

קונטרס ימי התלאות

בו יסופר ויבואר את כל התלאה אשר מצאה את
מורנו מוהרנ"ת זצוק"ל ושאר אנ"ש תלמידי

הנהל נובע מקור חכמה

רבינו נחמן מברסלב

זצ"ל זיע"א

חברו מוה"ר ר' אברהם בהר"ר נחמן

מטולטשין

ובפעם הראשונה נדפס ע"י הרב החסיד

ר' שמואל הרויץ ז"ל

ועכשיו נדפס בפעם החמישית

עם אותיות מרובעות בהידור נפלא

ועם הוספת מהשמטת היי"מ

ע"י חסידי ברסלב

ירושלים תשמ"ב

קונטרס ימי התלאות

בו יסופר ויבואר את כל התלאה אשר מצאה את
מורנו מוהרנ"ת זצוק"ל ושאר אנ"ש תלמידי

הנחל גובע מקור חכמה

רבינו נחמן מברסלב
זצ"ל זיע"א

חברו מוה"ר ר' אברהם בהר"ר נחמן
מטולטשין

ובפעם הראשונה נדפס ע"י הרב החסיד
ר' שמואל הרויץ ז"ל

ועכשיו נדפס בפעם החמישית
עם אותיות מרובעות בהידור נפלא
ועם הוספת מהשמטת חיי"מ
ע"י חסידי ברסלב
ירושלים תשמ"ב

אמר: בואו ונחזיק טובה לרמאים שעל ידי המחלוקת שהולקים עלינו באנו לדברים גדולים והם עושים לנו טובה גדולה כי כן הדבר שעל-ידי המחלוקת באים ומשגים דברים גדולים.

חיי"מ גדולת נוראת השגתו
סי' מ"ה

אמר: איך אפשר שלא יחלקו עלי, מאהר שאני הולך בדרך חדש שעדין לא הלך אדם בו מעולם וכי אף על שהוא דרך ישן מאוד אף על פי כן הוא חדש לגמרי.

חיי"מ ענין המחלוקת שעליו
סי' א'

אבל אני צריך שיהיה עלי מחלוקת תמיד כי אני הולך בכל פעם ובכל רגע מדרגא לדרגא אילו הייתי יודע שאני עומד עכשיו כמו בשעה הקודמת, לא הייתי רוצה את עצמי כלל בזה העולם.

חיי"מ ענין המחלוקת שעליו.
סי' י'

קונטרס ימי התלאות הקדמה

אמר הכותב כבר נודע האיש המצוין בהלכה בשערים המצוינים בהלכה הלא המה ספרי לקוטי הלכות הק' ממורנו הרב ר' נתן וצ"ל צדקתו וגדולת השגתו כי בדה"ק שכתבתם על ספר זכה חיכה את הרבים להשיבם מעון והרבה הרבה בע"ת נעשו על ידו כי דברי הק' שדיבר עם אנשיו ביראת ה' נכנסו בלבם כאש ברעה עד שנתעוררו על ידם לשוב להשי"ת באמת וגם עתה מי שעתה בספריו הק' מתעורר על ידם לשוב להשי"ת בתשובה שלימה ולחזק עצמו תמיד בעבודת השם, גם עבודתו בתורה ותעבורתו בלבת אש נוראה מאד מאד עד אשר כל מי ששמע קולו ודבריו ותורתו נתעורר ג"כ בהתעוררות גדול מאד להשי"ת וזהו הלא לצייר כל אותה הרגשה שהביא בדברי תפלתו גם בלב זמירי המופלא הר' אפרים ז"ל מקרמנטשאק אמר לי משה אהרן אייער דאווינטן מאכט איר אפירוש אוף דעם וצ"ל מקרא ומקרא מדברי התנ"ך כשהי' מוצאו מזה להשומע כאלו הנביא בעצמו קורא וצועק את דבר ה' ידידנו המופלא הר' עקיב זאב מנעמוח ה' בעת התעוררות שראה ממורנו מוהרנ"ת בעת שבעת סעודת עריר"כ מענין הד' יסודות הלא אנחנו רואים כל מה שהמדרגה נמשך כי יסוד המדבר הוא האדם ומקומו והוא הסוס שהוא מיסוד החי תנמו שנותנים במחירו כמה אלפי

קונטרס ימי התלאות

הקדמה

אמר הכותב כבר נודע האיש המצוין בהלכה בשערים המצוינים בהלכה הלא המה ספרי לקוטי הלכות הק' ממורנו הרב ר' נתן זצ"ל צדקתו וגדולת השגחו כי בדה"ק שכתבתם על ספר זכה וזיכה את הרבים להשיבם מעון והרבה הרבה בע"ת נעשו על ידו כי דבריו הק' שדיבר עם אנשיו ביראת ה' נכנסו בלבם כאש בוערת עד שנתעוררו על ידם לשוב להשי"ת באמת וגם עתה מי שעוסק בספריו הק' מתעורר על ידם לשוב להשי"ת בתשובה שלימה באמת ולחזק עצמו תמיד בעבודת השם, גם עבודתו בתורה ותפלה היתה בלבת אש נוראה מאד מאד עד אשר כל מי ששמע קול תפלתו ותורתו נתעורר ג"כ בהתעוררות גדול מאד להשי"ת ואין ביכולת לצייר כל אותה הרגשה שהביא בדברי תפלתו גם בלב זולתו וידידינו המופלא הר' אפרים ז"ל מקרמנטשקאק אמר לו פ"א בזה"ל מיט אייער דאווינטן מאכט איר אפירוש אוף דעם דאווינען וכן כל מקרא ומקרא מדברי התנ"ך כשהי' מוציאו מפיו ממש הי' נדמה להשומע כאלו הנביא בעצמו קורא וצועק את אלה הדברים: גם ידידנו המופלא הר' עקיב זאב מנעמרוב הי' רגיל לספר מעוצם התעוררות שראה ממורנו מוהרנ"ת בערב יר"כ האחרון כי דיבר אז בעת סעודת עריר"כ מענין הד' יסודות דומם צומח חי מדבר ואמר הלא אנחנו רואים כל מה שהמדריגה נמוכה יותר נמצא בו טוב יותר כי יסוד המדבר הוא האדם ומקח האדם במכירתו לא יעלה כמקח הסוס שהוא מיסוד החי הנמוך מהמדבר כנודע שנמצא סוס שנותנים במחירו כמה אלפים ר"כ ומקח הצומח יעלה עוד יותר כי

נמצאים שושנים ופרחים שמביאים ממדינות רחוקות שאין ערך כלל למחירים לשוורים וביסוד הדומם נמצאים אבנים טובות ויקרות העולים עוד יותר ורואים אנו את הטוב והאלהות שנמצא בהם מפקדת התורה על הכהן גדול שבכל עת כניסתו לבית המקדש יהי לברש בחרשן ואפד שיהי נתונים בהם כמה אבנים טובות ואחר הדברים האלה נכנס מוהרנ"ת ז"ל בדה"ק מענין לענין עד שהתחיל לדבר בהתעוררות גדול בשלהבת אש נוראה וצעק בקולו הק' בזה"ל ואעפ"כ נמצא גבוה מעל גבוה קדרשה נעלמה ונסתרה קדש הקדשים שהכה"ג כשהי' צריך לכנס לשם הי' צריך להפשיט כל הבגדים היקרים רק כהונת בד קדש ילבש ומכנסי בד יהיו על בשרו וכי' ואמר את הפסוק הזה בניגון של הקורא ביו"כ ור' מאיר יהודה ז"ל מברסלב הי' רגיל ג"כ לספר כי גם הוא נכנס אז אל בית מורנו מוהרנ"ת ובבואו על הפתח והי' נשמע מרחוק את הדברים האלה יוצאות מפיו הק' כלפיד אש ונשאר עומד על עמדו ומקומו ויירא ללכת יותר לקרב אל השלחן והנה על שבת שלפני פטירתו בא אליו שנית ר' עקיבא זאב ובליל שבת אחר הסעודה דיבר עוד הפעם מעבודת הכה"ג מיו"כ בהתלהבות גדול ונורא והזכיר אז כמה תיבות מהפיוט שבסדר העבודה נכנס למקום שנכנס ועמד במקום שעמד ועד כמה תיבות ובשבוע שאחר זה נפטר ויצאה נשמתו באלה התיבות חנון המרבה לסלוח ביום העשירי לחדש טבת והמובן מכל זה כי נמצא בו מצד נשמתו גם כל הסליחה והכפרה של יום העשירי מעשי"ת הוא יר"כ כי הרבה הרבה בע"ת שבוודאי נתכפר להם עוונותיהם נעשו ע"י דבוריו וספריו הק' שהשאיר אחריו כמובא ולולא דמסתפינא הייתי אומר שזהו שגם שמו הקדוש גי"מ מכון ממש מספר מנין התיבות חנון המרבה לסלוח וזה אשר גם

אדמר"ר הנמ"ח מוהר"ן ז"ל סמך ידו עליו ואמר עליו שהוא יודע ממנו יותר מכולם כמבואר במ"א וע"ז זכה לחבר ס' לק"ה הק' ותפילותיו המעוררים ומחזיקים כל איש מגדול ועד קטן להנטותו לטוב לשוב בתשובה שלימה: ואגב שאני מספר פה מספריו אציג פה מה שאמר הר' משה ז"ל ששמע ממוהרנ"ת בעת שדיברו לפניו מחלומו של ר' שמואל אייזיק ז"ל ואמר תחלה בלשון צחות חלומות ואח"כ אמר אני אספר לכם את חלומי ראיתי את אדמר"ר שבא אלי עם עוד א' וספרתי לפניו בדרך קובלנא כל אשר עבר עלי ואמר לי אדמר"ר בזה"ל דיא האסט אבער מיט דיינע ספרים גיט גמאכט ווח הא' שהי' עמו נענע לו בראשו והסכים ע"ז ואמר בזה"ל יאח יאח זייער גיט גמאכט ושאלתי את אדמר"ר מי הוא זה וחשיב לי זה הוא משה רבינו ע"ה: גם נודע מה שאמר אדמר"ר בתחלת חתונתו שנתקרב אליו מוהרנ"ת ז"ל אמר אז. בא אלי אברך א' ועל ידו לא יאבד אפי' שיחת חולין שלי וכן הי' כי רק הוא עסק למרסם ורבינו הק' בעולם ושיחותיו הק' להודיע לבני אדם גדולי הק' לקרב ע"י אנשים רבים להשי"ת וע"י עמד עליו חתן חתן עליו מחלוקת ע"י הרב מסוראן שנעשה לו חתן והוא נשאר לחייו כאשר נספר לקמן ולמען לא יפלא בעיני חתני חתני גדול בישראל נכשל במחלוקת שהרי גם על יסוד חתן חתן סוף כל סוף שפת אמת תכון לעד והיות סעודה גדול אלא בשעתו ע"כ

איש עשיר הי' בברך

אדמר'ר הננמ'ח מוהר'ן ז"ל סמך ידו עליו ואמר עליו שהוא ידע ממנו יותר מכולם כמבואר במ"א וע"ז זכה לחבר ס' לק"ה הק' ותפילותיו המעוררים ומחזיקים כל איש מגדול ועד קטן להנטותו לטוב לשוב בתשובה שלימה: ואגב שאני מספר פה מספריו אציג פה מה שאמר הר' משה ז"ל ששמע ממוהרנ"ת בעת שדיברו לפניו מחלומי של ר' שמואל אייזיק ז"ל ואמר תחלה בלשון צחות חלומות ואח"כ אמר אני אספר לכם את חלומי ראיתי את אדמר'ר שבא אלי עם עוד א' וספרתי לפניו בדרך קובלנא כל אשר עבר עלי ואמר לי אדמר'ר בזה"ל דיא האסט אבער מיט דיינע ספרים גיט גמאכט וזה הא' שהי' עמו נענע לו בראשו והסכים ע"ז ואמר בזה"ל יאה יאה זייער גיט גמאכט ושאלתי את אדמר'ר מי הוא זה והשיב לי זה הוא משה רבינו ע"ה: גם נודע מה שאמר אדמר'ר בתחלת התקרבות שנתקרב אליו מוהרנ"ת ז"ל אמר אז. בא אלי אברך א' ועל ידו לא יאבד אפי' שיחת חולין שלי וכן הי' כי רק הוא עסק לפרסם תורת רבינו הק' בעולם ושיחותיו הק' להודיע לבני אדם גדולת תורתו הק' לקרב עי"ז אנשים רבים להשי"ת ועי"ז עמד עליו הס"מ ועשה עליו מחלוקת ע"י הרב מסווראן שנעשה לו רודף ושנא גדול עד לחייו כאשר נספר לקמן ולמען לא יפלא בעיני הקורא מה שרב גדול בישראל נכשל במחלוקת שהרי גם על יוסף הי' מחלוקת אבל סוף כל סוף שפת אמת תכון לעד והרוח סערה כלה ונאבד ואינו גדול אלא בשעתו ע"כ:

א

איש עשיר הי' בברסלב ושמו משה הנקרא בשם משה חניקעס

נרד כלל
יקרות
נא בהם
דש יהי
ת ואחר
שהתחיל
נ' בזה"ל
יה קדש
נשיט כל
על בשרו
ר יהודה
ית מורנו
ים האלה
מו ויירא
בא אליו
חד הפעם
אז כמה
ד במקום
ה נשמתו
ת והמובן
ה של יום
אי נתכפר
יר אחריו
דוש גי"מ
ג אשר גם

והוא הי' ממקורבי אדמ"ר הק' מוהר"ן זצ"ל והי' עקר מבנים ואדמ"ר הק' זצ"ל קדם פטירתו בעת שסידר צוואתו לפני מוהרנ"ת ז"ל אמר לו אז בזה"ל משה אז ער וועט זיך געטין אין חתונה האבין וועט ער האבין קינדער ואחר פטירת אדמ"ר זצ"ל באומאן בשנת תקע"א כשחזר מוהרנ"ת זצ"ל לביתו לנעמרוב דרך ברסלב סיפר זאת לפני משה הנ"ל וייעצו לגרש את אשתו כדי שיהי' לו בנים אך משה לא היה לו רצון לזה ואמר לו שכפי מה שדיבר הוא עם אדמ"ר זצ"ל מזה שאין לו בנים, הבין שהמניעה לזה היא על ידו בעצמו. אבל מוהרנ"ת זצ"ל הרבה לדבר עמו והוכיח לו שהוא טועה בדבר והרבה להזהירו שיגרש את אשתו מרוב כוספו שיתקיימו דברי אדמ"ר זצ"ל כי ידע אשר כל דברי אדמ"ר הם ככסף צרוף בעליל, ובלי ספק יהא לו בנים עי"ז (חסר ובכת"י שאצל ר' מאיר אנשין נכתב יותר באריכות וז"ל).

משה חתן נקעס הנ"ל דר עם אשתו הראשונה כמה שנים והי' חשוך בנים ומתוך דברי רז"ל על אחדות זה נדמה לו שרז"ל תולה הדבר בו שהוא אינו מסוגל לבנים ובכן הי' כל ימי חיי רבינו זצ"ל כלאחר יאוש מהוליד בנים ומחמת זה לא הי' לו אף מחשבה לגרש את אשתו הראשונה ולישא אחרת אולי יבנה מאחרת עד שקדם הסתלקות רז"ל שלפני מורנ"ת ז"ל הי' עוסק בדבר הצואה בכתב ובע"פ ואז אמר גם פתאום למורנ"ת ז"ל, אם משה יגרש את אשתו יהי' לו בנים, אז משה וועט זיך געטין וועט ער האבין קינדער" וכן אחר הסתלקות רז"ל כשחזר מורנ"ת ז"ל לברסלב ומסר מלין אלו של צואת רז"ל למשה הנ"ל הוא אמנם לא האמין לדבריו בשביל שכבר לפי תפישתו בדברי רז"ל כנ"ל הוא לאחר יאוש פעם הזדמן משה הנ"ל למורנ"ת ז"ל בבקר בשעה שהי' לבוש בטלית

ותפילין דר"ת ואז עוד הפעם חזר עומד בדעתו ואינו חפץ להאמין ברו"ל ובקיום דבריו קפץ ונשבע ותפילין שכן אמר רז"ל. מזה נתעורר ותיכף הלך לביתו ושאל את אשה ומה את חפצה בעד זה - אני חסד בשוה וכן משה וגרשה מיד התחיל את אחות הרב מטאמאשפיל וגם והיא היתה לו לאשה ושמה עליו לבנים גם עם אשה זו ובכן כפע עד שמורנ"ת ז"ל צוה עליו שיש ציון רז"ל: הלא עשיתי כאשר צוה אשתי הראשונה, ואיה איפוא חסד שנשאתי זה זמן ואין אף סימן ברעיונו הפסוק זרעו לכם לצדק יצא מפי רביז"ל פא"פ, שב לביתו בן ובת. עכ"ל).

וע"כ התחילו הדברים לכונן אם תקבל הימנו גט והשיבה לו לה עכ"פ מחצית עשרו ונתרצה רכושם מחוט ועד שרוך נעל ומה שהיתה אחות הרב מטאמאשפיל והולידה

עקר מבנים
צוואתו לפני
זיך געטין אין
אדמ'ר זצ"ל
לנעמרוך דרך
אשתו כדי שיהי
מה שדיבר הוא
על לזה היא על
הוכיח לו שהוא
גור מרוב כוספו
ברי אדמ'ר הם
רובת'י שאצל

כמה שנים והי'
לו שרז"ל תולה
חיי רבינו זצ"ל
גוף מחשבה לגרש
מחרת עד שקדם
בר הצואה בכתב
ה יגרש את אשתו
האבין קינדער'
רסלב ומסר מלין
א האמין לדבריו
לאחר יאוש פעם
והי' לברש בטלית

ימי התלאות

ה

ותפילין דר'ת ואז עוד הפעם הזכיר צואת רז"ל הנ"ל אודותו והוא
עומד בדעתו ואינו חפץ להאמין עד שמורנ"ת ז"ל מחזק אמונתו
ברז"ל ובקיום דבריו קפץ ונשבע לו בזה"ל: כמ' שאני לברש בטלית
ותפילין שכן אמר רז"ל. מזה נתעורר משה הנ"ל לתת אמן לדבריו,
והיכף הלך לביתו ושאל את אשתו אם חפצה להגרש ואמרה הן -
ומה את חפצה בעד זה - אני חפצה שנחלק עם הוננו ורכושנו שוה
בשוה וכן משה וגרשה מיד התחילו לדבר אחדות שידוך ושדכו אותו
את אחות הרב מטאמאשפיל וגם הר' נתן ז"ל הסכים לזה השידוך
והיא היתה לו לאשה ושמה עלקי עבר זמן אחר הנשואין ואין סימן
לבנים גם עם אשה זו ובכן כפעם בפעם בא בטענה למורנ"ת ז"ל
עד שמורנ"ת ז"ל צוה עליו שיסע לאומאן ויהי' שם בטענה זו על
ציון רז"ל: הלא עשיתי כאשר צויתם עלי ע"י הר' נתן וגרשתי את
אשתי הראשונה, ואיה איפוא ההבטחה שיהי' לי בנים עם השני'
שנשאתי זה זמן ואין אף סימן לבנים בצאתו מהציון הק' נפל
ברעיונו הפסוק זרעו לכם לצדקה והי' נחשב אצלם הדברים כאלו
יצא מפי רבינו ז"ל פא"פ, שב לברסלב ופור מעות לצדקה ואשתו ילדה
בן ובת. עכ"ל).

וע"כ התחילו הדברים לכנוס בלב משה הנ"ל ושאל את אשתו
אם תקבל הימנו גט והשיבה לו שהיא מרוצה לזה רק באופן שיתן
לה עכ"פ מחצית עשרו ונתרצה משה לזה וחלקו ביניהם מיד את כל
רכושם מחוט ועד שרוך נעל ונתן לה גט, ונשא אח"כ אשתו השניה
שהיתה אחות הרב מטאמאשפיל שהי' ממקורבי הרב מסווראן
והוליד ממנה בן ובת:

וכאשר נתקיימו דברי רבינו ז"ל אחדות האיש משה ואשתו ששמה עלקא ילדה לו בן ובת שמח מאד לאין ערך, וישלח עגלה מיוחדת להביא על הברית מילה את אחי אשתו הרב מטאמאשפיל הנ"ל וכיבד אותו במצות פריעה כי את הרב העיר מרא דאתרא ר' אהרן הוכרח לכבד במצות סנדק ואת מורינו מהרנ"ת ז"ל כיבד במצוות חיתוך שהי' אומן גדול בזה ואת גיסו הרב מטאמאשפיל כיבד במצות פריעה, ובעת המילה עמד איש אחד ושמו אבריימיל פייעס שהי' חבירו ושותפו של משה הנ"ל וראה שאין להרב מטאמאשפיל אומנות בזה כי הילד צעק בצעקות גדולות מאד ולא הי' ביכלתו לסבול צער אביו האיש משה הנ"ל כי הילד הי' חשוב אצלו מאד ולא הי' יכול להתאפק וידחוף בגופו קצת את הרב מטאמאשפיל מהילד והוא פרע מיד בנקל כי זה האיש אבריימיל הי' בקי ואומן גדול בזה והרב מטאמאשפיל נתכייש ונתלבנו פניו קצת ויחר אפו ויבו בעיניו לשלוח יד ולנקום בהאיש אבריימיל לבדו כי הגידו לו שהוא מאגודת המקורבים שלמורנו מהרנ"ת ויבקש לשלוח יד ולהזיק למורנו מהרנ"ת בעצמו בחנם על לא דבר:

וכאשר ארכו הימים והגיע זמן שדוכין לבתו, עשה שידוך עם בת אדמ"ר מרת האדיל ויקח את בנה הר' אברהם דוב לחתן לה וכאשר הגיע זמן נשואיהם בהיותם ערך ארבע עשרה שנה כמנהג השנים הקודמים הזמין המחותן משה הנ"ל עוד הפעם את גיסו הרב

מטאמאשפיל עם זוגתו שיבואו להם על הנשואים מחמת שהי' להם מוהרנ"ת כנ"ל פעררו פיהם לבלתי אנשיו (ואשת הרב הנ"ל פעה פיהם לעצמה הכאה מא' מאנ"ש) עד שחלש ליום חשב הרב מטאמאשפיל מחשבו ובנה ובתה שיהיו שונאים למוהרנ"ת האיש משה הנ"ל בעצמו שגם מוהרנ"ת:

והנה נודע מדברי אדמ"ר בגדל מדת הענוה שנמצא בו בשם רבי אך היראים והשלמים מנו ענוותו ושפלותו בעיני עצמו שאינם עצמם למוהרנ"ת למען לעורר את הפשוטים שהי' בברסלב ומהם הרב מטאמאשפיל שהי' מחסידיו פאיייעס אף שגם הם היו רגילים בפרנסתו עכ"ז נטו לנסוע להרב בהם ואדרבא חרה אפו על שאינם והנה מהרנ"ת ברוב תבערות לפי לדבר הרבה מאד עם מקורביו בזה השומעים עד שבשנת תקצ"ג נמלך

מטאמאשפיל עם זוגתו שיבואו לברסלב למועד הנשואין ובהיותם על הנשואים מחמת שהי' להם שנאה בחנם מכבר על מורנו מוהרנ"ת כנ"ל פעררו פיהם לבלי חק ויחרפו את מוהרנ"ת לפני אנשיו (ואשת הרב הנ"ל פעה פיה כ"כ בחירוף וגידוף עד שגרמה לעצמה הכאה מא' מאנ"ש) עד שעיי"ז נתעורר מריבה גדולה ומיום ליום חשב הרב מטאמאשפיל מחשבות להסית את אחותו עלקא הנ"ל ובנה ובתה שיהיו שונאים למוהרנ"ת ויעוררם שהם יסיחו ויפתו את האיש משה הנ"ל בעצמו שגם הוא יתהפך לשונא לרודף את מוהרנ"ת:

ד

והנה נודע מדברי אדמ"ר בס' חיי"מ ששביח את מוהרנ"ת בגודל מדת הענוה שנמצא בו וע"כ לא רצה בשום אופן להקרא בשם רבי אך היראים והשלמים ממקורבי אדמ"ר לא הביטו כלל על ענוותו ושפלותו בעיני עצמו שאינו חפץ להקרא בשם רבי וקרבו עצמם למוהרנ"ת למען לעורר את לבבם לעבודת ה', אבל האנשים הפשוטים שהי' בברסלב ומהם האיש משה הנ"ל שנעשה גיסו של הרב מטאמאשפיל שהי' מחסידי הרב מסווראן וגם אבריימיל פאייס אף שגם הם היו רגילים לכנוס למהרנ"ת ולהחזיקו בפרנסתו עכ"ז נטו לנסוע להרב מסווראן והוא לא הסתפק עצמו בהם ואדרבא חרה אפו על שארית הפליטה שנתקרבו למוהרנ"ת והנה מהרנ"ת ברוב תבערות לבבו לעבודת הבורא י"ת הי' רגיל לדבר הרבה מאד עם מקורביו ביראת ה' דברים מן הלב נכנסים ללב השומעים עד שבשנת תקצ"ג נתקבצו על חג השבועות למוהרנ"ת

ה ואשתו
לח עגלה
אמאשפיל
אתרא ר'
ז"ל כיבד
אמאשפיל
אבריימיל
אין להרב
מאד ולא
הי' חשוב
את הרב
יימיל הי'
פניו קצת
ל לבדו כי
קש לשלוח

שידוך עם
לחתן לה
כמנהג
גיסו הרב

אנשים רבים ערך שמונים אנשים וחורף ממה שנתקבצו אליו מאנשי העיר וכשנשמט מזה להרב מסווראן בו מאד כי ידע היטב אשר כל הנוסעים למוהרנ"ת אין כוונתם בשביל כבוד או בשביל כוונת פרנסה או בשביל שאר כוונות גשמיות כמו אנשיו, רק כוונת כל הנוסעים אליו הוא רק לשמוע דבר ה', ע"כ נתקנא ע"ז מאד אמרו לו מזה זה נחשב אצליכם היו חמש מאות אורחים אמר אצלי הי' רינדארעס ואצלו הי' יראים וכו'.

ה

והנה כאשר ראה מהרנ"ת ז"ל בפטירת הגביר ר' אייזיק ז"ל חתן אדמ"ר ר' הק' שלא בצואה (חסר כאן) ובפטירת הנגיד ר' אבריימיל פאיינעס הנ"ל שלא בצואה שנסתבב עי"ז כמה קלקולים היתה מחמת זה דעת מוהרנ"ת על כל מי שהצליחו השי"ת בעושר וממון להכין צואה בעודו בבחרותו ובבריאותו ואם ישתנה אח"כ חלקי הממון יחיש למהר לשנות לפ"ז דבר צוואתו כפי דעתו ורצונו:

ו

ויהי היום בסוף ימי הקיץ תקצ"ד יום ראשון דסליחות נתוועד הנגיד משה הנ"ל עם מוהרנ"ת ויספר לו שראה בחלומו שנפטר והרבה מוהרנ"ת לדבר על לבו שלא יצטער מזה כלל כי דברי חלומות לא מעלין ולא מורידין כנודע אבל מחמת הסכמת מוהרנ"ת אשר כל מי שיש לו ממון ועושר יכין צוואה גם בעודו בבחרותו ובפרט שהאיש משה הנ"ל כבר בא בימים קצת אמר לו מוהרנ"ת

ימי

לטובתו לחייו הנצחיים שהטוב מוכנת ויאמר לו משה באיזה וכת והבת הזאת היתה חשובה אותה ליורש כמו הבן וגם אי שיעשו עליה אז ערך שלשים עשרת אלפים ר"כ יבנה מזה שההכנסה מהם יהי' על הוצאות בביהמ"ד שבאומן אמר לו הביהמ"ד שבאומן תתן קצת אודאי אויך גיבען אביסעל געל לכנוס למוהרנ"ת זצ"ל ג"כ ככ"מ מטאמאשפיל השיב לו משה העיקר הביהמ"ד שבאומן וכל ההסתות מזוגתו ובתו כנ"ל לה' א' דסליחות הנ"ל ואח"כ כשהחל חלומי הנ"ל ואת דברי מהרנ"ת גם אליו קצת מעות לצורך חפץ בלשון תמי' וכי עד הנה לא ידע כדי שיקבל מעות עי"ז ומאז וזה בעלה משה הנ"ל הסתות ופיתוי ורחף את מוהרנ"ת, אח"כ נסע מה שנעשה עי"ז בבית משה אנ"ש לאומן להתקבץ שם בימים ספרו והודיעו למהרנ"ת אשר בגלל דבריו שדיבר עמו. ואעפ"י התרחקותו ממוהרנ"ת וביום

לטובתו לחייו הנצחיים שהטוב והישר הוא שיהי' בידו תמיד צוואה מוכנת ויאמר לו משה באיזה אופן לכתוב הצוואה וכפי שהי' לו בן ובת והבת הזאת היתה חשובה בעיניו מאד אמר לו שיחשוב גם אותה ליורש כמו הבן וגם את נפשו בעצמו וחשוב ליורש וכפי שעשרו עלה אז ערך שלשים אלפים ר"כ ויגיע גם לחלק נפשו עשרת אלפים ר"כ יבנה מזה בברסלב ביהכ"נ חדשה גם חנויות שההכנסה מהם יהי' על הוצאת הביה"מ ומחמת שהי' אז קלקול בביהמ"ד שבאומן אמר לו מהרנ"ת בסיום דבריו גם לי על הביהמ"ד שבאומן תתן קצת מעות מיר אוף דיא קלויז וועסטי אונדאי אויך גיבען אביסעל געלט והנה אף שהאיש משה הי' רגיל לכנס למוהרנ"ת זצ"ל ג"כ כנ"ל אך בסיבת ההסתות הנ"ל של הרב מטאמאשפיל השיב לו משה מיד בדרך עזות אני יודע שאצליכם העיקר הביה"מ שבאומן וכל תשובתו הזאת היתה רק ע"י סיבת ההסתות מזוגתו ובתו כנ"ל להרחיקו ממוהרנ"ת וכל זאת הי' ביום א' דסליחות הנ"ל ואח"כ כשחזר משה לביתו וסיפר גם לזוגתו את חלומה הנ"ל ואת דברי מהרנ"ת שצוה בעצתו לכתוב צוואה ושיתן גם אליו קצת מעות לצורך הביהמ"ד שבאומן אז השיבה לו זוגתו בלשון תמי' וכי עד הנה לא ידעת שהוא מצפה על מיתתך וצוואתך כדי שיקבל מעות עי"ז ומאז והלאה התחילה להוסיף ולדבר על לב בעלה משה הנ"ל הסתות ופיתויים באופן שיתהפך להיות לשונא ורחף את מוהרנ"ת, אח"כ נסע מוהרנ"ת לאומן על ר"ה ולא ידע מה שנעשה עי"ז בבית משה, ואחר יום או יומים נסעו גם שאר אנ"ש לאומן להתקבץ שם בימי ר"ה כדרכנו תמיד ובבואם לאומן ספרו והודיעו למהרנ"ת אשר בבית משה נתעורר שנאה גדולה בגלל דבריו שדיבר עמו. ואעפ"כ עדיין הי' משה מלא חרטות על התרחקותו ממוהרנ"ת וביום א' של סוכות כשהתפלל מוהרנ"ת

אנשי
שר כל
כוונת
נת כל
אמרו
לי הי'

יק ז"ל
גיד ר'
לקולים
בעושר
אח"כ
ורצונו:

נתוועד
שנפטר
כי דברי
מוהרנ"ת
בבחרותו
מוהרנ"ת

בביתו עם מנין מאנשיו נכנס משה ג'כ לבית מוהרנ"ת ובא לשם בעת שעמד מוהרנ"ת באמצע תפלתו ולא רצה להפסיקו וחזר מיד לביתו ואחר התפלה כשנודע למהרנ"ת מזה הקפיד על אנשיו מדוע לא בקשו את משה שימתין עד אחר התפלה וביום השני חזר ובא באמצע התפלה של מוהרנ"ת ואז אמרו לו אנשי מוהרנ"ת בשמו שהוא מבקש אותו להמתין עד אחר התפלה וכן עשה והמתין עד אחר התפלה ואז נכנס עם מוהרנ"ת לתוך סוכתו וצוה מוהרנ"ת להוציא כל איש מעליו. אבל אבי ז"ל הר"נ מטולטשין עלה למקום שהי' סמוך לסכך כדי לשמוע את דבריהם וישמע ששאל אותו מוהרנ"ת למה יחרה אפך כ"כ על דברי בענין הצוואה הלא אתה יודע שדרכי תמיד להזכיר כל אדם את סופו ותכליתו שיכין צידה לדרכו, ויקיים התקן עצמך בפרוודור וכו' ואעפ"כ אם בכל זה שגיתי ולא הייתי צריך לאמר לך כך האם תטעה בשביל זה לומר שאני שונא לך ח"ו זכור נא ואל תשכח ע"י מי יש לך בנים אם לא על ידי שהבאתי אותך לכל זה ואיך תאמר דבר כזה כהנה וכהנה דיבר עמו דברים המתיישבין על הלב עד שהשיב לו משה הנ"ל אם כן הלא אני מפיס אתכם והשיב לו מהרנ"ת אני מוחל לך אח"כ אמר משה למהרנ"ת מאחר שנתוון השלום בינינו אשלח לכם (פראנץ וויין) שיש אצלי והשיב לו מהרנ"ת טוב הדבר כי אני מקולקל במעי (כי בכל אלו השנים כבר הי' למוהרנ"ת חולי מעיים שנפטר מזה אח"כ) ובאמצע הסעודה של יום ב' דסוכות הנ"ל הביא לו בנו של משה הנ"ל צלוחית יין כנ"ל ואף שכבר הי' מהנוסעים לחרף (חסר) ואין כדאי להאריך בזה:

והנה קדם לזה בערב סו הרב מסווראן שהיו בברסלב ומהדר ע"י ערל שיצא מיד באופן שיגיע להרב מסווראן של סוכות שחל אז בשבת ממתינת נתייגע מאוד בדרך הילוכו התיבה הקטנה שהי' שם האתרוג עבר עליו ערל אחד וירא אתה סמוכה אצלו ויפתח את התיבה פרי הוא כי במדינתנו רובם נכנס לטעום טעם הפרי הזאת ונש מהאתרוג כי דימה בנפשו שהיא בו טעם לא טוב כלל נתפלא מאד לזה וילך משם לבית המלון קה הפליאה הזאת לפני הערלים שדבריו ואח"כ בא להמלון הזה בעל המלון מי שולחך ולאן אתה להרב מסווראן ויאמר לו בעל כי כבר נתקלקל במעוות אשר דחוה"מ נסע בעל המלון לברסלב ונתפרסם הדבר בכל העיר:

והרבנ"ת ובא
פסיקו וחזר
ד על אנשיו
ה השני חזר
י מוהרבנ"ת
צשה והמתין
יה מוהרבנ"ת
עלה למקום
ששאל אותו
ה הלא אתה
שיכין צידה
כל זה שגיתי
לומר שאני
לא על ידי
ה דיבר עמו
אם כן הלא
אח"כ אמר
לכם (פראנץ
קולקל במעי
שנפטר מזה
א לו בנו של
לחרף (חסר)

ימי התלאות

יא

ז

והנה קדם לזה בערב סוכות שחל אז בע"ש שלחו מקורבי
הרב מסווראן שהיו בברסלב מתנה להרב מסווראן אתרוג נאה
ומהדר ע"י ערל שיצא מיד בערב סוכות עם האתרוג מברסלב
באופן שיגיע להרב מסווראן בליל שני דסוכות יען כי ביום ראשון
של סוכות שחל אז בשבת ממילא אין צריכים לברך עליו והערל
נתייגע מאוד בדרך הילוכו וישכב לישן על הארץ והעמיד את
התיבה הקטנה שהי' שם האתרוג סמוך אצלו על הארץ ובתוך שינתו
עבר עליו ערל אחד וירא את הערל הזה ישן ותיבה קטנה עומדת
סמוכה אצלו ויפתח את התיבה וירא את האתרוג ולא ידע כלל איזה
פרי הוא כי במדינתנו רובם ככולם לא ראו פרי כזאת מימיהם ורצה
לטעום טעם הפרי הזאת ונשך בשיניו את הפיטמא עם קצת
מהאתרוג כי דימה בנפשו שהוא פרי מתוק לחיך וכשטעם והרגיש
בו טעם לא טוב כלל נתפלא מאוד על שהניחו אותו בתיבה מיוחדת
לזה וילך משם לבית המלון קריטשמא שהי' סמוך לשם ויספר את
הפליאה הזאת לפני הערלים שנמצאו שם אז ובעל המלון שמע את
דבריו ואח"כ בא להמלון הזה גם הערל השליח בעצמו ושאלהו
בעל המלון מי שולחך ולאן אתה הולך ויספר לו שנשלח מברסלב
להרב מסווראן ויאמר לו בעל המלון שאין לו עוד מה לילך לשם
כי כבר נתקלקל במעוות אשר לא יוכל לתקן ואח"כ ביום א'
דחוה"מ נסע בעל המלון לברסלב ויספר שם את כל המאורע הנ"ל
ונתפרסם הדבר בכל העיר:

אח"כ כשהגיע זמן המנחה היתה סיבה ע"י איש א' שנקרא בשם שלמה ראובן זלאטיס שהוא הי' רחוק לגמרי ממוהרנ"ת רק אעפ"כ הי' דרכו להתפלל בביהמ"ד מאנשי מוהרנ"ת שנקרא בשם ביהמ"ד החדש כי הוא הי' ממקורבי הר"ר שמואל אייזיק שהי' ג"כ מתלמידי אדמ"ר ואעפ"כ הי' לו מחלוקת קצת עם מהרנ"ת והמחלוקת הזאת נסתבב ע"י שלמה ר"ז הנ"ל ומוהרנ"ת אמר עליו שלא ימחול לו אפי' בעלמא דאתי ונתקיים בו עבירה גוררת עבירה כי נסתבב על ידו גם המחלוקת הזאת מהרב מסאווראן והסיבה היתה כי זה האיש שלמה ר"ז היה רגיל לדבר דברי צחות וועטרליך ובעת שהתפלל תפילת המנחה כשהגיע להמלות תנו רבנן פיטום הקטורת הוטבו בעיניו לדברי צחות כפי המאורע הנ"ל מנשיכת הערל את הפיטום מהאתרוג ויעמד עצמו אצל חלון הביהמ"ד שהבאים מהשוק להתפלל בביהמ"ד הישן עוברים אצל חלון הביהמ"ד החדש הנ"ל וידפוק להם שלמה הנ"ל בחלון ויקרא לפניהם בקול תנו רבנן פיטום כדי להתגרות עמהם ואנשי מוהרנ"ת לא היו אז בביהמ"ד שימחו בידו והוא עשה זאת מדעת עצמו, ויחר להם מאד כי לא די שהי' להם יסורים מהמאורע הנ"ל עוד זה האיש שלמה מתגרה עמהם ובאמת היו צריכין אנשי הרב מסאווראן להבין שאנשי מוהרנ"ת אין חייבין כלל בזה ההתגרות כי האיש שלמה הנ"ל לא היה מאגודתם כלל, אבל מחמת שגם בלא זה בקשו עלילות לפרוש וכו' והי' שונאים למוהרנ"ת נתקיים בהם כמו שאמר השי"ת חייהם שאני נותן להם מקום לטעות וכו' ויעמוד עצמו ברוך דיין בביהמ"ד הישן והמציא סברא מלכו ואמר לכל אנשי הביהמ"ד אשר

בפקודת מוהרנ"ת נשלח העי
תיכף בכונה להרב מסאווראן
וכבר אמרו חז"ל ברית כרות
מסאווראן חמה וקצף גדול
אותו מן העולם ואת כל אנשי
את כל השקר והעלילה שהי'
כאשר נספר לקמן קלל את
אעפ"י שהי' לברוך דיין הנ
סוף אחר פטירת מהרנ"ת
ממנו זכר ושם כלל וכלל ונ
אח"כ רק ערך שלשה שבוע
משונה מאד כאשר נספר
ברוך רעש גדול בעיר ור' מ
מזה הלך עם ר' נחמן מטולט

ואז בראות הר' נתן ש
בחנם ויירא מאד מזה הלך
והתחיל לספר למשה חנינע
בחנם ענין הפיטום וביקש
ויראו להכחיש את השקר
יעלילו עליכם ח"ו המעש
האמינו לו מחמת שהי' בל
לא רצו שיכנסו דבריו בא

בפקודת מוהרנ"ת נשלח הערל לנשוק הפיטום מהאתרוג גם נסע
 תיכף בכוונה להרב מסאווראן והחליט לו את הדבר הזה לאמת גמור
 וכבר אמרו חז"ל ברית כרותה ללה"ר עד שגם דוד וכו' וימלא הרב
 מסאווראן חמה וקצף גדול על מוהרנ"ת ועל אנשיו ממש לעקור
 אותו מן העולם ואת כל אנשיו בחנם על לא דבר ומוהרנ"ת בשמעו
 את כל השקר והעלילה שהעליל עליו ברוך דיין להבעיר מחלוקת
 כאשר נספר לקמן קלל אותו שי' נעקר זכרו מן העולם וכן הי'
 אעפ"י שהי' לברוך דיין הנ"ל באותו העת בנים ובני בנים סוף כל
 סוף אחר פטירת מהרנ"ת כמה שנים נעקרו מן העולם ולא נשאר
 ממנו זכר ושם כלל וכלל וגם ברוך דיין בעצמו נתקצרו ימיו ולא חי
 אח"כ רק ערך שלשה שנים עד תחלת שנת תקצ"ח ומת במיתה
 משונה מאד כאשר נספר לקמן (עוד חסר שבחוה"מ שעשה ר'
 ברוך רעש גדול בעיר ור' משה הי' אצל הרב הנ"ל וכשמוע ר' נתן
 מזה הלך עם ר' נחמן מטולטשין לעלקא) (נשלם בסוף):

ט

ואז בראות הר' נתן שהתחילו להתקבץ ולהלשין עליו לשה"ר
 בחנם ויירא מאד מזה הלך למשה חנינקעס עם ר' נחמן טולטשינער
 והתחיל לספר למשה חנינקעס ולאשתו גדל צערו על שהעלילו עליו
 בחנם ענין הפיטום וביקש ממשה ואשתו שילכו לעשות להם טובה
 ויראו להכחיש את השקר הזה וענו משה ואשתו שקר שקר כי לא
 יעלילו עליכם ח"ו המעשה בחנם ומה שאמו' להם מהרנ"ת לא
 האמינו לו מחמת שהי' בלבם שנאה עליו מכבר מחמת הצוואה וע"כ
 לא רצו שיכנסו דבריו באזנם והלך מהרנ"ת מהם בשברון לב ור'

י איש א' שנקרא
 רי מוהרנ"ת רק
 ינ"ת שנקרא בשם
 ל אייזיק שהי' ג"כ
 קצת עם מהרנ"ת
 ומהרנ"ת אמר עליו
 בירה גוררת עבירה
 מסאווראן והסיבה
 רי צחות וועטרליך
 ת תנו רבנן פיטום
 ירע הנ"ל מנשיכת
 על חלון הביהמ"ד
 עוברים אצל חלון
 הנ"ל בחלון ויקרא
 הם ואנשי מוהרנ"ת
 ת מדעת עצמו ויחר
 הנ"ל עוד זה האיש
 רב מסאווראן להבין
 ודת כי האיש שלמה
 לא זה בקשו עלילות
 מ כמו שאמר השי"ת
 מוד עצמו ברוך דיין
 אנשי הביהמ"ד אשר

נחמן מטולטשין הסתכל עליו וראה שפניו נשתנה מאוד ולא הבין מפני מה כי לא ידע שיהי' נעשה מזה מחלוקת אך אח"כ ראה חכמתו הק' כי ראה כי בכחם להשקיע השקר וכיוון שראה שגם הם שונאים אותו אז נתפחד מאד ובודאי מאת ה' שהבין בתחלה כל זאת להקדים תפלה לצרה עד שהשי"ת לבדו עזרו:

י

וביום הר"ר לפנות ערב כאשר התחיל ברוך דיין הנ"ל להרבות בחרופיו שאין כדאי לפורעם אח"כ נתקבצו אליו בשמ"ע ושחו אצלו קודם הקפות ובלייל ש"ת הרבה עזי פנים והכיננו עצמם לילך להקפות והדרך לביהמ"ד הי' דרך בית מוהרנ"ת וכאשר נודע למוהרנ"ת מרוב ההוללות והשכרות ומשתה היין שבקיץ בית ברוך דיין הבין אשר בעברם דרך ביתו יפטירו פיהם לבלי חוק להרף ולגדף אותו ע"כ הזהיר מאד על מקורביו שנמצאו בביתו שלא יצא א' מהם לחוץ לעשות מריבה עם העזי פנים האלה אבל אעפ"כ היו בני הנעורים (שמו ר' שמשון) שלא יכלו להתאפק על עלבונם להיות מן הנעלבים ואינם עולבים ויצאו לחוץ לריב עמהם עד שנעשו הכאות והקיבוץ שלהם הי' רב מאד עד שלולא מה שנודדו אנ"ש להביא אנשי חיל שקוראים אביעשטישקעס להשקיע המריבה היה באים העזי פנים הנ"ל ע"ז ההכאות שהכו את אנ"ש להריגה ממש, ומוהרנ"ת הקפיד מאד על אנשיו שלא שמעו בקולו ויצאו לריב עמהם עד שהוכרחו להעצה הזאת שלא יהרגו אותם ח"ו וקצת קצת כי קשה לפרט כל דבר בכתב [שראש שלהם הלך אל ר' נתן ואמר לו מוסר עד שהלך עם הרב הנ"ל ולאח"כ אמר

מוהרנ"ת מי יודע איזה עוולות

והנה האי תיגרא דמיא לבן נתגדלה המריבה יותר כי בתאונות שהתאוו לבוא כ"פ ביהמה יפת תאר מאד והתאוו ותאונותם אך לא הי' ביכלתם ונכנסים בבית משה הנ"ל ועי"ז באו בכל פעם לבית מוהרנ"ת ושקרים וכזבים על מוהרנ"ת וגם הביאו את העיר וקיבל הלה"ר שלהם עד העיר ולמסרו במסירות קשות כאשר נספר לקמן:

וידידנו הר' אברהם דוב לא הי' יכול לראות זאת אף בבית משה הנ"ל ולשמוע הדין עזב את אשתו בבית חותנו ורכו הימים עד שנתן גט פטור שלימה ואיך שרמו אדמו"ר

ו נשתנה מאד ולא הבין
מחלוקת אך אח"כ ראה
קר וכיוון שראה שגם הם
ה' שהבין בתחלה כל זאת
רו:

ל ברוך דיין הנ"ל להרבות
ו אליו בשמ"ע ושחו אצלו
בנים והכינו עצמם לילך
מוהרנ"ת וכאשר נודע
תה היין שבקיץ בית ברוך
רו פיהם לבלי חוק להרף
ו שנמצאו בביתו שלא יצא
ים האלה אבל אעפ"כ היו
כלו להתאפק על עלבונם
ואו לחץ לריב עמהם עד
אד עד שלולא מה שנזדרזו
אביעשטישקעס להשקיע
ו ההכאות שהכו את אנ"ש
ל אנשיו שלא שמעו בקולו
ה הזאת שלא יהרגו אותם
בכתב [שראש שלהם הלך
ם הרב הנ"ל ולאח"כ אמר

ימי התלאות

טו

מוהרנ"ת מי יודע איזה עוולות דברו ממנו:

יא

והנה האי תיגרא דמיא לבידקא דמיא וכו' ובכל פעם מיום ליום
נתגדלה המריבה יותר כי בתוך כך נמצא שם בני הנעורים בעלי
תאוות שהתאוו לבוא כ"פ בבית משה הנ"ל מחמת כי בתו הנ"ל
היתה יפת תאר מאד והתאוו להרבות עמה בדברים כפי חפצם
ותאוותם אך לא הי' ביכלתם להוציא חפצם לפועל להיות יוצאים
ונכנסים בבית משה הנ"ל אם לא בהתלבשותה בלבוש החסידות
ועי"ז באו בכל פעם לבית משה הנ"ל והם הרבו לדבר שם דבה
ולה"ר ושקרים וכזבים על מוהרנ"ת בכדי להבעיר שנאה בלב משה
על מוהרנ"ת וגם הביאו את דבתם רעה בכל פעם להרב מסאווראן
והוא קיבל הלה"ר שלהם עד שהתיר גם להעליל עליו לפני שרי
העיר ולמסרו במסירות קשות ואח"כ התיר את דמו להרגו ממש
כאשר נספר לקמן:

יב

וידידנו הר' אברהם דוב נכד אדמור"ר שהי' חתנו של משה הנ"ל
לא הי' יכול לראות זאת איך בעלי תאוות האלה נכנסים ויוצאים
בבית משה הנ"ל ולשמוע הלה"ר שמדבירים על מוהרנ"ת ז"ל ע"כ
עזב את אשתו בבית חותנו והלך לבית אמו הצדקת מרת אדיל ולא
ארכו הימים עד שנתן גט פטורין לבת משה הנ"ל וגם בזה יש מעשה
שלימה ואיך שרמז אדמור"ר למשה וכו' (שמזה ג"כ נתעורר למשה

הנ"ל מופת מרבינו ז"ל שפעם הושיט לרז"ל צנצנת טעה ועם ההושטה נשפך מעט ואמר לו רז"ל: דיש וועסט שוין נייע זיין מיין מחותן אמנם כשנשתדך עם בת רז"ל התפאר שהוא עכשיו דווקא מחותן כשנעשה אח"כ הפירוד ראה בעיניו והודה ולא בוש על קיום נבואת רז"ל). ואין כאן מקומה, והנה בת משה הנ"ל נשאה לאיש אחר תם וישר שמו אבא אך גם הוא לא הי' יכול לראות איך הבעלי תאוות מרבים לדבר עם אשתו ופ"א ראה ממנה דבר מכוער ויגרש גם הוא אותה וסוף הדבר היה אשר לכל נודע שאינה הולכת בדרך הישר ויש לה התחברות עם איש בליעל א' עד שנשא אותה לאשה וסופה הי' שמתה מיתה פתאומית בעיר קאמיניץ באמצע הרחוב וזה הי' אחר כמה שנים מפטירת מוהרנ"ת:

יג

והנה כאשר הי' להתנגדים היתר מהרבי למסור את מוהרנ"ת ז"ל לפני השרים הלכו לשר העיר הנקרא אז בשם גאראדניטשע ומסרו את מוהרנ"ת בעלילות גדולות גם ספרו לו שמתאספים אליו מכמה עיירות ויבקשו אותו שיבוא לביתו בשבת חנוכה לפנות ערב זמן אמירת תורתו בסעודה שלישית ואז יקח אותו לתפיסה עם כל אנשיו מעיירות אחרות שימצאו אז בביתו ועם כל כתבי תורתו הנמצאים בביתו וכן עשה השר הנ"ל ויקרא אנשי חיל ויסבב את בית מוהרנ"ת באופן שלא יהי' יכולת להמלט משם אפי' איש א' וגם חתם בחותמו את פתח בית עלייתו שנמצא שם כתבי תורתו והנה מחמת אשר את האנשים תושבי עיר ברסלב לא חפצו לאסור בתפיסה ע"כ העמידו איש א' על הפתח שיאמר להאנשי חיל מי

מעיירות אחרות לתפסם ומי מאנשי חיל את האנשים שבאו להתפיסה ואת מוהרנ"ת בעצמו לא בנפשם שבודאי לא יברח ע"כ הנהיגו

והנה במוצש"ק כשהלכו האנשי חיל ברסלב למוהרנ"ת נפלאה להשי"ת וחזר לעצמו כמה והמתים להחיות לידע ולהודיע שזאת בהרגשה עצומה כמה פעם כששב לדעתו אמר לאנשיו כפי השני שיש במרפסת שלפני עלייתו בלילה להמרפסת לעלות על העיר וכן עשו ויקחו משם כל כתבי תורתו (שיפלאד) במקום מוצנע שהי' ליד הגנים ותיכף אחר שבת מוהרנ"ת תחלה לכפר הסמוך להעיר שיש בערך יום או יומים וחשב אולי לשוב לביתו, אבל אחר החקירה שהוא מוכרח לברוח מברסלב, לטשעהרין ומטשעהרין לקרומען ע"י ידידו הר' שמואל וויינברג לחפשי את כל האסורים, וגם ק

דו"ל צנצנת טעה ועם
עסט שוין נייע זיין מיין
אר שהוא עכשיו דווקא
יהודה ולא בוש על קיום
משה הנ"ל נשאה לאיש
יכול לראות איך הבעלי
ממנה דבר מכוער ויגרש
דע שאינה הולכת בדרך
עד שנשא אותה לאשה
מיניץ באמצע הרחוב וזה

הרבי למסור את מוהרנ"ת
א אז בשם גאראדניטשע
ספרו לו שמתאספים אליו
בשבת חנוכה לפנות ערב
קח אותו לתפיסה עם כל
תו ועם כל כתבי תורתו
קרא אנשי חיל ויסבב את
המלט משם אפי' איש א'
שנמצא שם כתבי תורתו
ר ברסלב לא חפצו לאסור
ז שיאמר להאנשי חיל מי

ימי התלאות

יז

מעייירות אחרות לתפסם ומי מאנשי עיר ברסלב שלא לתפסם ויקחו
האנשי חיל את האנשים שבאו מעייירות אחרות ויוליכו אותם
להתפיסה ואת מהרנ"ת בעצמו לא לקחו אותו אז להתפיסה כי דימו
בנפשם שבודאי לא יברח ע"כ הניחוהו ולא תפשוהו:

יד

והנה במרצש"ק כשהלכו האנשי חיל מבית מוהרנ"ת נכנסו עוד
הפעם אנשי עיר ברסלב למוהרנ"ת וימצאו אותו יושב בדביקות
נפלאה להשי"ת וחזר לעצמו כמה פעמים את המשנה הילודים למות
והמתים להחיות לידע ולהודיע שהוא וכר והרבה לחזור את המשנה
הזאת בהרגשה עצומה כמה פעמים בהתלהבות גדולה מאוד אח"כ
כששב לדעתו אמר לאנשיו כפי אשר נשכח משר העיר לחתום הפתח
השני שיש במרפסת שלפני עלייתו החוצה לזאת יעמידו סולם תיכף
בלילה להמרפסת לעלות על העליה שיוציאו משם כל כתבי תורתו
וכן עשו ויקחו משם כל כתבי תורתו רק נשכח מהם תיבה קטנה
(שיפלאד) במקום מוצנע שהי' שם ג"כ קצת כתבים ונלקחו אח"כ
ליד הגוים ותיכף אחר שבת מיהר מהרנ"ת לברוח מביתו ויברח
תחלה לכפר הסמוך להעיר שישב שם אחד מאנשיו ונתעכב שם
בערך יום או יומים וחשב אולי אעפ"כ ישקוט הרעש ויהי' ביכלתו
לשוב לביתו, אבל אחר החקירה והדרישה מה שנעשה בהעיר, הבין
שהוא מוכרח לברוח מברסלב, ויברח תחלה משם לאומין ומאומין
לטשעהרין ומטשעהרין לקרומענשאק, ושם ישב עד שעזר השי"ת
ע"י ידידנו הר' שמואל וויינברג, לפייס את שרי העיר והוציאו
לחפשי את כל האסורים, וגם קצת כתבי יד הנ"ל ושר העיר נתן

רשות לתת בילעט למוהרנ"ת, וקבלו את הבילעט וישלחו מיד את הבילעט לקרומנטשאק למורנ"ת, כדי שיוכל לשוב לברסלב לביתו:

טו

אבל באמת כל אשר הי' ביכולת ר' שמואל ווינברג ועוד משתדלים לפייס את שרי העיר הי' ע"י שהמתנגדים נתיישבו בדעתם בלי להשתדל עוד בעצת המסירה רק הסכימו עצה אחרת בפשיטות להרוג את מוהרנ"ת ויבז בעיניהם לשלוח יד במוהרנ"ת בעצמו רק את כל הנקרא בשם ברסלבר מצוה ג"כ להרגו ולשפוך את דמו בחנם על לא דבר ומחמת רוב דבתם רעה של ההולכי רכיל והפרשעים האלה לפני הרב מסאווראן הסכים להם ג"כ על זה וגם הגדיל לעשות להוציא את הפקודה הזאת על כל העיירות מברסלב עד אומן ועריאווזע ויקראו סופרי הרב הנ"ל ויכתב ככל אשר צוה הרב הנ"ל לראשי חסידי הנמצאים בכל הערים האלה על אודות חסידי ברסלב בזה הלשון להודפם לרודפם והמם וכר ואת שנתיירא מאימת מלכות נסכם בלב הרב מסאווראן להכין ע"ז שוחד אפי' עד מאה אלף רר"כ ויותר ויאמר לחסידיו שהי' עשירים גדולים והי' להם מסחר קאנטאר על כמה וכמה רבבות אלפים רר"כ וישאל אותם בדברי צחות ויפטל וועט איר מיר גיבטן אוף ברסלבר מאטיעזש והשיבו לו עד חצי הקאנטאר כי היו מקושרים מאוד בכוזב חסידותם עם הרב הנ"ל עד שהרב הנ"ל בעצמו חתם עצמו על כמה וכמה שטרות בהלואותיהם שהוכרחו ללות למסחרם, אבל השי"ת שלח להם מיד כפעלם כי מאז והלאה ירד מסחרם עד שלא הי' להם לשלם חובותיהם והבע"ח תבעו להרב מסאווראן בעצמו והי' לו

בזיון גדול ועצום וקודם מותו גם הרב מסאווראן לא האריך בשמים נקם נקמת מוהרנ"ת

והנה כפי המובן מדברי מוהרנ"ל ירד ממדריגתו על שהי' מותו כי בשנת מ"ד לימי חזיון נתקיים בו גאות שהי' בירבעם נעוריו ואמר עליו אז אזא יונגער אליו היה זוכה גם הוא למד בנפילתו ונתהפך כ"כ לרודף פו וועט שוין מחזין זיין דיא גאולה זיא האט גזאלט זיין ולפי שעה והנשגב בגשמיות וברוחניות כל זה כנ"ל אין עוד להאריך פו

גם בתחלת החורף הנ"ל האיגרות הנ"ל פקד הרב הנ"ל מוהרנ"ת ולקפה פרנסתו כי באו אנשים בביהמ"ד החדש היו מסתהבה הגדולה שאהבו אותו

בזיון גדול ועצום וקודם מותו אמר ההאן זעץ יש לו חלק במותו כי גם הרב מסאווראן לא האריך ימים אחר זה הנזכר לקמן כי היושב בשמים נקם נקמת מוהרנ"ת ז"ל מהרב ומחסידיו כנזכר לקמן:

טז

והנה כפי המובן מדברי מוהרנ"ת ז"ל הי' נראה מדבריו שהרב הנ"ל ירד ממדריגתו על שהי' פלג גוף ערך שנים עשר שנים לפני מותו כי בשנת מ"ד לימי חייו נתאלמן וכי' ואמר עליו כי נתקיים בו גאות שהי' בירבעם וכי' כי אדמר'ר ראה אותו בימי נעוריו ואמר עליו אז אזא יונגערמאן האב איך ליב ואם הי' נתקרב אליו היה זוכה גם הוא למדריגת מוהרנ"ת ז"ל ואולם אח"כ בנפילתו ונתהפך כ"כ לרודף כזה אז אמר מוהרנ"ת ז"ל בזה"ל סע וועט שוין מחין זיין דיא גאולה שפייטער מיט הונדערט יאהר וויא זיא האט גזאלט זיין ולפי שעינינו הרואות את החורבן העצום והנשגב בגשמיות וברוחניות שנצמח באלה המאה שנים והוא גרם כל זה כנ"ל אין עוד להאריך בזה:

יז

גם בתחלת החורף הנ"ל עוד קודם שכתב הרב מסאווראן את האיגרות הנ"ל פקד הרב הנ"ל על אנשיו שיהיו יורדים לחייו של מוהרנ"ת ולקפח פרנסתו כי בהעתים שקודם המחלוקת היו הרבה אנשים בביהמ"ד החדש היו מספיקים את מוהרנ"ת בפרנסתו מחמת האהבה הגדולה שאהבו אותו מאד יען שהרבה לעורר את לבם

לעבודת השי"ת ולכוונת הלב בעת התפילה עד אשר ממש בקעו את הרקיע בתפלתם בצבור אנשים בכל יום ויום ערב ובוקר לולא המחלוקת והרדיפות הנ"ל כבר היינו זוכים להגאל עי"ז וברוב רדיפותם את מוהרנ"ת ואת אנשיו הרבה הרבה לשבר ולהרוס אותם ואת פרנסתם עד קצה האחרון כי רק חמשה אנשים בברסלב עמדו בנסיון ונשארו בעבודתם את השי"ת כמקדם אבל רובם ככולם מסקוביץ שבברסלב לא הי' ביכולת להחזירם לעבודתם וגם אחרי שעזר השי"ת למוהרנ"ת והניח לו מכל אויביו מסביב עי"י פקדתם:

ית

ובתוקף מצוקת מוהרנ"ת ז"ל בפרנסתו אז עי"י הרב הנ"ל אף על פי כן סיבב השי"ת שנמצא איש אחד ר' יצחק מכפר שערוויץ שנתקרב לפני כמה שנים למוהרנ"ת ולשאר אנשי רבינו ז"ל עי"י האיש משה חנקעס הנ"ל בעצמו כי הוא הי' ממשפחתו וירשב אתו במסחר הריחיים שנמצא בכפר הנ"ל הסמוך לברסלב וכשבא ר' יצחק הנ"ל לברסלב נתאכסן בבית משה הנ"ל והוא בעצמו סיפר לפניו את כל הגדולות והנפלאות שראה מרבינו ז"ל עד שנתקרב כנ"ל ואח"כ בצאת הרוח סערה מהמחלוקת אשר הנ"ל נהפך למתנגד נשאר עכ"פ נקודה במשה שלא רצה לדחות את ר' יצחק הנ"ל מפרנסתו ובהולכתו את הקמח מהריחיים אל העיר ברסלב השתדל בכוונה שיהי' כניסתו באמצע הלילה ובתחילת כניסת העיר דר שם ר' לייבציא שהי' מאנשי מוהרנ"ת חיפק לו בחלון שיצא החוצה והוריד לו ר' יצחק מחשבון הקמח שלו שק עם קמח לבית ר' לייבציא שיתן למוהרנ"ת ובבקר נשא את השק קמח הנ"ל לבית מוהרנ"ת והר' יצחק הנ"ל הספיק אותו ואת ביתו עם

ימי

קמח בכל צרכו וכן סיבב השי"ת

ואחר שנשלחו האגרת הנ"ל על שארית הפליטה עי"י הזאבים לבאר כלל הגבורות והנוראות שיש אנשיו שיתקיימו עכ"פ בין הזאבים א' מאנשי מוהרנ"ת כל מרוב ההפאות מתחת ידם בחולי נופל רח"ל ואפי' לאומן כי באומן הי' אז צד גדול שהי' כי בתחלת הקיץ הזה נסע הרב מסאד הביהמ"ד שבנה שם מוהרנ"ת ענה ואמר (שיש פה ברסלב, קלויז והרסו וכו') וזאת באומן גביר אחד ר' אברהם... שהי' מאותות הכבוד (מאנדאלין) מהקירה דה לסכול לראות העיניים של אנשים כשרי מסאווראן אשר עכ"פ לא יסע עוד הפעם הטיל אימה על המתנגדים והזהירם שלא מוהרנ"ת עד שישבו שם אנ"ש לבטח:

כ

בטולטשין הרבו להכות בעיניים את ר' יצחק עד שנתפתה להם רק מיד אחר שעבר קצת הור

ממש בקעו את
דב ובוקר לולא
אל עי"ז וברוב
בר ולהרוס אותם
ם בברסלב עמדו
כל רובם ככולם
בחדתם וגם אחרי
יב ע"י פקדתם:

ע"י הרב הנ"ל
ר' יצחק מכפר
ת' ולשאר אנשי
עצמו כי הוא הי'
בכפר הנ"ל הסמוך
ן בבית משה הנ"ל
אות שראה מרבינו
ה מהמזלוקת אשר
שלא רצה לדחות את
מהריחיים אל העיר
ע הלילה ובתחילת
מוהרנ"ת דפק לו
ן הקמח שלו שק עם
נשא את השק קמח
אותו ואת ביתו עם

ימי התלאות

כא

קמח בכל צרכו וכן סיבב השי"ת עוד סיבות נפלאות בדבר פרנסתו:

יט

ואחר שנשלחו האגרת הנ"ל אין ביכולת לבאר כלל מה שעבר
על שארית הפליטה ע"י הזאבים וחיות רעות הנ"ל וכן להיפך אין
לבאר כלל הגבורות והנוראות שהפליא השי"ת עם מהרנ"ת ועם
אנשיו שיתקיימו עכ"פ בין הזאבים האלה רק בטארוויצע ניווק איש
א' מאנשי מהרנ"ת כי מרוב ההכאות והעינויים שענו אותו נחלה
מתחת ידם בחולי נופל רח"ל ואבי ז"ל ר"נ מטולטשין ברח מביתו
לאומן כי באומן הי' אז צד גדול שהרחיקו א"ע מחסידי סאווראן
כי בתחלת הקיץ הזה נסע הרב מסאווראן לאומן וכאשר עבר ע"י
הביהמ"ד שבנה שם מהרנ"ת ענה ואמר לחסידיו בזיון גדול לפניכם
(שיש פה ברסלב, קלויז והרסו וכר) זיא איך צי נעמין אבל הי' שם
באומן גביר אחד ר' אברהם... שהי' מאנשי השם גם הי' לו ארבע
אותות הכבוד (מאנדאלין) מהקירה דרוסיא והוא לא היה יכול
לסבול לראות העינויים של אנשים כשרים כ"כ וכתב מכתב להרב
מסאווראן אשר עכ"פ לא יסע עוד הפעם לאומן וגם הגביר הנ"ל
הטיל אימה על המתנגדים והזהירם שלא יעשו שום רעה לאנשי
מוהרנ"ת עד שישובו שם אנ"ש לבטח:

כ

בטולטשין הרבו להכות בעינויים את ר' יצחק בן ר' אברהם דוב
עד שנתפתה להם רק מיד אחר שעבר קצת הרעש כנזכר לקמן חזר

ונסע למורנ"ת וכן גם ר' יעקב חתן ר' משה חיים ג"כ לא עמד
בנסיון וכן ר' דוד שנקרא בשם מ' נודע להתנגדים שהוא פחדן
מלצאת בלילה קשרו אותו למצבה על בית החיים ואמרו לו שאם
לא יקלל את מהרנ"ת יניחוהו שם בלילה, (את אחד קשרו בחבל
אחד עם ערילות והובילו אותם ברחוב). (כי זה עשו לסימן מי
שקילל אותו בחרופין הוא אות שכבר נתפתה להם ולא יסע אל
מוהרנ"ת) וכפי הנראה שגם הוא לא עמד בנסיון רק איש א' הי' שם
ושמו ר' מרדכי שהכו אותו בענויים קשים ברחוב העיר וכאשר בא
באמצע השוק מקום עמד האבן הגבוה הנמצא שם והמתנגדים הכו
אותו שם צעק בנגון המגילה ובקול גדול ומרדכי לא יכרע ולא
ישתחוה: והנה המתנגדים חפצו לענות ולהכות הר' יצחק בן
מוהרנ"ת ז"ל. שישב בטולטשין אך הי' שם גביר א' ששמו ר' יוסף
החנער שניצל בזכותו כי אמר להתנגדים אשר ר' יצחק אינו חסיד
כלל ומה שנוסע למוהרנ"ת הוא מהכרח מכח הכיבוד אב ועי"ז
ניצול מהם אך אחר שעבר כל החורף והקיץ והגיע ימי ראש השנה
לנסוע לאומן נסתתמו טענותיו של הגביר הנ"ל אבל מחמת שאז
כבר עבר פחד ההכאות כנ"ז לקמן ניצול עי"ז ואף שירא מאוד שלא
יזיקו לו המתנגדים לפרנסתו מהפאסט אבל מחמת שבגלל כשרותו
ואמונתו נתקבל מאוד בלב אנשי העיר לא הזיק לו הדבר כלל:

כא

ואבי ר' נחמן מטולעשין כי הגיעו המכתבים מהרב הנ"ל
לטולטשין לא הי' אז בביתו ובבואו לביתו עיף ויגע כדרכו לאין
שיעור כי מחמת רוב עניותו הלך ברגליו כשראתה אותו אשתו

וחותנו זרזו אותו לברוח מיד טרם
מי יודע כמה הכאות יתנו לו אבל
מרוב עייפותו כנ"ל הלך רק עד
הי' מתנגד ולן אצלו עד הבקר והי'
דרך הליכתו עבר דרך עיר מאחורי
בבגדים כראוי, הן בגופו והן בהג'
שלא יתקררו רגליו לגמרי ח"ו, והי'
בית להתחמם אבל מחמת שהי'
ככולם של התושבים משם היו עיי'
ואח"כ פגע ברחוב את יהודי א'
בית להכנס להתחמם ומחמת ש'
כמה חדשים אשר בכל הבתים מ'
מלדבר דברי ריב ומצה איך שצ'
היהודי הנ"ל אפשר אתה ברסל'
מיד בלי ספק ואבי ז"ל כששמע'
עליכם שתחשדו אותי בזה ואז
אצל תנור החורף להתחמם ובצ'
שתינוק קטן שכב שם והתינוק
העריסה כדי שתיפעל על הת'
ויכעס האיש על התינוק ור'
התינוק הנה הוא צועק כמו ברס'
עד שזירזו עצמו לילך משם מיד
ער קודם פסח גם מה שמובא
תקצ"ז מעיר לאדיזין שנסתכן
אשר קלעו וזרקו על בית האכס

והותנו זרזו אותו לברוח מיד טרם יודע להתנגדים כי בא לביתו כי מי יודע כמה הכאות יתנו לו אבל מחמת שלא היה בו עוד כח לילך מרוב עייפותו כנ"ל הלך רק עד קצה העיר ויכנס לבית איש א' שלא הי' מתנגד ולן אצלו עד הבקר והשכים בבקר וילך משם לאומן כנ"ל דרך הליכתו עבר דרך עיר מאחיליפקע ומחמת שלא הי' אביו לבוש בבגדים כראוי, הן בגופו והן ברגליו, והקור הי' אז חזק מאד, ויירא שלא יתקררו רגליו לגמרי ח"ו, והבין שמוכרח עכ"פ להכנס לאיזה בית להתחמם אבל מחמת שהעיר הנ"ל היא כעין כפר כי רובם ככולם של התושבים משם היו ערלים ע"כ לא ידע לאיזה בית ליכנס ואח"כ פגע ברחוב את יהודי אחד ויבקש אותו להראות לו לאיזה בית להכנס להתחמם ומחמת שפועלי שקר עשו אז חיל ועברו אז כמה חדשים אשר בכל הבתים מהעיירות הנ"ל לא פסקו ערב ובוקר מלדבר דברי ריב ומצה איך שצריכין לרדוף את הברסלבר השיב לו היהודי הנ"ל אפשר אתה ברסלבר ואם ברסלבר אתם יהרגו אתכם מיד בלי ספק ואבי ז"ל כששמע זאת השיב לו בלשון תימה חידש לי עליכם שתחשדו אותי בזה ואז הראה לו לאיזה בית לכנס ויעמוד אצל תנור החורף להתחמם ובצד השני של התנור עמד שם עריסה שתינוק קטן שכב שם והתינוק צעק מאד ואיש א' עמד ונענע את העריסה כדי שתיפעל על התינוק אך התינוק החזיק בצעקתו ויכעס האיש על התינוק ור' נחמן הנ"ל שמע שאמר בכעסו על התינוק הנה הוא צועק כמו ברסלבר בתפלתו ויפול פחד גדול עליו עד שזירזו עצמו לילך משם מיד והלך משם עד שבא לאומן והי' שם ער קודם פסח גם מה שמובא בס' עלים לתרופה בהמכתב משנת תקצ"ז מעיר לאדיזין שנסתכן שם מהרב"ת ז"ל בסיבת האבנים אשר קלעו וזרקו על בית האכסניא שלו זה הי' מחמת המכתבים

לא עמד
וא פחדן
לו שאם
רו בחבל
סימן מי
יסע אל
הי' שם
נאשר בא
גדים הכו
כרע ולא
יצחק בן
ר' יוסף
ינו חסיד
אב ועי"ז
אש השנה
חמת שאז
אחד שלא
ל כשרותו
בר כלל:

רב הנ"ל
רכו לאין
תו אשתו

שנשלחו מהרב הנ"ל:

כב

בטעפליק הי' צד גדולה מאנשי מוהרנ"ת ז"ל עד שגם חסידי סאווראן הוכרחו קצת לשתוק ועתם נשוב לדבר מעיר ברסלב שם התגברו כ"כ ההכאות וזריקות האבנים עד שרובם ככולם נפרדו ממוהרנ"ת כנ"ל וכן הן גבורות ונוראות הבורא אשר בכל זאת נשאר שארית הפליטה בין זאבים ואריות כאלה ואעפ"כ לא יכלו להם ולמוהרנ"ת שהי' אז בקרימנטאשק כנ"ל אף ששלחו לו הבילעט שישבו לביתו כנ"ל אעפ"כ כתבו לו אוהביו מכתבים והודיעו לו ממכתבי הסאווראנר שנשלחו לעיירות כנ"ל, וכתבו לו שעצתם הוא שלא יבא לברסלב כי רואים המה שאם יבא יהרגוהו בלי ספק ואת המכתבים שלחו לאומן לחבירו לר' נפתלי שישב שם (והן הן המכתבים הנז' בס' מכתבי מורנ"ת דפוס ירושלם בהמכתב מיום ג' משפטים תקצ"נ עיי"ש ובהמכתב מיום ג' תרומה תקצ"ה עיי"ש) כי ידעו אוהביו כאשר יסע מוהרנ"ת לביתו מקרומונטשאק יסע בטח על דרך אומן ודימו בנפשם שכאשר יקבל המכתבים שלהם יתעכב שם ולא יבא לברסלב ואולם כאשר בא מוהרנ"ת ז"ל לאומן וקרא שם את המכתבים אעפ"כ נתחזק ונתאמץ בכח רבינו ז"ל ותפלתו לנסוע לביתו ויאמר שבכל זאת אני מוכן לנסוע לביתי רק אתעכב פה עכ"פ איזה זמן לשקוד על דלתי רחמי השי"ת ולהרבות בתפלה בבית ציונו הק' גם כתב מיד מכתב לטעפליק לאנשים שגם הם יבואו לאומן להצטרף עמו בתפלתו ויען שזה הי' בסוף חודש טבת סמוך לערב ר"ח שבט באו אנשי טעפליק על ער"ח שבט לאומן

ובתוכם הי' שם גם הרב מטעפליק מדברי השר"ע בחושן משפט אס' הוא גבר אלים ואין ביכלת לעמוד וילכו עמו כל אנ"ש שבאו שם לבקר ויצעק למה אתם מחשים הלא עמו גדולה ועצומה וצעקו כולם צעקו יותר מיוכ"פ וירבו לבקש שם שיאמרו קפיטל ק"ט בתהלים ושווע מועטים עד שהגיע להרב מסאווראן המחלה הזאת שלש שנים עד שג' מגונה כנזכר לקמן אבל מחמת שבת עליו המחלה כ"כ לא עזב את המ סיבות אחרות להשקיט המחלוקת כנ"ל

כג

ר' ראובן יוסף הי' דר בעיר חסידי הרב מסאווראן ואנ"ש שהדרך היא על עיר האייסין הו"ו הנ"ל והוא הי' מקבל אותם בסבר צרכם וקצת שנים לפני המחלוקת כ"ח אדר כדי לבוא למחרת בערב ובבואם לבית ר' ראובן יוסף הנ"ל במחלה מסוכנת סמוך למיתה ולא הי' יכול עוד לדבר וכשאנ"ש ראו

ובתוכם הי' שם גם הרב מטעפליק ואמר להם מהרנ"ת כי מבואר מדברי השו"ע בחושן משפט אם הרודף עד הנפש אותו האיש הוא גבר אלים ואין ביכלת לעמוד נגדו מותר למסור דין לשמים וכן וילכו עמו כל אנ"ש שבאו שם לבית ציון אדמו"ר שבבית ציונו הק' ויצעק למה אתם מחשים הלא עמד עלינו וכו' ויתפללו כלם בבכיה גדולה ועצומה וצעקו כולם צעקות גדולות ומרות והי' שם ער"ח יותר מיוכ"פ וירבו לבקש שם רחמים מהשי"ת וגם אמר להם שיאמרו קפיטל ק"ט בתהלים ושוועתם עלתה לשמים ולא היו ימים מועטים עד שהגיע להרב מסאווראן מחלת השבר במעיו והיתה לו המחלה הזאת שלש שנים עד שנפטר מן המחלה הזאת במיתה מגונה כנזכר לקמן אבל מחמת שבתחלה לא עלה על דעתו שתתגבר עליו המחלה כ"כ לא עזב את המחלוקת עד שסיבב השי"ת עוד סיבות אחרות להשקיט המחלוקת כנזכר לקמן:

כג

ר' ראובן יוסף הי' דר בעיר האייסין שאנשי העיר הזאת היו חסידי הרב מסאווראן ואנ"ש מברסלב כשהיו נוסעים לאומן שהדרך היא על עיר האייסין היו ישנים בביתו של ראובן יוסף הנ"ל והוא הי' מקבל אותם בסבר פנים יפות ובאכילה ושתייה ככל צרכם וקצת שנים לפני המחלוקת הנ"ל עברו שם אנשל"מ ביום כ"ח אדר כדי לבוא למחרת בערב ר"ח ניסן על הציון הק' באומן ובבואם לבית ר' ראובן יוסף הנ"ל מצאו אותו שוכב על מטתו במחלה מסוכנת סמוך למיתה ולא הי' יכול לטעום שום דבר גם לא הי' יכול עוד לדבר וכשאנ"ש ראו זאת דוה לבם ע"ז מאוד מצד

גם חסידי
רסלב שם
לם נפרדו
בכל זאת
לא יכלו
שלחו לו
מכתבים
וכתבו לו
א יהרגוהו
שישב שם
בהמכתב
ה תקצ"ה
מונטשאק
בים שלהם
ל לאומן
רבינו ז"ל
לביתי רק
ולהרבות
נשים שגם
חדש טבת
בט לאומן

אהבתם אותו ומצד ביטול אכסניא טובה ויקרה זאת שתתבטל במותו כי כבר הי' לאחר יאוש בלב כולם וקבלו ע"ע שבבואם למחרת בער"ח באומן על הציה"ק והי' בקשה ותפלה הראשונה שלהם על רפואתו כי השי"ת רב להרשיע וכן עשו וברחמי השי"ת נתקבלה תפלתם ושמעתי מאבי ז"ל שנתגדל אז בביתו כי הוא הי' דודו של אבי ז"ל שהוא בעצמו עמד אז אצלו וראה שמכוון בשעה הזאת בבקר בער"ח שהיו אנ"ש מתפללים אז בבית ציוה"ק על רפואתו בשתנה לטובה ומאז והלאה התחיל להתרפא מיום ליום עד שנתרפא בשלימות ואולם אח"כ כשעברו קצת שנים ונתעורר תבערת המחלוקת הנ"ל ומכתבי הסאווראנער יצאו ונתפשטו, ויירא ר' ראובן יוסף מהמתנגדים שלא יעשו לו רעה אז התחילו ב"ב לדבר על לבו שיסע להרב מסאווראן להכניע א"ע נגדו והוא נתפתה לדבריהם כי נדמה לו ברור שאם לא יכניע עצמו לנסוע אליו יהרגוהו המתנגדים בלי ספק ובבואו לבית הרב מסאווראן צוה עליו שיתן לו תקיעת כף שלא יתן למהרנ"ת להתאכסן אצלו וגם לאנשיו כן ושם בועד החסידים שהקיפוהו מסביב בעמדו לפני הרב אם לא הי' מסכים על דבריו בודאי היו מכים אותו החסידים מכת רצח כאשר קרה פ"א לרב א' שלא היה כלל מאנש"מ והרב מסאווראן הי' לו תרעומות עליו מחמת סיבות אחרות והרב הזה הי' יושב על שולחנו של הרב מסאווראן אבל לא רצה להכניע א"ע כ"כ לפניו והכו אותו חסידיו בצדו השמאלית עד שנחלה ומת ומחמת כל זה הכניע עצמו ראובן יוסף הנ"ל ונתן לו תקיעת כף ע"ז וחזר אח"כ לביתו ונענש תיכף בבואו לביתו שחזרה עליו מחלתו הנ"ל וכבדה עליו מאד עד שנפטר ואז ראו עין בעין אשר כל חייו ורפואתו אז ממחלתו היתה רק ע"י התפלה של אנשי מוהרנ"ת על ציון אדמו"ר זצ"ל.

וגם בברסלב ראו בימינו מידידינו מה"ר מיכל מלאכי בברסלב וסיפר לי שהי' בכהם ולחרף את מוהרנ"ת וישאל את לחרף ולגדף איש דבוק בתורה בחירופך ועוד דברים כאלה אצל בחרופיו ואחר קצת ימים נחלה ומת אחד מילדיו הקטנים ואח"כ מת הילד השלישי ואח"כ לא היה לו ילדים יותר מאז בכל לבה לרוץ לבית מוהרנ"ת היתה המכה הזאת רק בגלל החירוף יועיל לה הפיוס כפי הרדיפות ואעפ"כ מרוב מכאובי לבה על האחרון לקחה על ידה את הילד שהי' בחולשתו ואמרה למוהרנ"ת בחריפות של בעלי והוא כבר נפטר רק הילד הזה עין אחת בראשו מוהרנ"ת להבטיחה שיתרפא והשי"ת ברצוני הבטחות רק ישכב הילד הזה ימות, ימות בביתכם ותיכף ברח"ה עוד להילד עד שבאו ואמרו לה שחבאה לבית מוהרנ"ת שתקח את הילד

כד

וגם בברסלב ראו כימים האלה השגחות נפלאות ושמעתי מידידינו מה"ר מיכל מיאס שהי' באותו הזמן של המחלוקת בברסלב וסיפר לי שהי' בברסלב מתנגד אחד שהרבה מאד לקלל ולחרף את מוהרנ"ת וישאל אותו א' מאנשי מוהרנ"ת איך לא תירא לחרף ולגדף איש דבוק בתורה ותפלה כמוהו ומה רוח יהא לך בחירופך ועוד דברים כאלה אבל המתנגד הזה הקשה ערפו והחזיק בחרופיו ואחרי קצת ימים נחלה המתנגד הנ"ל וימת ואח"כ תיכף נחלה ומת אחד מילדיו הקטנים ואח"כ נחלה וימת גם הילד השני ואח"כ מת הילד השלישי ואח"כ נחלה הילד הרביעי והוא האחרון כי לא היה לו ילדים יותר מאלו הד' וזוגתו האלמנה נכספה מאד בכל לבה לרוץ לבית מוהרנ"ת לפייסו כי ראתה ממש בעיניה שלא היתה המכה הזאת רק בגלל החרופים של בעלה אבל לא ידעה אם יועיל לה הפיוס כפי הרדיפות שרדף וחירף אותו בעלה עד לחייו ואעפ"י כ' מרוב מכאובי לבה על מיתת בניה ועל חולשת הילד הזה האחרון לקחה על ידה את הילד והביאה אותו לבית מוהרנ"ת כמו שהי' בחולשתו ואמרה למוהרנ"ת בזה"ל אני בעצמי איני חייבת בחריפות של בעלי והוא כבר נפטר וגם שלשה בנים ולא נשאר לי רק הילד הזה עין אחת בראשי ועתה נחלש גם הוא ומיד התחיל מהרנ"ת להבטיחה שיתרפא והשיבה לו שבדבר מסוכן כזה אין עוד ברצוני הבטחות רק ישכב הילד הזה בביתכם ומת גם הוא כאחיו אם ימות, ימות בביתכם ותיכף ברחק מבית מוהרנ"ת ולא רצתה לילך עוד להילד עד שבאו ואמרו לה שהילד התחיל לשוב לבריאותו ואז באה לבית מוהרנ"ת שתקח את הילד וכן היה שנתרפא בשלימות:

זאת שתבטל במותו
ע' שבבואם למחרת
הראשונה שלהם על
חמי השי"ת נתקבלה
כי הוא הי' דודו של
שמכוון בשעה הזאת
ציוה"ק על רפואתו
יום ליום עד שנתרפא
ים ונתעורר תבערת
ונתפשט, ויירא ר'
אז התחילו ב"ב לדבר
ע' נגדו והוא נתפתה
ע' עצמו לנסוע אליו
ב מסאוראן צוה עליו
כסן אצלו וגם לאנשיו
מדו לפני הרב אם לא
ו' החסידים מכת רצח
של"מ והרב מסאוראן
ו' והרב הזה הי' יושב
צה' להכניע א"ע כ"כ
שנחלה ומת ומחמת כל
תקיעת כף ע"ז וחזר
רה' עליו מחלתו הנ"ל
ן בעין אשר כל חייו
של אנשי מוהרנ"ת על

כה

וכן ה' שם בברסלב אברך א' שהי' חתנו של הסוכן בבית המתנגד משה הנ"ל ויתקשר עם חביריו בעצה אחת להמית את מהרנ"ת כשיבא מאומן לביתו כי עד קודם ר"ח ניסן נתעכב באומאן. וכוונתם הי' להכותו ולהרגו לגמרי רק נעשה וויכוח בניהם מי ומי יהי' המתחיל בענין נורא כזה ואמר זה האברך הנ"ל שהוא מקבל ע"ע להיות מתחיל בהכאה ראשונה ובחמלת ה' על מוהרנ"ת הגיע על האברך הזה מיד מחלת השיעול וההוא וב"ב הבינו מיד שסכנה לפניו לדור עם אשתו והוכרח לנסוע אל בית אביו לבערשיד ואחר איזה שבועות הגיע מכתב ממנו ששב לבריאותו וישלח מיד חותנו עגלה מיוחדת להביאו לברסלב אך כאשר בא לשם השליח עם העגלה מצא וראה שמלויים אותו כי מת בפתע פתאם. כהנה וכהנה נקם השי"ת בעצמו מעט עד שנפל קצת פחד עליהם ולא עלה בידם להרוג את מהרנ"ת ואע"פ כן מרוב ההתגברות של הס"מ שהתגבר (כמו שכותב מהרנ"ת בעצמו במכתבי מהרנ"ת בזה"ל שהס"מ בעצמו חגר מתניו להלחם ע"ש) נתחדשו העיני פנים לייסר למורנ"ת ולאנשיו ביסורים שונים כמבואר בס' מכתבי מהרנ"ת במכתב;

כר

הנה באתי להודיע קצת מהגב"ע אשר אנשי בליעל הנ"ל
(שהס"מ התלבש עצמו בהם ונתקרו בשם חסידים ולבשו עצמם
בלבוש החסידים ובפאות ארוכות) העידו לפני הרב מסאווראן ואני

ימי קדם

בעצמי הכרתי את האחד והמי
 שהי' למדן בגמפ"ת והוא העיד
 את מוהרנ"ת בת"ב אוכל בשר וא
 אשר הרב ר' זלמן ממעודודוקא
 ישב בברסלב כי הי' ניזון או
 בלימד עם עקיבא מאירצום הנ
 אותו פ"א איכה פתחת את פיך
 וכזב כזה והשיב לו עקיבא מאיר
 ח"ו כי באמת ראיתי כן אבל זה
 וכי שאל אותו הרב מסאווראן בא
 הכרתי את האיש יצחק חנהס ש
 פ"א בבית מוהרנ"ת ז"ל ומצא א
 פטירת מוהרנ"ת הודה לפני גיסו
 היתה נכדתו תינוקת בערך חצי ש
 השיב ג"כ וכי שאל מאתי הרב מס
 וכאלה רבו שקרים ופחזים עד ש
 שהי' בך אוריין ומחסידי הרב מס
 וכשסיפר לו הרב מסאווראן הגב
 רצעק אוף אזא מענטש אויך, כארמ
 בשקרים כאלה כי הנצחון אינו
 מוהרנ"ת ז"ל אנשי הרב מסאוורא
 שאדרבא שתק ולא עשה כמעשיהם
 שאל אותו הרב מדוע שותק ואי
 שאומרים עליך שאתה מצדו ושא
 מתערב עם הרודפים אותו וזורקים

בעצמי הכרתי את האחד והמיוחד שבהם ושמו עקיבא מאירצום שהי' למדן בגמפ"ת והוא העיד לפני הרב מסאווראן שבעיניו ראה את מוהרנ"ת בת"ב אוכל בשר ואולם לאחר כמה שנים סיבב השי"ת אשר הרב ר' זלמן ממעודודווקא נשא אשה בברסלב ואחר הנשואין ישב בברסלב כי הי' ניוזן אז על שלחן חמיו והי' דרכו לפלפל בלימוד עם עקיבא מאירצום הנ"ל וע"כ קנה קצת אהבה ושאל אותו פ"א איכה פתחת את פיך להגיד לפני הסאווראנער דבר זר וכזב כזה והשיב לו עקיבא מאירצום הנ"ל האמן לי שלא אומר כזב ח"ו כי באמת ראיתי כן אבל זה הי' בתשעה באב שחל להיות בשבת וכי שאל אותו הרב מסאווראן באיזה יום חל בו ת"ב הזה וכן בעצמי הכרתי את האיש יצחק חנהם שהעיד לפני הרב מסאווראן שנכנס פ"א בבית מוהרנ"ת ז"ל ומצא אותו יושב עם נקיבה בחיקו ואחר פטירת מוהרנ"ת הודה לפני גיסו ר' מאיר יהודה שהנקבה הזאת היתה נכדתו תינוקת בערך חצי שנה בת בתו חנה ציריל וזה האיש השיב ג"כ וכי שאל מאתי הרב מסאווראן איזה נקיבה היתה. כאלה וכאלה רבו שקרים ופחזים עד שהבעירו מחלוקת כזאת ואיש אחד שהי' בר אוריין ומחסידי הרב מסאווראן אך הכיר גם את מוהרנ"ת וכשסיפר לו הרב מסאווראן הגב"ע הנ"ל לא הי' יכול להתאפק וצעק אוף אזא מענטש אויך, כאומר מדת הנצחון שי' מביא להאמין בשקרים כאלה כי הנצחון אינו סובל את האמת, (בין מתנגדי מוהרנ"ת ז"ל אנשי הרב מסאווראן הי' גם שכינר הר' יונה מלמד שאדרבא שתק ולא עשה כמעשיהם ובהיות הר' יונה הנ"ל בסווראן שאל אותו הרב מדוע שותק ואינו עושה כלום וא"כ אמת מה שאומרים עליך שאתה מצדו ושאיך אפשר שאתה שכינר ואינך מתערב עם הרודפים אותו וזורקים בו אבנים, והשיב לו מה אעשה

בו של הסוכן בבית
האחת להמית את
ר"ח ניסן נתעכב
נעשה וויכוח בניהם
האברך הנ"ל שהוא
מלת ה' על מוהרנ"ת
וא"כ הבינו מיד
בית אביו לבערשיד
בריאותו וישלח מיד
בא לשם השליח עם
פתאם. כהנה וכהנה
ליהם ולא עלה בידם
של הס"מ שהתגבר
ת' בזה"ל שהס"מ
העזי פנים לייסר
ס' מכתבי מוהרנ"ת

אנשי בליעל הנ"ל
סידים ולבשו עצמם
הרב מסאווראן ואני

אשר כ"פ נזדמן שאני מתעורר מהשינה בחצות לילה ושומע
התמרמרות לבבו וצעקותיו בכל קינה ותפס לו לדוגמא את הכתוב
מי זה מלך הכבוד (כי ברוב הרגשותיו התנוצצות אלקותו שהי' לו
בזה הכתוב הי' דרכו כ"פ להתעכב באמירתו זה הכתוב) והוא מרים
ממש את כל גופי וכל אברי מלשכוב על מטתי (עס טראגט מיך
אינטער) בשמעי כל הנ"ל ואיך אפשר בקומי בבקר ורואה אותו
בחוץ לזרוק אחריו אבנים) ועתה קורא יקר ראה גם ראה איך
הבע"ד יכול להטעות בני אדם להוליך אותם שולל וגם אפילו
מפורסמים שבישראל מטעה אותם וכמו שדרשו חז"ל על הפסוק
כי הגדיל לעשות שפשט ידו בגדולים:

כז

והנה כבר כתבתי שמוהרנ"ת בנסיעתו הנ"ל בחורף תקצ"ה
נתעכב באומן והי' שם על אחר שבת פרשת פרה ובע"ש פ' פרה
כשהי' מורנ"ת ז"ל במרחץ לכבוד שבת עמד עליו איש א' שמו
שניאור דוד ורצה ש"ד הנ"ל להשליך את בגדיו לתנור של אש
ובחמלת ה' לא הניחו אותו האנשים שהיו במרחץ וינצל מזה
וכשראה ש"ד שלא נעשה רצונו הנ"ל פער פיו לחרף ולגדף את
מוהרנ"ת בפניו וימלא רצון הס"מ שנתלבש בכל לבבו ובכל נפשו
ואח"כ כי יצא מוהרנ"ת מהמרחץ ענה ואמר בודאי טוב יותר כל
זה מגהיננס, אלף כדי מרה הנז' בזוהר, ואחר שבת פ' פרה הנ"ל
נסע לביתו לברסלב וקודם פסח נכספו מאוד הרודפים הרשעים
שיבטיחו להם שרי העיר אשר בליל ראשון של פסח בעת שיושבין
על הסדר יתפסו את מוהרנ"ת בשלשלאות ויוליכוהו לבית הסוהר

ובחמלת ה' ניצל מהרנ"ת זצ"ל גם מזה:

כח

והנה בכל זאת חיזק עצמו מהרנ"ת בהייתו באומן אחר הגיעו
המכתבים הנ"ל מסאווראן ובהיות מהרנ"ת ז"ל באומן כתב בקשה
פרעשניע להגאבינטר מקאמיניץ (כי ברסלב היא פלך קאמיניץ) על
אשר נופלים עליו בהכאות וזריקות אבנים וברוב צדקתו לא הזכיר
בהפראשעניע מהיכן נצמח כל זה כדי שלא תזיק הפראשעניע להרב
מסאווראן כי לא רצה מהרנ"ת למסרו בפני השרים בשום אופן
ובפראשעניע ביקש את הגאבינטאר שלא ישיב תשובתו על
הפראשעניע הזאת ע"י הפיליצע יען כפי הנראה שרי הפיליצע
מקבל שוחד מהרודפים רק ישיב תשובתו ע"י הפאליעטאווע סאר
(שהי' אז כמו הגארדידסקדוי אפראווע שבזמננו) אך נתעכב חשבת
הגאבינטער עד קודם שבועות ואז הגיע תשובתו ע"י הפאליעטאווע
סאר ומשם נשלח להפוליציע לברסלב ובתשובת הגאבינטער הי' לו
לשרי הפוליציע על השערוריות הנמצאים בעיר ברסלב וז"ל
כי אם יקבל עוד פראשעניא כזאת אודות הכאות מוהרנ"ת
כולם ממשמרתם ואז התחילו שרי הפוליציע להטיל אבנים
הרודפים הרשעים שמהיום והלאה לא יוכר ולא ידעו
וזריקת אבנים על מוהרנ"ת ז"ל ועל אנשיו:

(א"ה מכתבי רמ"א)

ימי התלאות

לא

ובחמלת ה' ניצל מהרנ"ת זצ"ל גם מזה:

כה

והנה בכל זאת חיזק עצמו מהרנ"ת בהייתו באומן אחר הגיעו המכתבים הנ"ל מסאווראן ובהיות מהרנ"ת ז"ל באומן כתב בקשה פרעשניע להגאבינטר מקאמיניץ (כי ברסלב היא פלך קאמיניץ) על אשר נופלים עליו בהכאות וזריקות אבנים וברוב צדקתו לא הזכיר בהפראשעניע מהיכן נצמח כל זה כדי שלא תזיק הפראשעניע להרב מסאווראן כי לא רצה מהרנ"ת למסרו בפני השרים בשום אופן ובפראשעניע ביקש את הגאבינטאר שלא ישיב תשובתו על הפראשעניע הזאת ע"י הפיליצע יען כפי הנראה שרי הפיליצע מקבל שוחד מהרודפים רק ישיב תשובתו ע"י הפאליעטאווע סאר (שהי' אז כמו הגארדידסקדוי אפראווע שבזמננו) אך נתעכב תשובת הגאבינטער עד קודם שבועות ואז הגיע תשובתו ע"י הפאליטעווע סאר ומשם נשלח להפוליציע לברסלב ובתשובת הגאבינטער ביזה לשרי הפוליציע על השערוריות הנמצאים בעיר ברסלב ויעד בהם כי אם יקבל עוד פראשעניא כזאת אודות הכאות מהרנ"ת ידחה כולם ממשמרתם ואז התחילו שרי הפוליציע להטיל אימה ופחד על הרודפים הרשעים שמהיום והלאה לא יזכר ולא יפקד שום הכאה וזריקת אבנים על מוהרנ"ת ז"ל ועל אנשיו:

כט

(א"ה מכתבי רמ"א) כשגברה המחלוקת על מוהרנ"ת ז"ל

ואנ"ש ופשוט הורו מרבם... להריגה וכפשע הי' בין מהורנ"ת ז"ל ובין המות ח"ו, ובכן בכדי להציל את נפשו כתב קובלנא לשר הפלך בתוכן זה: שרבים שונאי חנם קמים עליו להרגו זורקים בו אבנים ובכל עת הוא בסכנה ומהפיליציע אין מוחה, ובכן שואל ומבקש ממנו אוהרה להפוליציע על שמירת נפשו, ואזהרתו ומבקש שישלח ישר להדומע והדומע תמסור להפיליציע (בכדי שהפיליציע לא תוכל לעשות עצמה כלא ידעו גם מאזהרה זו) וכן הי' ובקרב הימים הגיע לברסלב משר הפלך אוהרה נוראה להפיליציע להזהר בשמירת נפש מוהרנ"ת ז"ל, „שטערענהארץ" ובאם שנית יגיע לו קובלנא כזו אז נכון הוא להסיר כל פקידי הפיליציע ממשמרתם, ובאם יש איזו חטא לשטערענהארץ שחטא נגד הקמים עליו לזה צריכין קודם חקירה ודרישה ואחר כי ימצאו בו אשמה לזון ולענוש אותו עפ"י החוק, וזה נשלח ישר להדומע והדומע מסרה תיכף להפיליציע, מוכן שהפיליציע כי הגיעה להם אוהרה כזו משר הפלך חיש פרסמו זאת לכל המתנגדים ומורנ"ת ז"ל יצא בעזהש"י מסכנת נפשות וישב לו בברסלב בהשקט ובבטחה, והמתנגדים אמנם השקט לא יכלו חשבו מחשבות על מורנ"ת ז"ל ובכן כאשר כתב שר הפלך שאם נמצא עליו איזו אשמה לענוש אותו עפ"י החוק ובכן מצאו עצה וכתבו לשר הפלך שיש עליו שני חטאים, אחד: שהוא „צאדיקאן" כלומר שערשה עצמו לנביא ומשיח ומרמה את הבריות, שני: שהוא מחזיק בית דפוס בלי רשיון הצענזור, כשהגיעה מסירה זו לשר הפלך, תיכף שלח אחד השרים לברסלב לעשות חקירה ודרישה (בשביל ששם בעיר הפלך היו ג"כ אנשים מצד המתנגדים שהתאמצו שהתשובה על מסירה זו תהי' במהירות) וגם זאת עשו המתנגדים שהשר שנשלח לברסלב נתנו לו אכסניא אצל „שניאור"

שהוא הי' מלומד בלשון רוסית והוא הי' להם ליועץ עצום כותב, כשבא השר לברסלב החל לעשות החקירה והיה לבית מורנ"ת ז"ל וחפש ולא מצא שום סימן מדפוס מורנ"ת ז"ל שזה אמת שהי' אצלי דפוס, אבל אצלי שום דפוס, אבל המתנגדים מצאו עצה בזה והם שנים עשר עדי שקר בשבועת שקר לפני השר דפוס. והוא שעכשיו בודאי שנתודע לו מביאת ומאימת השר הטמין אותה ואי אפשר למצאה ואצלם וכמה נגידים מהם נדברו ונדרו סכומים הגונים ובפרט שהי' עשיר גדול ובכל פעם פתוח הי' אוצרו לשחור ובכן הצליחו בעדות שקר זו עד שפעלו אצל השר הפלך ונתן את מורנ"ת ז"ל במאסר בברסלב ועד הרוצחים והגולנים ומנהג הרשעים האלו כשבאו אצלו על משקה כמו י"ש ובכן תבעו גם את מורנ"ת לו אף פ"א ובכן לקחו כמה חבלים וקלעו אותם אותו, כשגמרו הקליעה ואחד מהם לקח המקלע על מורנ"ת ז"ל להכותו בו בעוד טרם שהורידו בקולו קול עוז עד שכולם נבהלו מפניו וגם הגיע שר בית הסוהר שם בביתו עד שמיהר ונכנס להצדקה הגדולה באזני תיכף בגש אליו מורנ"ת שהמה מתנפלים עליו להרגו, ובכן מבקש היושיב אותו באיזה חדר אחר, אבל לעת עתה אבל צוה עליהם לבל יהיו איש ליגע בו לרעה הלילה (אח"כ סיפר מורנ"ת ז"ל שבעת שהגיע לשער בא על זכרונה, איך שמלאכה ומגיעים לפתחו של גהינם שרואה בזה הפתח

שהוא הי' מלומד בלשון רוסית והוא הי' להם ליועץ עצות רעות וגם כותב, כשבא השר לברסלב החל לעשות החקירה והדרישה ונכנס לבית מורנ"ת ז"ל וחפש ולא מצא שום סימן מדפוס וכו' אמר לו מורנ"ת ז"ל שזה אמת שהי' אצלי דפוס, אבל זה זמן שאין אצלי שום דפוס, אבל המתנגדים מצאו עצה בזה והעמידו מהם ובהם שנים עשר עדי שקר בשבועת שקר לפני השר שיש אצלו בית דפוס. והוא שעכשיו בודאי שנתודע לו מביאת השר לברסלב ומאימת השר הטמין אותה ואי אפשר למצאה ואצלם הי' ממון רב וכמה נגידים מהם נדבו ונדרו סכומים הגונים ובפרט משה חנקעס שהי' עשיר גדול ובכל פעם פתוח הי' אוצרו לשחד ולחזק השקרים ובכן הצליחו בעדות שקר זו עד שפעלו אצל השר שנשלח משר הפלך ונתן את מורנ"ת ז"ל במאסר בברסלב ועוד הושיבו אותו בין הרוצחים והגזלנים ומנהג הרשעים האלו כשבא להם אורח חוקרים אצלו על משקה כמו י"ש ובכן תבעו גם את מורנ"ת ז"ל אבל לא הי' לו אף פ"א ובכן לקחו כמה חבלים וקלעו אותם ביחד ובנה להכות אותו, כשגמרו הקליעה ואחד מהם לקח המקלעה בידו והרים אותה על מורנ"ת ז"ל להכותו בו בעוד טרם שהורידו עליו נתן מורנ"ת בקולו קול עוז עד שכולם נבהלו מפניו וגם הגיע קול הצעקה לאזני שר בית הסוהר שם בביתו עד שמיהר ונכנס לשמה וישאל מה קול הצעקה הגדולה באזני תיכף נגש אליו מורנ"ת וספר לו המאורע שהמה מתנפלים עליו להרגו, ובכן מבקש הוא, שיוציאו מתוכם ויושיב אותו באיזה חדר אחר, אבל לעת עתה לא מצא בקשתו זו, אבל צוה עליהם לבל יהיו איש ליגע בו לרעה, ולן עוד שם כל אותה הלילה (אח"כ סיפר מורנ"ת ז"ל שבעת שהובילו אותו לתפיסה והגיע לשער בא על זכרונו, איך שמלאכי חבלה מובילים א' לגיהנם ומגיעים לפתחו של גיהנם שרואה בזה הפתח יכנס לגיהנם, ומת רע

מהורנ"ת ז"ל קובלנא לשר הרגו זורקים בו חכה, ובכן שואל ואזהרת ומבקש כדי שהפיליזיע וכן הי' ובקרב הפיליזיע להזהר באם שנית יגיע ציע ממשמרתם, קמים עליו לזה מה לדון ולענוש מע מסרה תיכף ה כזו משר הפלך בעזהש"י מסכנת דים אמנם השקט שר כתב שר הפלך החוק ובכן מצאו ים, אחד: שהוא מרמה את הבריות, כשהגיעה מסירה ב לעשות חקירה ס מצד המתנגדים (ות) וגם זאת עשו יא אצל,, שניאור"

ומר הי' לו עוד יותר באותה הלילה שגם לא הי' ביכלתו להוציא מפיו דיבור של קדושה שכן הוא בבית מושב הרשעים הנ"ל שישב ביניהם שם עומד גרף גדול של רעי שכלם מתרזים בו) אנ"ש התאמצו להוציאו מהתפיסה ולערוב בעדו כחוק וגם על דרך זה עמדו המתנגדים לשטן ופעלו אצל השר הנ"ל שלא יקבל שום ערבות, וזה נגד החוק בחפץ אנ"ש לכתוב זאת לשר הפלך, וזה היה בדאי לאות לשר הפלך שגם השר ששלח הוא משוחד כמו הפיליזיע אבל מתחלה שאלו את מורנ"ת ז"ל אם לעשות זאת אבל הוא הזהיר והזהיר שלא יעשה כזאת וחלילה יוסיפו בזה על הצרה, באחת שכנהוג לא כ"כ מהר יגיע התשובה לברסלב, ותוך-כך יהיה תפוס כמה מי יודע - ואף כשיגיע התשובה, וכי המתנגדים שממון להם רב יחרישו לזה. יעשו כל האפשרות ויצליחו להצדיק השר ומובן הלהבה שתתלקח ותתלהב אח"כ עלינו ח"ו בחרון אף השר ובכן זהיר וזהיר לבלי לעשות כזאת, ואם בצרה גדולה אנחנו העיקר התפלה להשי"ת וגם אל השר בתחנונים לבקש מלפניו עלי הזקן חלוש כח וחולה יושב תפוס על חנם ולא דבר וכן עשו והר' שמואל וגם בנו משה וויינבערג ואשתו עמהם שהיו מלומדים בשפה רוסית והיו כל העוסקים והיועצים והכותבים בעת המחלוקת המה ספרו להשר את כל הענין שאין זה אלא מחלוקת חסידים (אחד הי' הר' לוי נגיד ומחזיק כמה פאסטן וחשוב בעיני השרים חפץ הי' לדבר עם השר לטובת מורנ"ת ז"ל אבל לא הי' באפשרות מחמת שהשר התאכסן אצל שניאור הנ"ל) אחר כל הבקשות של אנ"ש אצל השר ונכנסו דבריהם דברי אמת בלב, שאל אותם מדוע אין אתם נותנים לי כסף כמו הם, המתנגדים שלכם, ע"ז ענו לו פשוט שהמה בעלי כסף ולנו אין כסף ועוד יש בינינו כמה שהמה עניים ונצרכים עוד

ליתן להם, בכל זאת נתקבץ אצל אנ"ש כשראה המאה רר"כ שחק ואמר במה נדחם נותנים לי אלפים ולו חפץ אני עתה אצלכם דורון זה והי' בטוח שאעשה לו בית הסהר שיוציא את מוהרנ"ת ז"ל מיוחד וכן עשה והושיבו בחדר מיוחד המרחץ של התפיסה (וחדר בית מרחץ נחשב לו לחדר לדברים של חול, שבקדושה) לשמה הכניסו לו כל הספר הרבה חדושי תורה והלכה אחת יש בלתי אותה בתפיסה שם עשה כל מה שלבו בצעקות והעיקר בלילה בתיקון חצות התאוננו לפני השר בית הסהר שהזקן משונות ואינו מניחם לישון וד' המה בתשועתו והשר מה שנוגע לטובת המה הכל ולכתב תשובת חקירתו כמו שדרש לשניאור מה שכתב הכל כרצונם אבל לשלוח ובכן טרם ששלח את המכתב בידיעת המתנגדים דברים אחדים אלו לברור שכן הוא האמת לדאי ובכן עצמו מברסלב לנעמרוב ועד שיבורר דבר זה ואחר כל הצרות האלו שעברו עליו בזה הרחבה גדולה ותיכף הוציאו והעתיק מושבו לנעמריב עיר מולדתו שאצל המתנגדים נחשב כמו שהוציאו

ליתן להם, בכל זאת נתקבץ אצל אנ"ש מאה רר"כ והביאו לה, כשראה המאה רר"כ שחק ואמר במה נחשב אצלי הסך המועט הזה, הם נותנים לי אלפים ולו חפץ אני עוד אלף נותנים לי, בכ"ז אקח אצלכם דורון זה והי' בטוח שאעשה לכם טובה לע"ע צוה על שר בית הסהר שיוציא את מוהרנ"ת ז"ל מבין הרשעים ויתן לו חדר מיוחד וכן עשה והושיבו בחדר מיוחד ואצל חדר זה הי' חדר בית המרחץ של התפיסה (וחדר בית מרחץ זה - סיפר אח"כ - שהי' נחשב לו לחדר לדברים של חול, והחדר שישב בו לדברים שבקדושה) לשמה הכניסו לו כל הספרים וגם נייר ודיו ושם חידש הרבה חדושי תורה והלכה אחת יש בליקוטי הלכות שמוזכר שחיבר אותה בתפיסה שם עשה כל מה שלבו הי' חפץ בעבודת ד' בתפלה בצעקות והעיקר בלילה בתיקון חצות בתהלים, עד שכל התפוסים התאוננו לפני השר בית הסהר שהזקן הזה צועק בכל לילה בקולות משונות ואינו מניחם לישון וד' המאזין צעקה החל להופיע בתשועתו והשר מה שנוגע לטובת המתנגדים מוכרח הי' למלאות הכל ולכתב תשובת חקירתו כמו שדרשו ממנו ומוכרח הי' להראות לשניאור מה שכתב הכל כרצונם אבל לא נתן את המכתב בידם לשלוח ובכן טרם ששלח את המכתב לשר הפלך כתב עוד שלא בידיעת המתנגדים דברים אחדים אלו: אחר כל זאת אינו אצלו לברור שכן הוא האמת לדאי ובכן עצתי לגרש את שטעראנהארץ מברסלב לנעמרום ועד שיבורר דבר יהי' תחת השגחת הפיליציניע ואחר כל הצרות האלו שעברו עליו במכוון בין המצרים נעשה לו בזה הרחבה גדולה ותיכף הוציאו אותו חפשי מבית האסורים והעתיק מושבו לנעמריב עיר מולדתו וגם בזה נמתק המחלוקת שאצל המתנגדים נחשב כמו שהוציאו מחשבתם לפעולה והתשועה

ביכלתו להוציא
שעים הנ"ל שישב
תריזים בו) אנ"ש
וגם על דרך זה
שלא יקבל שום
שר הפלך, וזה היה
חדד כמו הפיליציניע
ת אבל הוא הזהיר
על הצרה, באחת
וד-כך יהיה תפוס
ים שממון להם רב
צדיק השר ומובן
רון אף השר ובכן
לה אנחנו העיקר
מלפניו עלי הזקן
עשו והר' שמואל
ודים בשפה רוסית
חלוקת המה ספרו
דים (אחד הי' הר'
ים חפץ הי' לדבר
רות מחמת שהשר
ל אנ"ש אצל השר
ע אין אתם נותנים
שוט שהמה בעלי
ניים ונצרכים עוד

למורנ"ת הלכה הלך ורבה למעלה מעלה) ע"כ מכתבי רמ"א:

ל

(א"ה עיין לקמן בהפסקים והעונשים שקיבל האיש שניאור הנ"ל ואני שמעתי מפי הרה"ג ר' אברהם שטערנהארץ חזן דקלויז איך שהוא הי' מכיר את שניאור הנ"ל וכמה מיני יסורים ועינויים סבל בסוף ימיו, והי' אומר תמיד לר' אברהם הנ"ל שהוא מנכדי מהרנ"ת ז"ל, דאס אלעס איבער אייעהר זיידמן, אלע מסירות אלדז איז גיווען דורך מיר גייט בייט אייעהר זיידען (על קברו הק') פאר מיר וואס האב איך גיזאלט טואין עס איז גווען אזו פיל רבנים אין קיינעם האט הער ניט גגיבן מזומן נאר מיר, עהר האט דאך מיר גגיבן מזומן (פי' שהרב מסווראן כיבד אותו במזומן בבהמ"ז ועם זה שיחד אותו שימסור את מהרנ"ת ז"ל):

לא

והנה, כשראו הרודפים הרשעים האלה שאין יכולים עוד להכות ולהשליך אבנים התחילו עוד הפעם למסור את מהרנ"ת בפני השרים במסירות נוראות כדי ליקח אותו לבית הסוהר וביום ב' פ' מטר"מ שנת תקצ"ה קראו את מהרנ"ת להגרדינטשי וישאלהו על הדברים שמסרו אותו היינו שהוא עוסק עדיין להדפיס בביתו וכיוצא ומהרנ"ת הוכיח לו ששקר הדברים אך המוסרים נתנו להאדון הנ"ל ממון הרבה וע"כ לא רצה לקבל דברים ויקרא אנשים מהמוסרים וישבעו שבועות שקר בנק"ה בפני מהרנ"ת שדברי

מסורתם אמת וכל מה שהכחיש אותם לא הועיל שבוע הנ"ל לקח את מהרנ"ת לבית הסוהר (הוא) בין גולנים ורצחי נפשות וביום הראשון היה העינויים שענו אותו עד שחמל עליו השי"ת ונתן הסוהר והרשיבוהו בחדר מיוחד גם הסכים להביא נצרכים לו בכל יום היינו תנ"ך וגמרא וא' מד' חזו"ק וכתבי האר"י ז"ל וכיוצא עוד ספרים הביאו לו לשם כלי כתיבה גם שם דיבק עצמו לה שם להשיג חדושין דאורייתא וכתבם שם הל' ויין לק"ה יר"ד וכתבה שם בבית הסוהר והי' אסור ח' ימים ואח"כ הי' נס גדול ונפלא שנחשף והאדון נהפך להם דעתם עד שיכלו אנ"ש להמשפט נמשך עד שבחדש אלול הסמוך גרשו לנעמרוכ והוכרח לישב בנעמרוכ עד אחרי

לב

והנה כאשר בא מהרנ"ת זצ"ל לנעמרוכ הימים לימי ר"ה הקדושים שהי' צריך מהרנ"ת על ר"ה כדרכינו תמיד להתאסף באומן בימי ציון אדמו"ר בער"ה ולהתפלל ביחד בימי הק' הי' לו צר מאד למהרנ"ת איך יסע על ר' ובפרט שהי' תחת השגחת הפאליציע ובחסדי בליעט בנעמרוכ טרם שהגיע הפקודה לנעמרוכ ומהרנ"ת זצ"ל נסע מנעמרוכ לאומן על ר"ה

מסורתם אמת וכל מה שהכחיש אותם לא הועיל עד שאח"כ ביום שבו ע"ל לקח את מהרנ"ת לבית הסהר (הוא הטרמא) והושיבהו בין גולנים וררצחי נפשות וביום הראשון היה כמעט מסוכן ע"י העינורים שענו אותו עד שחמל עליו השי"ת ויתן חנו בעיני שר בית הסהר והושיבהו בחדר מיוחד גם הסכים להביא כל הספרים שהיו נצרכים לו בכל יום היינו תנ"ך וגמרא וא' מד' חלקי שו"ע הגדולים חוה"ק וכתבי האר"י ז"ל וכיוצא עוד ספרים בנגלה ונסתר וגם הביאו לו לשם כלי כתיבה גם שם דיבק עצמו להשי"ת עד שזכה גם שם להשיג חדושין דאורייתא וכתבם שם הל' יין נסך הלכה ד' שבס' לק"ה יר"ד וכתבה שם בבית הסהר והי' אסור שם בבית הסהר ערך ח' ימים ואח"כ הי' נס גדול ונפלא שנתהפך הדבר והמוסרים והאדון נהפך להם דעתם עד שיכלו אנ"ש להוציא על ערבות אך המשפט נמשך עד שבחדש אלול הסמוך גרשו אותו מביתו ומעירו לנעמרוכ והוכרח לישב בנעמרוכ עד אחר יוכ"פ שנת תקצ"ט:

לב

והנה כאשר בא מהרנ"ת זצ"ל לנעמרוכ בחדש אלול ויקרבו הימים לימי ר"ה הקדושים שהי' צריך מהרנ"ת ז"ל לנסוע לאומן על ר"ה כדרכינו תמיד להתאסף באומן בימי ר"ה הק' להתפלל על ציון אדמו"ר בער"ה ולהתפלל ביחד בימי ר"ה הקדושים במדרשו הק' הי' לו צר מאד למהרנ"ת איך יסע על ר"ה לאומן בלא בליעט ובפרט שהי' תחת השגחת הפאליציע ובחסדי ה' סיבב סיבות שיקבל בליעט בנעמרוכ טרם שהגיע הפקודה לנעמרוכ שלא יתנו לו בליעט ומהרנ"ת זצ"ל נסע מנעמרוכ לאומן על ר"ה שנת תקצ"ו וכשנודע

ב מכתבי רמ"א:

ל האיש שניאור
הארץ חזן דקלויז
יסורים ועינויים
ז"ל שהוא מנכדי
מן, אלע מסירות
ען (על קברו הק')
ען אזו פיל רבנים
ע, עהר האט דאך
במזומן בבהמ"ז

ואין יכולים עוד
סור את מהרנ"ת
בית הסוהר וביום
דינטשי וישאלהו
יין להדפיס בביתו
ך המוסרים נתנו
רים ויקרא אנשים
מהרנ"ת שדברי

זאת להתנגדים השתדלו המוסרים אצל הגארדינצ'ע מברסלב שיכתוב להגארדינצ'ע מאומן כאשר נמצא בעירו בהביהכ"נ של ברסלב איש א' שהי' תחת השגחת הפיליצ'ע שאין לו רשות לנסוע מביתו ישלח אותו תיכף ע"י אנשי חיל בימי ר"ה הקדושים לנעמרוכ וכן הי' שהגארדינצ'ע מאומן שלח תיכף אנשי חיל לחפש את מוהרנ"ת בערב ר"ה ומוהרנ"ת הי' אז על ציון הק' והאנשי חיל לקחו אותו מהציון הק' ויובילוהו להגארדינצ'ע ומורנ"ת ז"ל הי' דבוק אז ברעיונותיו הק' שהי' לו בער"ה על ציון הק' ופניו היו מאירות מאד וכאשר הגארדינצ'ע ראה אותו הכיר בו שהוא אינו מהאנשים הפושעים וגם נגידי וחשובי העיר השתדלו אצל הגארדינצ'ע ויוציאו אותו על ערבות ויבטיחו לו אשר תיכף אחר ר"ה יסע לביתו ובחמלת ה' פטר אותו ויצא לחפשי וניצול גם מזה ויסע לביתו אחר ר"ה לנעמרוכ ויסעו דרך לאדיזין ובשם הי' מהרנ"ת בסכנה גדולה ע"י אבנים רבים שקלעו וזרקו על בית האכסניא אך בתוך כך בא צרה אחרת שהיתה רפואה להצרה הזאת היינו שבא הפקיד דשם ויקח אותו להשבי' ועי"ז ניצול מהריגה והחזיק אותו לערך מעל"ע ובנס ניצול מהשבי' כמובא מזה בעלים לתרופה בהמכתב משנת תקצ"ו:

לג

וגם בנעמרוכ לא ישב בהשקט. ובחורף שנת תקצ"ו נסעו איזה אנשים לנעמרוכ למהרנ"ת על שבת הגדול ויפגוש אותם בדרך משה חינוקעס ויחר אפו ובא לביתו לברסלב וישלח את המסור שניאור להגרדינצ'ע שישפר לו שנוסעים אנשים אל מהרנ"ת גם לנעמרוכ

ועושה אסיפות גם שם וכאשר ישב מהרנ"ת השלישית עם האנשים הלכו שרי הפא אצלו והי' נס גדול ונפלא אשר קודם שהספיקו האנשים להמלט ולברוח רק להפאליצ'ע וגם את מהרנ"ת ז"ל בעצמ' ה' פטרו אותם לשלום:

לד

והנה הרב מסווראן רדף את מהרנ"ת תקצ"ו עשה נסיעה בעצמו לקאמיניץ ולעוררם שישתדלו אצל הגאבינטאר ולעקרו ולגרשו אך השי"ת ברחמיו מוהרנ"ת זצ"ל ובאותה הנסיעה בדרך המסור מליטנעוויץ הנודע ועי"ז נפלע עוד את מורנ"ת וגם בבואו לקאמיניץ להצלת מוהרנ"ת כי בבואו לשם פגע דקאמיניץ הר' אהרן משה משם, וגם עשירי ותקיפי העיר ובא הדין לפניו בו וכ"ז הי' סיבות נפלאות עד שלא למהרנ"ת אדרבא נפל עליו עי"ז אלו לביתו והתחיל להשקיע הריב ולבקש שיחדלו למסור את מהרנ"ת אז השיבם לא יזיקו לו כלל כל חפצי הוא שהם לא מסאווראן לא האריך ימים אח"כ כי נס

גארדיניצע מברסלב
בעירו בהביהכ"נ של
שאיין לו רשות לנסוע
כימי ר"ה הקדושים
ניכף אנשי חיל לחפש
ציון הק' והאנשי חיל
צע ומורנ"ת ז"ל הי'
ל ציון הק' ופניו היו
הכיר בו שהוא אינו
העיר השתדלו אצל
ו לו אשר תיכף אחר
לחפשי וניצול גם מזה
ל לאדיזין ובשם הי'
קלעו וזרקו על בית
רפואה להצרה הזאת
ועי"ז ניצול מהריגה
כ"י כמובא מזה בעלים
שנת תקצ"ו נסעו איזה
פגוש אותם בדרך משה
ח את המסור שניאור
מהרנ"ת גם לנעמרוב

ימי התלאות

לט

ועושה אסיפות גם שם וכאשר ישב מהרנ"ת בשבת הגדול בסעודה השלישית עם האנשים הלכו שרי הפאליציע לביתו לחפש אנשים אצלו והי' נס גדול ונפלא אשר קודם שנכנסו שרי הפאליציע לביתו הספיקו האנשים להמלט ולברוח רק שלשה אנשים לקחו אותם להפאליציע וגם את מהרנ"ת ז"ל בעצמו לקחו להפאליציע ובחסדי ה' פטרו אותם לשלוח:

לד

והנה הרב מסווראן רדף את מהרנ"ת בכל פעם יותר ובחורף תקצ"ו עשה נסיעה בעצמו לקאמיניץ כדי להשתדל שם אצל חסידיו ולעוררם שישתדלו אצל הגאבינטאר לתפוס את מוהרנ"ת בתפיסה ולעקרו ולגרשו אך השי"ת ברחמיו סיבב סיבות נפלאות להצלת מוהרנ"ת זצ"ל ובאותה הנסיעה בדרך נתערבה בדבר המעשה של המסור מליטנעוויץ הנודע ועי"ז נפל עליו אח"כ אימה ופחד לרדוף עוד את מורנ"ת וגם בבואו לקאמיניץ סיבב השי"ת סיבות נפלאות להצלת מוהרנ"ת כי בבואו לשם פגע כבוד הרב הג' מרא דאתרא דקאמיניץ הר' אהרן משה משם, וגם הי' שם דין ודברים בין שני עשירי ותקיפי העיר ובא הדין לפניו ומי שיצא חייב בדינו חרה אפו בו וכי"ז הי' סיבות נפלאות עד שלא הי' יכול עוד לעשות שום רע למהרנ"ת אדרבא נפל עליו עי"ז אימה ופחד לרדפו יותר וחזר לביתו והתחיל להשקיע הריב ולבקש שלום והזהיר על אנשיו שיחדלו למסור את מהרנ"ת אז השיב מהרנ"ת אני שלום וגם אנ"ש לא יזיקו לו כלל כל חפצי הוא שהם לא ימסרו אותי יותר והנה הרב מסאווראן לא האריך ימים אח"כ כי נפטר בסמוך בחורף תקצ"ז ע"י

מחלתו מהשבר במעיו ומת במיתה מגונה מאד ע"י שיצאו ממנו מעיו לחוץ וגם ברוך דיין שממנו התחיל המחלוקת מת ג"כ בתחלת שנת תקצ"א במיתה מגונה מאד וגם משה חנינקעס הנ"ל מת מיתה פתאומית בפתע פתאם בבית הגרדניטשי בשנת תקצ"ח בבית דברי מסירתו את מהרנ"ת ז"ל על שמשדל לחזור לשבת בעירו בברסלב וכמעט כל השונאים שלו היה להם מפלה גדולה ואז התחרטו השונאים על מעשיהם והם בעצמם התחילו להשתדל שיחזור מהרנ"ת לברסלב ובחסדי ה' בא פקודת ישועה מהגבעניר בהתחלת שנת תקצ"ט שיחזור לברסלב וחזר לשם בתחלת שנת תקצ"ט והרבה שונאים שלו פייסו אותו ובפורים שנת תקצ"ט שהי' אז מהרנ"ת בברסלב בא אליו שניאור מברסלב הנ"ל אשר כל המסירות היו על ידו ואשתו נחלשה אז מאד עד למות וכן הי' כי נפטרה אז בעת שהי' בבית התחתון של מורנ"ת קודם שעלה לבית העלי' שלו וכשעלה לבית העלי' של מורנ"ת תיכף בבואו נפל על רגלי מוהרנ"ת ונשק אותם בכח גדול עד שהרגיש כח הנשיקה ברגליו וכן עשה כמה וכמה פעמים שנפל על רגליו וישקם הרבה ובכה בכי רבה ועצומה מאד ואמר למהרנ"ת ז"ל חטאתי כל המסירות היה על ידי מה אעשה תמחולו לי ונתן לו ב' רי"כ על פדיון כי לא ידע עדיין ממיתת אשתו בביתו והבטיח אז שישתדל לתקן מה שקלקל והנה לספר בפרטות מהמחלוקת הזאת תקצר היריעה ועיין מכתבי מהרנ"ת דפוס ירושלם במכתבים שנת תקצ"ה ובמכתבים שלא נדפסו מיום א' קדושים וגם עיין בהמכתב שכתב אותו שיצא מהטערמא ובהמכתב יום א' שכתב אותו אחר שגירשו אותו מביתו לנעמרוב וגם עיין בהמכתבים בס' עליהם לתרופה משנת תקצ"ו תקצ"ז תקצ"ח תקצ"ט ושם תראה מעט מזער מהרדיפות שרדפו את מהרנ"ת

ברציחה כזאת אשר לא נשמע מעולם עזב את חסידיו אפי' כשמתגברים נתקיים המקרא ונלחמו אליך ולא יקו וקשטא קאי ומורנו מהרנ"ת ז"ל עשה להשי"ת ועוררם בדרכיו הק' עד שנעלה הרבה חדושי תורה וכתבם על הסתלקותו דבריו הק' חיים וקיימות האמת נתעורר מאד להשי"ת ועוסק מאד להשי"ת עד שנעשה ירא ה' א"ה שמעתי מפי הרה"ג ר' אבא כאשר ידוע ומובא גם בהמכתב שוואליניע שהעמידו מהמלוכה במתנגדים ועבדו בביתו בשבת וירש חמץ והם עבדו בביתו ואכלו שם חמץ וחדר לבד וע"כ עשה הברכה על וכאשר בירך את הברכה בכוונה כח רגיל לומר שתיכף בעת הברכה על פסח ומאז הי' מאוים מאד ודרכו נחמן (אע"פ שבכל השנה לא הי' התיבות והשאפעס כדי לעורר חמץ המובא בהתר' מ"ב לק"ת ע"ש. וכן חמץ עד אחר שריפץ החמץ שאו וגם כוונתו היתה אז בהברכה על מרשותו והרצענים נבהלו אז מפני הבית יבדוק ויעשה מה שצריך כח

נה מאד ע"י שיצאו ממנו
המחלוקת מת ג"כ בתחלת
ה חניקעס הנ"ל מת מיתה
בשת תקצ"ח בבית דברי
חזור לשבת בעירו בברסלב
פלה גדולה ואז התחרטו
התחילו להשתדל שיחזור
שועה מהגבעניר בהתחלת
תחלת שנת תקצ"ט והרבה
תקצ"ט שהי' אז מהרב"ת
אשר כל המסירות היו על
הי' כי נפטרה אז בעת שהי'
לבית העלי' שלו וכשעלה
על רגלי מוהרב"ת ונשק
קה ברגליו וכן עשה כמה
ה ובכה בכי רבה ועצומה
מסירות היה על ידי מה
ן כי לא ידע עדיין ממיתת
מה שקלקל והנה לספר
ה ועיין מכתבי מהרב"ת
מכתבים שלא נדפסו מיום
אותו שיצא מהטערמא
שו אותו מביתו לנעמרום
נת תקצ"ו תקצ"ז תקצ"ח
פות שרדפו את מהרב"ת

ברציחה כזאת אשר לא נשמע מעולם ותוכח לדעת איך השי"ת אינו
עוזב את חסידיו אפי' כשמתגברים השונאים כמו שמתגברים כי בו
נתקיים המקרא ונלחמו אליך ולא יוכלו לך ואתה מרום לעולם ה'
וקושטא קאי ומורנו מהרב"ת ז"ל עשה את שלו וקירב הרבה אנשים
להשי"ת ועוררם בדרכיו הק' עד שנעשו יראים ושלמים וזכה להשיג
הרבה חדושי תורה וכתבם על ספר ונדפסו וגם עתה אחר
הסתלקותו דבריו הק' חיים וקיימים לעד ומי שמביט בהם בעין
האמת נתעורר מאד להשי"ת ועוסק הרבה בתורה ותפלה וכוסף
מאד להשי"ת עד שנעשה ירא ה' באמת, ואמת ה' לעולם ע"כ:
א"ה שמעתי מפי הרה"ג ר' אברהם שטערנהארץ חזן דקלויז
כאשר ידוע ומובא גם בהמכתבים מענין הרצענים שקורין
שוואליניע שהעמידו מהמלוכה בבית מוהרב"ת ז"ל עפ"י הסתת
המתנגדים ועבדו בביתו בשבת ויר"ט וכו' וכאשר הגיע לזמן בדיקת
חמץ והם עבדו בביתו ואכלו שם חמץ ולמורנ"ת לא הי' כ"א זה
החדר לבד וע"כ עשה הברכה על ביעור חמץ ובדק באיזה זווית
וכאשר בירך את הברכה בכוונה כראוי ופניו היו כלפיד אש (כי הי'
רגיל לומר שתיכף בעת הברכה על ביעור חמץ מתחיל כבר (אשטיק)
פסח ומאז הי' מאוים מאד ודרכו הי' מאז להוכיח הרבה את בנו
נחמן (אע"פ שבכל השנה לא הי' מוכיח אותו כ"כ) ולדחפו בין
התיבות והשאפעס כדי לעורר היום נקם בלבי ושנת גאולי באה
המובא בהתו' מ"ב לק"ת ע"ש. וכן הי' במדה"ד ומוכיחו מבדיקת
חמץ עד אחר שריפץ החמץ שאז צריכין לבער החמץ מהלב וכו')
וגם כוונתו היתה אז בהברכה על החמץ הזה (הערלים) לבער
מרשותו והרצענים נבהלו אז מפניו ומקולו וביקשו מאתו שגם בכל
הבית יבדוק ויעשה מה שצריך כרצונו ואח"כ בע"פ בחצות נפטר

מהם לגמרי, והנה דרכו של מוהרנ"ת ז"ל בסדר ליל פסח הי' נורא מאד בהתלהבות עצום והי' יושב לגמרי על המטה ופניו אל הקיר והי' אומר ההגדה בקול רם (וכמובא בסי' כ' לק"א) ובהשתפכות הנפש ובהתעוררות שאין לשער בניגון שלו (הידוע לאנ"ש) וכן עשה עד שולחן עורך ואז ישב עכ"ב בסבר פנים יפות כי מנהגו הי' לישוב על הסדר עם כב"ב ונכדיו וגם ר' שמעלקי בן חורגו הי' אצלו ודיבור אז אליו מענין הנסים והגאולה שעשה לו השי"ת כי נפטר מהרצענים שהעמידו המתנגדים וכו', והקפיד עליהם ואמר עכשיו בזמן עת רצון כזה ושכל א' וא' כמה יגיעות וטרחות הי' לו לבער החמץ ועל המצוות השייכים לפסח וכמה מעות בזבזו על זה אסור לדבר עליהם ח"ו הלא הם אחינו (ובדאי יהא להם תקון ואנחנו נצריך לחפש בשבילם תיקונים) ואח"כ בגמר הסדר היינו בהמ"ז הלל בשמח הסב עוד פעם פניו אל הקיר וערך את הסדר בהתלהבות נפלא ובהתעוררות שאין כמוהו בניגונו הידוע על נשמת עד גמר הסדר:

מה שסיפר הר' אהרן ליפאוועצקי להר' אברהם ז"ל בזמן שהי' דר עוד רבנו ז"ל בברסלב אמר פתאום להר' נתן ולר' נפתלי שיעשו דרכם למעוזבו על ציון הבעש"ט ז"ל ועם דרכם בשם יהיו מקודם בברדיטשוב אצל הרב ר' לוי יצחק ז"ל וכן עשו ובערב שבת באו לברדיטשוב ותיכף הלכו לקבל פני הרב כשראה אותם הרב ז"ל אמר להם שלא נעים לו כעת ביאתם אליו משום שהזקן בא לשבות אצלו מיד הבינו להשתמט תיכף ממנו בשביל שלא יגזור עליהם לנסוע מברדיטשוב, ולא התראו לפניו עד לפנות ערב כשבאו אליו בשעה א' כשראה אותם אמר להם אתם עוד פה ולא עזבתם את מרדיטשוב אמרו לו ואיך אפשר לנסוע מפה שלא להיות אצלכם על

שבת והרב ז"ל הי' מכבד מאד את הר' מאד בתפלתו, ודרך אנשי ברדיטשוב ולומר לו „גיט שבת" כנהוג ובשבת המשקפים מעל עיניו ולא ראה תיפ' איז נתלע" - ובמעמד זה הי' גם הר' ישובו הר' נתן והר' נפתלי ז"ל אצל מקומו, אז בחרו את מקומם אחד פני יפתח הזקן את פיו לעמוד כנגדו והר' מאמר חז"ל לא תעמד על דם רע צלוחית יין על השלחן אז לקח הרב ז"ל שהוא יחלק להמסובים מובן לפעור את פיו בכל השלש סעודות הצדדים, אמנם ביום א' בבקר נפשו ששמע שמגדל חשק רז"ל שאנשי שתי י"ש קודם התפלה וזה הי' מה אח"כ כששבו ונכנסו הר' נתן והר' הרב ז"ל קובלנא הנ"ל בלא שם שהי' מעט קפדן תפס בידיו את שתי התחילו לרקע ברגליהם וצעקו אזאלכעס זאגין? מזה הבין שפלו שמע שקר כזה, אמר להם לא אומר זאת - בזה אנו רואים נבואה והר' נפתלי ז"ל מי יודע מה הי' כשנסעו מברדיטשוב אמר הרב ז"ל שלא ראה חסידים אוהבים

סדר ליל פסח הי' נורא
המטה ופניו אל הקיר
כ' לק"א) ובהשתפכות
לו (הידוע לאנ"ש) וכן
פנים יפות כי מנהגו הי'
עלקי בן חורגו הי' אצלו
שה לו השי"ת כי נפטר
יד עליהם ואמר עכשיו
ת וטרחות הי' לו לבער
עות בזבזו על זה אסור
יהא להם תקון ואנחנו
מר הסדר היינו בהמ"ז
ך את הסדר בהתלהבות
דוע על נשמת עד גמר

הר' אברהם ז"ל
פתאום להר' נתן ולר'
ט ז"ל ועם דרכם בשם
חק ז"ל וכן עשו ובערב
הרב כשראה אותם הרב
אליו משום שהזקן בא
מנו בשביל שלא יגזור
עד לפנות ערב כשבאו
עוד פה ולא עזבתם את
שלא להיות אצלכם על

ימי התלאות

מג

שבת והרב ז"ל הי' מכבד מאד את הר' נתן ז"ל, שדרכו הי' להאריך
מאד בתפלתו, ודרך אנשי ברדיטשוב הי' לחכות עד גמר התפלה
ולומר לו „גיט שבת" כנהוג ובשבת זו כשגמר התפלה והסיר את
המשקפים מעל עיניו ולא ראה תיכף את מורנ"ת ז"ל שאל „וויא
איז נתלע" - ובמעמד זה הי' גם הזקן - כשהגיע זמן הסעודה לא
ישבו הר' נתן והר' נפתלי ז"ל אצל השלחן עד שראו שישב הזקן על
מקומו, אז בחרו את מקומם אחד כנגד הזקן ואחד מצדו בכדי שאם
יפתח הזקן את פיו לעמוד כנגדו ולהכניעו בכל אופן - בכדי לקיים
מאמר חז"ל לא תעמד על דם רעך - ובשעת הסעודה כשהגישו
צלוחית יין על השלחן אז לקח הרב ז"ל את הצלוחית ונתן להר' נתן
ז"ל שהוא יחלק להמסובים מובן ממילא שאי אפשר הי' להזקן
לפעור את פיו בכל השלש סעודות וכן עבר השבת בשתיקה משני
הצדדים, אמנם ביום א' בבקר נכנס הזקן להרב ז"ל וספר לפניו
ששמע שמגדל חשק רז"ל שאנשיו יתפללו בהתלהבות התיר להם
שתית י"ש קודם התפלה וזה הי' כקובלנא לפני הרב ז"ל והלך לו,
אח"כ כששבו ונכנסו הר' נתן והר' נפתלי ז"ל להרב ז"ל ספר להם
הרב ז"ל קובלנא הנ"ל בלא שם על זה לא ענו דבר וה"ר נפתלי
שהי' מעט קפדן תפס בידיו את שתי פאותיו של מלבוש הרב ושניהם
התחילו לרקע ברגליהם וצעקו רביו! רביו! „איך אויך" איר זאלט
אזאלכעס זאגין? מזה הבין שפליאה נשגבה בעיניהם שהוא ירצא
שמע שקר כזה, אמר להם לא! לא! סערדצע לא אני אומר הוא
אומר זאת - בזה אנו רואים נבואת רז"ל ואלו לא שלח את הר' נתן
והר' נפתלי ז"ל מי יודע מה הי' עם היות הזקן לבדו בברדיטשוב,
כשנסעו מברדיטשוב אמר הרב ז"ל לאנשיו על הר' נתן והר' נפתלי
ז"ל שלא ראה חסידים אוהבים את רבם כמוהם - והזקן כשהזר

ימי התלאות

מברדיטשוב לביתו אחר מעשה זו הי' אצלו אחד מנעמרוב כששאל את האיש מאיזה מקום הוא והשיב לו מנעמרוב אמר לו אצלכם בנעמרוב יש מגיני ארץ וכוונתו הי' על הר' נתן והר' נפתלי ז"ל - וזאת ספרו לפני רז"ל, ואמר ר' אברהם שבזה צדק קבלת אנ"ש שמה שמוזכר בהתורה „תקעו אמונה” אדות „מגיני ארץ” שכונת רז"ל הי' עיקר על מורנ"ת שבספריו מחזק ומשיב נפשות הנפולות והחלושות - בשבעה משיבי טעם -

והא לך השמטות מספר ימי מורנ"ת הנדפס בלעמבערג שנת תרל"ו לפ"ק:

דף ח' ע"א אחר תיבת בסיפורי מעשיות: חסר וכצ"ל: באותו הקיץ הייתי בבארדיטשוב עם חברי ר"נ ע"פ פקדתו של רבינו ז"ל שצוה עלינו לנסוע להרב הגאון החסיד אב"ד דק"ק בארדיטשוב ובביאתי לשם על שבת קודש בא לשם המתנגד הגדול של רבינו ז"ל שהוא הזקן משפאלע והיה על דעת חבירו ר"נ להיות בסוג אחר מלהיות על שבת קודש אצל הרב הקדוש הנ"ל כדי שלא נתועד יחד עם השונא המתנגד הנ"ל שהי' ג"כ אצל הרב על שבת ואני לא כן אנכי עמדי ואמרתי לו אדרבה עתה צריכין אנחנו דווקא להיות על שבת אצל הרב הנ"ל כדי לעמוד כנגדו אם ירצה לפעור פיו כדרכו אבל אנו מקוים שלא יעיו פניו בפני הרב הקדוש מבארדיטשוב ובדאי לא ידבר סרה בפנינו כי הרב מבארדיטשוב לא היה לו שום חלק בהתנגדות על רבינו ז"ל אדרבה היה אוהב נאמן לרבינו ז"ל ולנו וקירב אותנו באהבה רבה בהתקרבות נפלא בפרט אותי קירב ביותר כי ת"ל הייתי חשוב ויקר בעיניו מאד כמפורסם וכן הוה שהיינו בשבת אצל הרב הנ"ל וכן השונא הנ"ל היה שם בשבת בשחרית ונאלם ולא פתח פיו כנגדינו כלל ואנחנו ישבנו כנגדו על

ימי התלאות

שלחן הרב הצדיק הנ"ל והוא ראוי רבינו ז"ל כי ידע אותנו היטב אבל כי גן ונסכר או פיו הדובר שקר תרשם חלקי מירשבי בית המדרש הגדול בכל עת וגילה הדברים שכיסה עתה לצים הדוברים על צדיק עתק בנשיניהם במה נקדם הי' כעל כל אש החסד הזה לדורי דורות ולנצח ע"פ

בעת המחלוקת הי' בנעמרוב המתנגדים והוא הי' מלמד בכפרות ונזדמן בבית ששם הי' מלמד האבא אנא ואנא וחושב מחשבות כזה ושאלו אותו במה היה מעמיק כ"ו ואמר עם מחשבותיו רבות אלו מה יהי' יכולת להכחיד את מורנ"ת נשמע בנעמרוב שהביאו את הרב בשביל שיצא מדעתו - וספרו את תודה רבה להשי"ת ע"ז ואמר ליירא וליפחד עם מה שמובא ושיש לה תוקף וכח לפעול ובפרט כמ"ה הר' אהרן ליפאווצקי הי' הבראדסקים ובעת המחלוקת נסל לפנים הקדימו המתנגדים לשלם

ימי התלאות

מה

שלחן הרב הצדיק הנ"ל והוא ראה אותנו וידע שאנחנו מאנשי רבינו ז"ל כי ידע אותנו היטב אבל נפל עליו אימה ופחד ונדמה כי בן נסכר. אז פיו הדובר שקר תמיד, ב"ה שהבדילנו מן התועים ושם חלקי מירשבי בית המדרש הגדול של רבינו ז"ל אשר דרוש דרש בכל עת וגילה הדברים שכיסה עתיק יומין ולא שם חלקי עם מושב לצים הדוברים על צדיק עתק בגאווה וכוז ב"ה שלא נתננו טרף לשיניהם במה נקדם ה' כעל כל אשר גמלנו ימלא פי תהלתו על כל החסד הזה לדורי דורות ולנצח נצחים. בשנת תקס"ז וכו' כנדפס ע"כ:

בעת המחלוקת הי' בנעמרוב אחד למדן מופלג ושמו אבא מכת המתנגדים והוא הי' מלמד בכפר ופעם הי' אחד מאנ"ש בכפר ההוא ונזדמן בבית ששם הי' מלמד האבא הנ"ל וראה אותו הולך בבית אנא ואנא וחושב מחשבות כדרך הלמדנים אבל באופן משונה ושאלו אותו במה היה מעמיק כ"כ במחשבותיו באופן משונה כזה ואמר עם מחשבותיו רבות אלו מצא לו אופן שבמאה רר"כ שיש לו יהי יכולת להכחיד את מורנ"ת ח"ו ותיכף אחר אותן המחשבות נשמע בנעמרוב שהביאו את האבא הנ"ל לאיזו בעל שם דשם בשביל שיצא מדעתו - וספרו את כל המאורע למורנ"ת ז"ל ונתן תודה רבה להשי"ת ע"ז ואמר שלולא זאת שיצא מדעתו הי' ממה לירא וליפחד עם מה שמובא (בליקוטי מהר"ן) אודות המחשבה שיש לה תוקף וכח לפעול ובפרט מחשבות של למדן בעל המחשבות כמוהו:

הר' אהרן ליפאוועקי הי' מהחשובים נושא משרה אצל הבראדסקים ובעת המחלוקת נכנס לספר לגלח את ראשו כמנהג לפנים הקדימו המתנגדים לשלם לספר סכום הגון שיגלח לו חצי

יוב כששאל לו אצלכם פתלי ז"ל - אנ"ש שמה שכונת רז"ל ת הנפולות שנת תרל"ו

צ"ל: באותו של רבינו ז"ל בארדיטשוב של רבינו ז"ל נסוג אחור א נתועד יחד נ ואני לא כן קא להיות על ר פיו כדרכו מבארדיטשוב היה לו שום נ לרבינו ז"ל ט אותי קירב רסס וכן הוה ה שם בשבת בנו כנגדו על

הראש ולא יותר וכן עשה ובכן הלך בקובלנא להר' נפתלי ז"ל ואמר לו עד מתי נסבול מרדיפות אלו ואז סיפר לו המשל של רבינו ז"ל מהמלך והצבי שעפ"י משל זה גמר ואמר רבי ז"ל אז איך זאל ניט אוספירין וואס איך וויל איז מיר מיין לייבין ניט ניהא:

לכתוב משל המלך והצבי וגם לכתוב משל מהמלך בנסעו עם שריו על הגלאוויזניע שמגדל הסערה והגשם שוטף והברד שריו ורעיו בגדו בו ונשאר לבדו וכפרי אחד החי את נפשו והביאו למקומו:

בעת המחלוקת עמד הר' נתנאל ז"ל מטעפליק בנסיון שיתאכסן אצלו מוהרב"ת ז"ל, ולבל יתגאה אמר לו מוהרב"ת ז"ל נעם זיך ניט איבער ווען ניט באדיר וואלט איך אויך גהאט וויא איין צישטיין איך אן דיר קען זיך בא געהן דיא אן מיר ניט:

התלהבות ר' עוזר מאומן ז"ל

כעשר שנים אחר פטירת רבינו ז"ל כשהגיע תור נשואין של נכדו הראשון הר' ישראל בן הנגיד הר' אייזיק (שעליו מזכר בחיי מהר"ן שרבינו ז"ל אמר ישראל בן שרה) עם בת הר' אהרן טשערנבלער ז"ל, וכמוכן על חתונה זו נסע מורב"ת ז"ל עם כל חשובי וגדולי אנשיו ז"ל וגם הר' עוזר ז"ל העני והאביון הי' לו רצון חזק לנסוע לשם, ואם כי מצד הפרנסה לא הי' לו עיכוב כ"כ בשביל שאשתו אשת חיל היתה מפרנסתו, אבל הפרנסה היתה באופן זה, שהיא כל היום יושבת בשוק עם לחמים קטנים (קארושיקליך) ובכן עכ"פ מוטל הי' עליו לשבת כל היום בביתו אצל הילד ובכן מה יעשה עם התינוק הצריך עוד לאמה, וכי אפשר לנסוע

ולעזוב את הילד לבדו עד שתבוא אמו לעזרה בנפשו עד שמצא לו עצה זו ולקח את הילד ואתו בהחבא והניחו בפרוודור של בית המדרש קלמן טולטשנסקי באומן, ותיכף עשה החתונה, כמוכן כאשר יצא אחד מבני ביתו ולנגד עיניו הופיע עריסה ותינוק בתוכה מבלי דעת מה לעשות ועוד שעל הר' ראובן חשד ורינון חנם... ונמצא שבמאורע זה פנה היום ולעת ערב אשת הר' עוזר ז"ל בעלה הר' עוזר איננו וגם הילד איננו ונצטקת על אדות הילד שאיננו כמוכן הר' ראובן נמצא ילד ואולי הוא שלה וכמוכן הר' ראובן עם האבדה אשר במתנות ושלחה לביתה ועל הר' עוזר וכשישוב לאומאן ינקום נקמתו ממנו - גבאי הר' אהרן טשערנבלער ז"ל הנ"ל החסידים אדות הזקן הידוע, ושיבחו אותו עוזר מן הצד ובמעמד השומעים התמלך מלט נפשו מהם ועשה פליטה אבל מוכן בין החסידים מזה עד אחת דתו להמין ורע רע הי' בעיני החסידים להטיל האש עתה שכבר המה מחותנים עם אנ"ש וההסכמה ביניהם לומר: במה אשמים אחד משוגע וחסר דעה: ומעשה זו החופה הי' שם רקדין ומחולות כנהוג

ל' להר' נפתלי ז"ל ואמר
המשל של רבינו ז"ל
ז"ל אז איך זאל ניט
ניט ביחא:

משל מהמלך בנסעו עם
שם שוטף והברד שריו
החי' את נפשו והביאו

ל' מטעפליק בנסיון
אמר לו מוהרב"ת ז"ל
איך איך גהאט וויא
יא אן מיר ניט:

מן ז"ל

שהגיע תור נשואין של
זיק (שעליו מוזכר בחיי
ה) עם בת הר' אהרן
זע מורב"ת ז"ל עם כל
ל העני והאביון הי' לו
לא הי' לו עיכוב כ"כ
אבל הפרנסה היתה
ק עם לחמים קטנים
ובת כל היום בביתו אצל
לאמר, וכי אפשר לנסוע

ימי התלאות

מז

ולעזוב את הילד לבדו עד שתבוא אמו לעת ערב, ובכן ביקש עצות
בנפשו עד שמצא לו עצה זו ולקח את התינוק עם העריסה ונשא
אותו כהחבא והניחו בפרוזדור של בית הנגיד הר' ראובלי אחי הר'
קלמן טולטשנסקי באומן, ותיכף עשה דרכו עם אנ"ש הנ"ל אל
החתונה, כמובן כאשר יצא אחד מבני בית הר' ראובלי אל הפרוזדור
ולנגד עיניו הופיע עריסה ותינוק בתוכה בודאי נעשה רעש גדול
מבלי דעת מה לעשות ועד שעל הר' ראובלי הנ"ל כבר יצא איזה
חשד ורינון חנם... ונמצא שבמאורע זה חיזוק להחשד הנ"ל... אגב
פנה היום ולעת ערב אשת הר' עוזר ז"ל באה לביתה כנהוג והנה
בעלה הר' עוזר איננו וגם הילד איננו ותיכף יצאה החוצה בקולות
וצעקות על אודות הילד שאיננו כמובן שתיכף הודיעו לה שבבית
הר' ראובלי נמצא ילד ואולי הוא שלה, הלכה ומצאה אבידתה,
וכמובן הר' ראובלי עם האבידה אשר השיב לה עוד העניקה
במתנות ושלחה לביתה ועל הר' עוזר בעלה הי' מלא חימה עזה
וכשישוב לאומאן ינקום נקמתו ממנו - שם על החתונה הי' לאחד
גבאי הר' אהרן טשענאבלער ז"ל הנ"ל איזו שיח ושיג עם אחד
החסידים אודות הזקן הידוע, ושיבת אותו מאד וכל זאת שמע הר'
עוזר מן הצד ובמעמד השומעים התמלט מפיו איזה דברים ותיכף
מלט נפשו מהם ועשה פליטה אבל מובן ממילא ההתרגזות שנעשה
בין החסידים מזה עד אחת דתו להמית, אבל מה לעשות ואיננו
ורע רע הי' בעיני החסידים להטיל האשמה על כל אנ"ש ובפרט
עתה שכבר המה מחותנים עם אנ"ש ובעת חתונה ובכן נשארה
ההסכמה ביניהם לומר: במה אשמים כל אנ"ש אם נמצא ביניהם
אחד משוגע וחסר דעה: ומעשה זו הי' קודם החופה מובן אחר
החופה הי' שם רקדין ומחולות כנהוג, ופתאום הר' עוזר בשעת

חדוה נכנס בתוך העיגול והמחול, וכן מחול לו, מה לעשות עם איש כמוהו:

וכמו ההתלהבות של ר' עוזר ז"ל לרבינו ז"ל כמו כן הי' לו למורנ"ת ז"ל. ופעם כפעם הלך רגלי מאומאן לברסלב למורנ"ת ז"ל ומאשר שמרוב עבודתו עבודת ה' הי' חלוש כח וכמובן גם המלתחה (הפעקיל) שלו הי' מלא ספרים לשעוריו ותפלות ועוד נחוצות ובכן כשהלך דרך של ארבעים חמשים אמות ישב לנוח, וכן כמה פעמים ובאמצע הדרך אמר אז לאחד שפגש בדרכו, בברסלב יש המוח של העולם, (שכל הכולל) וצריכין כל אחד למשוך עצמו אל המוח הלכתי כמה אמות אני מקורב יותר אל המוח, עוד הילוך כמה אמות אני מקורב יותר אל המוח, כן הרגיש את מורנ"ת ז"ל עד שהכניס קנאה בלב הר' נפתלי ז"ל על המורנ"ת ז"ל, שמוכן הי' לפי דבריו שגם הר' נפתלי ז"ל צריך לילך אל מורנ"ת ז"ל רגלי, וכשנתודע זאת למורנ"ת ז"ל הי' לו מזה יסורים גדולים, עד שפעם באיזו דרך נסיעתו אמר לאחדים מאנ"ש ביני ובין הר' שמואל אייזיק ז"ל כבר עשו פירוד וכן היא הר' עוזר הנ"ל רוצה לעשות ביני ובין הר' נפתלי, אבל זה דבר שאי אפשר, בבקשה ממך רבש"ע נעם איהם ציא פון דער וועלט - וכן הי' שהר' עוזר הנ"ל לא הוציא שנתו - ואמר הר' אברהם ז"ל עליו שהתלהבות הי' בבחי' הריסה בבחינת הציץ ומת שגם אותו קורא רבינו ז"ל בלק"מ בשם עובד ה':

מה גדול כח המלשינות ר"ל

אף בעת תוקף המחלוקת על המורנ"ת ז"ל בכל מקום שהיו הסידי הרב וכו' לא היו מהם שום התנגדות בשביל שמרבם לא

נשמע שום דיבור לסימן התנגדות. בבית קרוקאוועצער שבימי ילדותו הי' רגיל חתן אמנם כשנכנס בעולם המסחר וגם נתעורר לאנ"ש ובכ"ז פעם בשנה בפורים שלח נתן ז"ל ופעם חרה מאד לדישעל ז"ל מה זה מעשיר כמוהו ושלחה לו בחזרה, וה' ושלח ומאטי הנ"ל ירד פעם לפרנסת אביו להוסיף על הארענדע ולהוציא מתחתיו לנעמרוב ששם הי' הארענדאר החסיד נכנס לרבו להגיש קובלנא זו על מאטי כעס ואמר, דברי התנגדות אנו רואים שמאטי לא נחשב עוד אז לברסלבר פאם אם אחד חטא מה כל הקצף על כל ובעת הזאת מוכן הי' לנסוע גם לנעמרוב שהשתוקקו להביאו אליהם על שבת שבחפצו הי' להעתיק מושבו לאומן וחומה ברחוב סאפיא והר' נפתלי שלח מדרשים להתודע מכד"ש מזה וכן הר' הדיע זאת למורנ"ת ז"ל ואמר לו הר' מושבו לאומן. רשמיעה זו הי' לו כמוהו ובכל זאת אמר שאי אפשר להאמין שכך שמעתי והוא עוד הפעם לא אי פעמים עד שלבסוף נתמלא מורנ"ת ואמר לו אני אומר לך שלא יבואו לאומן נפתלי ז"ל שמחה רבה ואמר לו, ואמר

חול לו, מה לעשות עם איש

לרבינו ז"ל כמו כן הי' לו
ומאן לברסלב למורנ"ת ז"ל
לש כח וכמובן גם המלתחה
ותפלות ועוד נחרצות ובכן
ישב לנוח, וכן כמה פעמים
ירכו, בברסלב יש המוח של
הד למשוך עצמו אל המוח
יותר אל המוח, עוד הילוך
הרגיש את מורנ"ת ז"ל עד
מורנ"ת ז"ל, שמוכן הי' לפי
לך אל מורנ"ת ז"ל רגלי,
היסורים גדולים, עד שפעם
נ"ש ביני ובין הר' שמואל
הר' עוזר הנ"ל רוצה לעשות
אפשר, בבקשה ממך רבש"ע
שהר' עוזר הנ"ל לא הוציא
מהתלהבות הי' בבחי' הריסה
נו ז"ל בלק"מ בשם עובד ה':

ויננות ר"ל

מורנ"ת ז"ל בכל מקום שהיו
התנגדות בשביל שמרבה לא

ימי התלאות

מט

נשמע שום דיבור לסימן התנגדות. בברסלב הי' אז אחד ושמו מאטי
קרוקאווער שבימי ילדותו הי' רגיל תדיר אצל מורנ"ת ז"ל אח"כ
אמנם כשנכנס בעולם המסחר וגם נתעשר, נפל ממדרגת התקרבותו
לאנ"ש ובכ"ז פעם בשנה בפורים שלח רובל משלוח מנות להר'
נתן ז"ל ופעם חרה מאוד לדישעל ז' מורנ"ת ז"ל ענין משלוח מנות
זה מעשיר כמוהו ושלחה לו בחזרה, והוסיף עוד על זה כמה קא"פ
ושלח ומאטי הנ"ל ירד פעם לפרנסת אחד מחסידי הרב הנ"ל בחפצו
להוסיף על הארענדע ולהוציא מתחת ידו ובכן כשהיה בכפר סמוך
לנעמרוב ששם הי' הארענדאר החסיד הנ"ל ובפדין הגון כנהוג
נכנס לרבו להגיש קובלנא זו על מאטי הנ"ל שיוורד לפרנסתו תיכף
כעס ואמר, דברי התנגדות אנו רואים מה גדול כח המלשינות לבד
שמאטי לא נחשב עוד אז לברסלבר כנ"ל, ולו נניח שהי' ברסלבר,
אם אחד חטא מה כל הקצף על כל העדה בחירוף וגידוף כמוהו,
ובעת הזאת מוכן הי' לנסוע גם לנעמרוב שגם שם היו כמה מחסידיו
שהשתוקקו להביאו אליהם על שבת, זה הי' אחר גמר המחלוקת
שבחפצו הי' להעתיק מושבו לאומן וכן הבע"ב דשם הכינו לו בית
חומה ברחוב סאפיא והר' נפתלי שלח את הר' משה ברסלבר בבתי
מדרשים להתודע מכד"ש מזה וכן נראה ברור עד שהר' נפתלי ז"ל
הודיע זאת למורנ"ת ז"ל ואמר לו התדע הוא מוכן ומזומן להעתיק
מושבו לאומן. ושמיעה זו הי' לו כמו רעם בלבו וחיל ורעדה אחזתהו
ובכל זאת אמר שאי אפשר להאמין בזה ואמר לו עוד הפעם ברור
שכך שמעתי והוא עוד הפעם לא אי אפשר להאמין, כן התוכח כמה
פעמים עד שלבסוף נתמלא מורנ"ת ז"ל בבטחון חזק בתשועת ד'
ואמר לו אני אומר לך שלא יבואו לאומן, מהבטחה זו נתמלא גם הר'
נפתלי ז"ל שמחה רבה ואמר לו, זאת היתה כל כונתי כלומר שהר'

נפתלי ידע את גודל צדקתו של מורנ"ת ז"ל והאמין בו ובמרצא שפתיו, ובכן נתוכח עמו כ"כ עד שזכה להוציא מפיו הק' ההבטחה הברורה שלא יבואו לאומן כשנדע זאת למורנ"ת ז"ל תיכף הלך מורנ"ת ז"ל לביתו ובשורה רעה זו נוכל לומר שהי' לה חלק גדול במחלתו שסבל ממנה עשרים שנה שביום זה נתחדשה ונתעוררה לו המחלה מזה וסבל כאב גדול ועצום עד חצות לילה בזו הלילה ג"כ כמנהגו התחזק בחצות ותיקון חצות, ולאחדים מאנ"ש שהי' אצלו בערב והלכו לביתם בשביל שלא יכלו לעמוד אצלו ולראות את צערו מגודל הכאב ובאו בבוקר השכם לבקר וספרה אשתו דישראל ז"ל שמיום שהיא שומעת ממנו תיקון חצות לא שמעה ממנו צעקות וקולות מקולות שונים כאלה כמו בתיקון חצות של לילה זו וביותר כמנהגו בהמלות מי הוא זה מלך הכבוד, עד שמגודל התפעלותה ציירה היא תנועותיו וצעקתו וכמו שעשה הוא, בשתי ידיה אחזה בראשה וצעקה „מי הוא זה מלך הכבוד“ וכן בערב שבת זו הי' מסבת כל הסבות שאז נתודע לו הדבר אודות המסירות שהי' עליו מאנשי בליעל ולא נסע על שבת זו לנעמרום ואנשי נעמרום תיכף נסעו אליו לכפר ושאלו אותו ע"ז שלא בא אליהם על שבת והתנצל לפנייהם שאי אפשר לו עכשיו ויהי' נסיעתו לנעמרום על זמן אחר - אבל לא הי' בנעמרום עוד כלל - ולאחר מלשינות זו של הארענדייס, לו הי' על שבת בנעמרום, ממה נפשך היו לו למורנ"ת צרה גדולה ח"ו וכפשע הי' בינו ובין המות, שלא להתראות לפניו זה סימן מרידה ברבם ברור כשמש, אם להתראות לפניו ולהיות אצלו בעת ישיבתו עם אנשיו מי יודע וקרוב לדאי שיהרגו אותו ח"ו: -

סיפר מורנ"ת ז"ל שקודם שנתקרבתי לרו"ל כמעט הייתי רחוק

מלימוד בשביל שרצוני הי' להיות לבית המדרש ונודמן לי איזו מניעה למדתי מעט ועוד איזו מניעה, כשראיתי התיאשתי מיום זה, וההתמדה יתחיל שני באופנים אחרים, וכן ביום שלישי בטלן גמור, כשנתקרבתי אמנם לרו"ל איז אריך גוט" כשבאתי לביהמ"ד והי' כי אם מעט ונזכרתי בדברי רו"ל למדתי מעט אח"כ אמרתי אל מעט ומעט מעט נעשיתי מתמיד, ושהדיע רו"ל שבעת הלימוד אין לי ולישב הדבר בשעה זו דוקא, לבד לפעמים נמאס כל הלימוד ובכן אין זה צריך עיון ותורה עני' במקום הבקיות בלימוד הרבה יתישב הדבר ובדרכים אלו בעצות ישרות אלו של ברוך דיין הנ"ל להתמדה: וכן סיפר ויר"ט שהעיקר הוא השמחה כמפורסם ובפרט ע"פ ענין רו"ל, ובכן נפל לקיים זאת ובפרט בעת המחלוקת ה"עוד מעט" שהודיעו רו"ל בהתורה שלא יזכה לשמחה מעט ואולי עוד מעט שחורה ל... פעם אמר רו"ל למורנ"ת ז"ל יאגין, אין יאגין אין יאגין, נאר פהירן, וכן קודם הסתלקותו הביט ו... אני יודע מה שיעבור עליך, וכן אמר

ורב"ת ז"ל והאמין בו ובממצא
 בה להוציא מפיו הק' ההבטחה
 זאת למורנ"ת ז"ל תיכף הלך
 נוכח לומר שהי' לה חלק גדול
 שביום זה נתחדשה ונתעוררה
 צום עד חצות לילה בזו הלילה
 חצות, ולאחדים מאנ"ש שהי'
 א יכלו לעמוד אצלו ולראות את
 כם לבקרו וספרה אשתו דישעל
 חצות לא שמעה ממנו צעקות
 תיקון חצות של לילה זו וביותר
 מכבוד, עד שמגדל התפעלותה
 שעשה הוא, בשתי ידיה אחזה
 הכבוד" וכן בערב שבת זו הי'
 בר אדות המסירות שהי' עליו
 לנעמרו ונאנשי נעמרו תיכף
 ולא בא אליהם על שבת והתנצל
 נסיעתו לנעמרו על זמן אחר -
 ל - ולאחר מלשינות זו של
 וב, ממה נפשך היו לו למורנ"ת
 יין המות, שלא להתראות לפניו
 ש, אם להתראות לפניו ולהיות
 ודע וקרוב לדאי שיהרגו אותו
 -
 קרבתי לרז"ל כמעט הייתי רחוק

מלימד בשביל שרצוני הי' להיות בין המתמידים וכיון כשבאתי
 לבית המדרש ונזדמן לי איזו מניעה ולא הייתי יכול תיכף ללמד
 למדתי מעט ועוד איזו מניעה, כשראיתי זאת פעם פעמים שלש כבר
 התיאשתי מיום זה, וההתמדה יתחיל מיום שני, וכן אירע לי ביום
 שני באופנים אחרים, וכן ביום שלישי, עד שנפלתי ליארש ונעשיתי
 בטלן גמור, כשנתקרבותי אמנם לרז"ל ואמר לי אודות זה, „אביסעלע
 איז אויך גוט" כשבאתי לביהמ"ד וראיתי שאיני יכול ללמוד הרבה
 כי אם מעט ונזכרתי בדברי רז"ל „אביסעלע איז אויך גוט" ובכן
 למדתי מעט אח"כ אמרתי אלמד עוד מעט ולמדתי עוד
 מעט ומעט מעט נעשיתי מתמיד, וגם זאת הועיל לי הרבה מה
 שהדיע רז"ל שבעת הלימוד אין לעמוד על דבר קשה עד לתרץ
 ולישב הדבר בשעה זו דוקא, לבד שבטלים מחמת זה זמן רב עוד
 לפעמים נמאס כל הלימוד ובכן אין לעמוד הרבה רק לסמן שבמקום
 זה צריך עיון ותורה עני' במקום זה ועשירה במקום אחר וגם
 הבקאות בלימוד הרבה יתישב הדבר מאיליו בלי יגיעה ברגע אחת,
 ובדרכים אלו בעצות ישרות אלו של רז"ל הביא מורנ"ת ז"ל גם את
 ברוך דיין הנ"ל להתמדה: וכן סיפר מורנ"ת ז"ל שקדם איזה רגל
 ור"ט שהעיקר הוא השמחה כמפורש בתורה ושמחת בחגיך וכו'
 ובפרט ע"פ ענין רז"ל, ובכן נפל למרה שחורה מי ידע אם יוכל
 לקיים זאת ובפרט בעת המחלוקת אבל עם דרך ההתחזקות של
 ה„עוד מעט" שהודיעו רז"ל בהתורה אז מיד עלה בדעתו איך אפשר
 שלא יזכה לשמחה מעט ואולי עוד מעט ועוד מעט עד שיצא מהמרה
 שחורה לגמרי:

פעם אמר רז"ל למורנ"ת ז"ל „מען וועט דיך נאך אמאהל
 יאגין, אין יאגין אין יאגין, נאר דער אייברשטער וואט דיך אויס
 פהירן, וכן קדם הסתלקותו הביט והסנוכל על מוהרנ"ת ז"ל כלומר
 אני ידע מה שיעבור עליך, וכן אמר מורנ"ת ז"ל אח"כ ביים רעבנס

לעבדן האב איך זיך מחיה געווען מיט זיינע דבורים, היינט בין איך מיך מחיה מיט זיין קוקין וואס ער האט געקוקט אויף מיר כלומר עם הרמזים שרמו לו - ואע"פ שהיתה לו הבטחה זו מרז"ל שד' יושיעו אעפ"כ בעת המחלוקת מה מאד הרבה בתפלה כמו מרדכי שידע מההבטחה לקץ שבעים כנודע אעפ"כ בעת צרה ויזעק זעקה גדולה וכר' ולה' התשועה כמו שהבטיח וזה מסתרי הנהגות הבורא יתברך:

שייך למה שמובא בחיי מוהר"ן שאמר עצה שהאדם יבא אליו אחר הסתלקותו לישבע ע"ז בנק"ח שמעתי (הר' אלתר בושילנסקי מידידינו הנכבד הר' דוד הירש מדמיטרייווקע שהוא שמע מר' שלמה מאגאריניצער נכד הרב הצדיק הר' שלמה לוצקער תלמיד המגיד הק' ממעזריטש זצ"ל שהיה משמש את רבינו הק' זצ"ל מחמת שאמו השאירה אותו אצל רבינו ז"ל לשמשו ורבינו ז"ל ישיא אותו לאשה ור' שלמה הנ"ל שמע הענין הנ"ל מפי רבינו ז"ל ומעשה שהיה כך היה במעדועדאווקע היה איש אחד נכבד מאד מאנשי אדמ"ר ז"ל שמו ר' הירש והיה לו בן יחיד ובת אחת והגיע על בנו יחידו חולי ההוסט אך ר' הירש לא היה מבין כ"כ על מחלתו והיה מחלתו קל בעיניו ובאותו העת בא רבינו ז"ל למעדועדאווקא ור' הירש הנ"ל מחמת שהיה מחלת בנו קל בעיניו לא עלה על דעתו כלל לספר לפני רבינו את מחלת בנו אך חתנו של ר' הירש היה מבין על מחלתו ונכנס לרבינו וביקש מרבינו ז"ל להתפלל עבורו שיתרפא והשיב לו רבינו ז"ל בזה הלשון בזה העולם איני יכול לעשות לו שום טובה אך בעולם העליון אוכל לעשות לו טובה אחר פטירתו ואמר לו שיאמר לגיסו שיבוא אליו וידבר עמו מה שצריך אך בשמעו זאת נתבהל מאוד ויעורר רחמים אצל

רבינו ז"ל שישתדל מאוד להמתיק חמיו גדול מאוד כאשר יפטר ח"ו ז"ל היה כמחריש והוא הרבה דברים שיתרפא ואחר כל דבריו אמר לו ר' אינך יודע אם אשתדל עבורו לטובת מזה העולם במקומו שלשה עשר בלק דף ר"ה בהמעשה דהינוקא אשר יוחזר לו נשמתו מובא שם שהקב"ה בני נשא) ואצל אבינו שבשמים כל העולם על זה אם נוקף האדם עצמו מאוד ואפשר אתה הוא אחד מן זאת פסק מלדבר עם רבינו ז"ל והלך ז"ל בעצמו וכן עשה החולה הנ"ל שצריך ואח"כ נסע רבינו ז"ל למנוח הנ"ל ואביו ר' הירש התאבל מאד אבלו אז סיפר חתן ר' הירש לחמיו היותו במדועדאווקע ויתמרמר ר' הירש ותיכף אחר שבעת ימי אבילות נט' ובא לשם בלילה והלך תיכף לר' בלילה ורבינו ז"ל כבר התחיל להמיטה והוא בבואו דפק על חזה רבינו ז"ל הוא ר' שלמה מאגאריניצער לרבינו ז"ל אשר ר' הירש ממעדועדאווקא ונכנס לביתו ותיכף כשראה את ר' בבכיה רבה ועצומה עד אשר לא

רבינו ז"ל שישתדל מאד להמתיק הדין שיחיה עוד כי הרחמנות על חמיו גדול מאד כאשר יפטר ח"ו בנו יחידו לעת זקנתו ורבינו ז"ל היה כמחריש והוא הרבה דברים על רבינו ז"ל שיעתיר עבורו שיתרפא ואחר כל דבריו אמר לו רבינו ז"ל למה אתה דוחק עלי אינך יודע אם אשתדל עבורו לטובתו שיתרפא מוכרח השי"ת ליקח מזה העולם במקומו שלשה עשר אנשים אחרים (א"ה עיין זוהר בלק דף ר"ה בהמעשה דהינוקא אשר פעל שאביו ר' יוסי דפקיעין יוחזר לו נשמתו מובא שם שהקב"ה נתן למלאך המות עבורו תריסר בני נשא) ואצל אבינו שבשמים כל בניו שוין אצלו וכמו שאומרים העולם על זה אם נוקף האדם עצמו באצבע אחת ג"כ הכאב גדול מאד ואפשר אתה הוא אחד מהשלשה עשר הנ"ל וכשמעו זאת פסק מלדבר עם רבינו ז"ל והלך אל גיסו ויעצהו שילך לרבינו ז"ל בעצמו וכן עשה החולה הנ"ל ובא אל רבינו ז"ל ודיבר עמו מה שצריך ואח"כ נסע רבינו ז"ל לביתו ואחר ב' חדשים מת החולה הנ"ל ואביו ר' הירש התאבל מאד על בנו יחידו ובימי שבעת ימי אבלו אז סיפר חתן ר' הירש לחמיו כל מה ששמע מרבינו ז"ל בעת היותו במדודעווקע ויתמרמר ר' הירש ע"ז מאד ובכה הרבה מאד ותיכף אחר שבעת ימי אבילות נסע ר' הירש לברסלב לרבינו ז"ל ובא לשם בלילה והלך תיכף לרבינו ז"ל וכבר היה איזה שעות בלילה ורבינו ז"ל כבר התחיל לפשוט מלבושיו לילך לישון על המיטה והוא בבואו דפק על הדלת לפתוח לו ואמר להשמש של רבינו ז"ל הוא ר' שלמה מגארנוצער הנ"ל לפתוח את הדלת ואמר לרבינו ז"ל אשר ר' הירש ממעדוועדווקע בא אליו וצוה רבינו ז"ל ונכנס לביתו ותיכף כשראה את רבינו ז"ל התחיל לבכות מאד בפניו בבכיה רבה ועצומה עד אשר לא יכול לדבר עמו ורבינו ז"ל ניחם

דבורים, היינט בין איך קוקט אויף מיר כלומר הבטחה זו מרז"ל שד' בה בתפלה כמו מרדכי בעת צרה ויזעק זעקה מסתרי הנהגות הבורא

עצה שהאדם יבא אליו (הר' אלתר בושילנסקי יווקע שהוא שמע מר' שלמה לוצקער תלמיד ש את רבינו הק' זצ"ל ל' לשמשו ורבינו ז"ל בנין הנ"ל מפי רבינו ז"ל ה' איש אחד נכבד מאד בן יחיד ובת אחת והגיע לא היה מבין כ"כ על ו העת בא רבינו ז"ל יח מחלת בנו קל בעיניו מחלת בנו אך חתנו של בינו וביקש מרבינו ז"ל ל' בונה הלשון בזה העולם העליון אוכל לעשות לו שיבוא אליו וידבר עמו מה ויעורר רחמים אצל

אותו בתנחומים ואמר לו הלא עיקר תולדותיהם של צדיקים מעש"ט וכיוצא בדיבורים כאלה אך הוא מיאן להתנחם ואמר לרבינו ז"ל מה עושים עם קדיש לאחר מותי הלא רק הוא היה הקדיש שלי אמר לו רבינו אני אהיה הקדיש שלך ואני אלמד אותך איך למות ורמזו להמשמש שילך מביתו והמשמש הנ"ל אף שכוספו היה חזק מאוד לשמוע מה שידבר עמו רבינו ז"ל אך הוכרח לצאת מהבית וסגר הדלתות אך לא היטב רק הניח שפארינע למען יוכל לשמוע מן החרכים איזה דיבור ואז מכל הדיבורים שדיבר עמו לא שמע רק זאת שרבינו ז"ל אמר לר' הירש הנ"ל שישבע בנק"ח שיבא אליו אחר פטירתו תיכף אחר סתימת הגולל והנה מעשה זאת בחורף ור' הירש הנ"ל נסע לביתו ואח"כ נסע המשמש הנ"ל למעדועדעווקע ובאותו העת הי' שם דבר של ילדים שמתו ר"ל ורצו אנשי העיר לשלוח איש עם פדיון לרבינו ז"ל אך לא יכלו לקבץ מעות שיהיו על הוצאות הנסיעה ממעדועדעווקע לברסלב שרחוק הדרך ביניהם וגם על הוצאות הפדיון בתוך כך מת ר' הירש הנ"ל שם ואז אחר פטירת ר' הירש הנ"ל סיפר המשמש שהיה אז במעדועדעווקע ששמע מאחורי הדלת בעת שהיה ר' הירש ז"ל אצל רבינו ז"ל איך שרבינו ז"ל אמר לו העצה מהשבועה בנק"ח אך אנשי אדמ"ר ז"ל לא ידעו אם עשה ר' הירש הנ"ל העצה הזאת ובסכם בין אנשי אדמ"ר זצ"ל ובתוכם היה הרב ר' יודיל זצ"ל אשר בעת שיעשו ההקפה עמו כנהוג יקחו ספר תורה וישביעו את הנפטר שילך תיכף לרבינו ז"ל ויספר לו ג"כ מהדבר שיש בעיר על הילדים ומחמת השבועה היה מוכרח לילך תיכף עד לרבינו ז"ל אף אם אולי לא עשה בעצמו העצה שאמר לו רבינו ז"ל וכן עשו ואח"כ במשך שלשה חדשים חזר המשמש הנ"ל לברסלב לרבינו ובבוא

לרבינו ז"ל שאל אותו רבינו ז"ל אם הוא זוכר אימתי מת ר' הירש והשיב לרבינו ז"ל את החדש שמת בו אך את היום לא זכר ואמר רבינו ז"ל האם לא היה מיתתו ביום פלוני בכך וכך ימים לחדש ונזכר תיכף המשמש הנ"ל שבאמת מת ר' הירש הנ"ל ביום שאמר רבינו ז"ל והשיב לרבינו ז"ל הן הן אמר לו רבינו ז"ל הראית הלא תיכף אחר סתימת הגולל בא אלי (כאומר דמיתי שישעה איזה זמן אך הוא בא תיכף) וכל המעשה הזאת שמע ר' דוד הירש הנ"ל מפי המשמש הנ"ל בעצמו:

השמטות מחיי"מ ושיחות שלא נדפסו עדיין:

בהעברה בעלמא ראיתי בכתביו מי שאין לו ק"י א"ב יאמר שיר השירים משלי קוהלת והסוד כי הם בחי' תלת טיפין כמובא בתיקונים ע"ש:

בשיחות הר"ן סי' רמ"ט בסופו כי לא נראה כזאת ולא נשמע בעולם משום צדיק הדור שיעורר להשי"ת בהתעוררות כוח לכו אדם שבעולם מגדול ועד קטן אפי' הפחות שבפחותים אשר יאמר ואשרי עבדיו שזכו לעמוד לפניו לראות אור כזה לשמוע ר"ל והבל פיו הק' מי שמע כזאת מי ראה כאלה:

אחר שיחות בחיי"מ מעבודת ה' סי' צ"ד לענין התפלה שמבלבלין את האדם ובפרט בשעת התפלה ומכאן נראה שכל בלבלולים במחשבתו בעבור שזה הדבר לא עשה מתכוונת איסור ח"ו סיפר לי רבינו ז"ל מעשה מתכוונת להפלת האדם באשר שהי' מעשן את הלולקע יאמר יוכל לחתור באיסור של חלב ומחמת זה יאמר יוכל לחתור להפלתו ולהתגבר ולהתפלל.

לרבינו ז"ל שאל אותו רבינו ז"ל אם הוא זוכר אימתי מת ר' הירש והשיב לרבינו ז"ל את החדש שמת בו אך את היום לא זכר ואמר רבינו ז"ל האם לא היה מיתתו ביום פלוני בכך וכך ימים לחודש ונזכר תיכף המשמש הנ"ל שבאמת מת ר' הירש הנ"ל ביום שאמר רבינו ז"ל והשיב לרבינו ז"ל הן הן אמר לו רבינו ז"ל הראית הלא תיכף אחר סתימת הגולל בא אלי (כאומר דמיתי שישה איזה זמן אך הוא בא תיכף) וכל המעשה הזאת שמע ר' דוד הירש הנ"ל מפי המשמש הנ"ל בעצמו:

השמטות מחיי"מ ושיחות שלא נדפסו עדיין:

בהעברה בעלמא ראיתי בכתביו מי שאין לו ק"י א"ב יאמר שיר השירים משלי קהלת והסוד כי הם בחי' תלת טיפין כמובא בתיקונים ע"ש:

בשיחות הר"ן סי' רמ"ט בסופו כי לא נראה כזאת ולא נשמע בעולם משום צדיק הדור שיעורר להשי"ת בהתעוררות כזה לכל אדם שבעולם מגדול ועד קטן אפי' הפחות שבפחותים אשרי אנשיו ואשרי עבדיו שזכו לעמוד לפניו לראות אור כזה לשמוע דבוריו והכל פיו הק' מי שמע כזאת מי ראה כאלה:

אחר שיחות בחיי"מ מעבודת ה' סי' צ"ד לענין המרה שחורות שמבלבלין את האדם ובפרט בשעת התפלה ומכניסים ספיקות ובלבולים במחשבתו בעבור שזה הדבר לא עשה כהוגן ונכשל באיזה איסור ח"ו סיפר לי רבינו ז"ל מעשה מהבעש"ט ז"ל שפ"א עמד הבעש"ט להתפלל ולא הי' יכול להתפלל כי נפל בלבול במחשבתו באשר שהי' מעשן את הלולקע אצל נר של חלב נמצא שנכשל באיסור של חלב ומחמת זה לא הי' יכול להתפלל וכל מה שרצה להתפלל ולהתגבר ולדחות מחשבה זאת ולהעבירה מדעתו לא היה

דיקים
ואמר
א היה
אותך
וכוספו
לצאת
נן יוכל
גמו לא
שיבא
ה זאת
הנ"ל
תו ר"ל
א יכלו
לברסלב
הירש
היה אז
רש ז"ל
ק"ח אך
ה הזאת
ל אשר
ביעו את
כעיר על
ו ז"ל אף
ו ואח"כ
בו ובבוא

יכול בשום אופן כי בלבלו אותו בכל פעם באשר שנכשל באיסור כזה באיסור חלב עד שלא הי' אפשר להתחיל להתפלל עמד הבעש"ט ז"ל קפץ ונשבע שיעשן לעולם את הלולקע בנר חלב כי אין בזה שום איסור כלל רק שרצו לבלבל אותו במרה שחורות ע"כ קפץ ונשבע שדווקא יעשן את הלולקע בנר של חלב וכן הי' כאשר מספרים העולם שהבעש"ט ז"ל הי' מעשן הלולקא אצל נר של חלב: אחר סעי' קמ"ב בחי"מ: אמר לי וכי אתה יודע מה חפץ השי"ת השי"ת אוהב אדם מרוקח גאט האט ליב אגפ' מענעש: בשיחות הר"ן סי' רפ"ד לענין גדולת ספר התקונים הק' וכו' אשר לא יכילם רעיון כידוע לכל קדושת התקונים ועמקות סודותיו עד אין סוף ואין תכלית וכו' ובפרט כפי שידע הוא ז"ל עד היכן מגיעים סודות דברי התקונים הק' אשר כל אילי נביות וכו' כמו שנדפס:

בשיחות הר"ן סי' קל"ו בסופו וזהו מ"לא" כל הארץ כבודו היינו כשזוכין לבטל הכל כלא ממש עי"ז מלא כל הארץ כבודו וכו' כנדפס:

השמטה מסוף ההקדמה לס' שיחות הר"ן תוקף עולם קדושתו המופלג מאד מאד מה שאין הפה יכול לדבר והלב לחשוב והמשכיל כעת ידום וכל מי שמשער בלבו יבין מעט מטיפה מן הים הגדול ואפי' ממה ששמענו וראינו לא הצגנו כאן רק קצת ברמז ומפני עוצם המחלוקת שרבו עלינו מאד אנו מוכרחים לשים לפינו מחסום לבלי לספר שבחו, וגודל עוצם קדושתו ורוממותו הוא מרומם ונשגב מאד מידיעתנו אך גם המעט דמעט שזכינו לדעת ולהבין קצת א"א לספר כולה מפני המחלוקת הגדולה, אעפ"י שהיה טובה גדולה להעולם להודיע זאת בשביל הדורות הבאים ובשביל הימים הבאים

לקראתנו לשלום למען לא תשכח מפינו ידעו הדורות הבאים גודל חיבתם של דורות האחרונים לאור צח וזך כזה ראתה אותן אשרי אוזן ששמעה מפינו עיונו בספרי רבינו ז"ל יבין מעט מעט דברי הכותב הק' נתן בא"א מוה"ר בחי"מ מעלת ספריו הק': התורות אמר שיכולין לדקדק בהם כמו במקרא לפעמים הוא כופל וחוזר הדברים לדקדק בזה כי יש בו כונה גדולה: גם אמר שהתורות שנכתבו בלשון מסוגל כי הוא כלליות:

בחי"מ בסוף סי' א' להתרחק מן המוטעים אין הקב"ה יכול לשנות נבוכו ונתעו בשיטות חכמתם, ואמר שיהי' נעשה מהמשולש מרובע, אמר יכול לעשות מהמשולש מרובע כי דבר יכול ולא יבצר ממנו מזימה ואסור לפי באמונה שלימה לבד כמבואר כ"פ מכאן (שם סוף סי' י"א) שמעתי מהרהר מרבינו ז"ל שאמר על השי"ת קשה קשה לאיש הזה שזוכה לדעת שלם שיתעורר שום קשיא ח"ו והכל נכון וישר כי פ"א שאמר על השי"ת קשה קשיות שקשה לקצת בני העולם קשיות

לקראתנו לשלום למען לא תשכח מפינו ומפי זרעינו עד עולם למען ידעו הדורות הבאים גודל חיבתם של ישראל לפני השי"ת אשר זכו בדורות האחרונים לאור צח וזך כזה אור הגנוז וצפון אשרי עין ראתה אותן אשרי אוזן ששמעה מפיו דבריו הקדושים והמעמיק עיונו בספרי רבינו ז"ל יבין מעט מעט מעצם קדושתו:

דברי הכותב הק' נתן בא"א מוה"ר נפתלי הירץ יצ"ו מנעמרוב. בחי"מ מעלת ספריו הק': התורות שנכתבו בלשונו הק' בעצמו אמר שיכולין לדקדק בהם כמו במקרא כי יש שם כוונות הרבה כי לפעמים הוא כופל וחוזר הדברים שהיא ללא צורך ובאמת יש לדקדק בזה כי יש בו כונה גדולה:

גם אמר שהתורות שנכתבו בלשונו הק' הלשון בעצמו הוא מסוגל כי הוא כלליות:

בחי"מ בסוף סי' א' להתרחק מחקירות: ואמר שלפי דבריהם המוטעים אין הקב"ה יכול לשנות ברי' קלה אפי' זבוב וכו' כ"כ נבוכו ונתעו בשיטות חכמתם, ואמר מ"ש שם בספריהם וכי אפשר שיהי' נעשה מהמשולש מרובע, אמר רבינו ז"ל אני מאמין שהשי"ת יכול לעשות מהמשולש מרובע כי דרכי ה' נעלמות מאתנו והן כל יכול ולא יבצר ממנו מזימה ואסור לכנוס בחקירות כלל. רק להאמין באמונה שלימה לבד כמבואר כ"פ מכבר:

(שם סוף סי' י"א) שמעתי מהרב דפה ברסלב נ"י שאמר ששמע מרבינו ז"ל שאמר על השי"ת קשה קשיות הרבה ומה טוב ומה נעים לאיש הזה שזוכה לדעת שלם שיושב לו ורואה ויודע שאינו קשה שום קשיא ח"ו והכל נכון וישר כי ישרים דרכי ה', וכן אנכי שמעתי פ"א שאמר על השי"ת קשה קשיות וכו' וכוונתו הי' כמתלוצץ מזה שקשה לקצת בני העולם קשיות גדולות הרבה על השי"ת ח"ו,

אשר שנכשל באיסור כזה להתפלל עמד הבעש"ט וזע בנר חלב כי אין בזה מרה שחורות ע"כ קפץ של חלב וכן הי' כאשר הלולקא אצל נר של חלב: וכי אתה יודע מה חפץ האט ליב אגפ' מענעש: נ ספר התקונים הק' וכו' ותקונים ועמקות סודותיו שידע הוא ז"ל עד היכן כל אילי נביות וכו' כמו

מ,,לא" כל הארץ כבודו מלא כל הארץ כבודו וכו'

הר"ן תוקף עולם קדושתו בבר והלל לחשוב והמשכיל צט מטיפה מן הים הגדול כאן רק קצת ברמז ומפני כרחים לשים לפינו מחסום וממותרו הוא מרומם ובשגב ינו לדעת ולהבין קצת א"א אעפ"י שהיה טובה גדולה אים ובשביל הימים הבאים

אבל באמת אסור להרהר ח"ו אחר דרכיו ית' כי בודאי צדיק ה' בכל דרכיו וכו' רק שא"א לשכל האנושי להבין דרכיו והנהגותיו את העולם בשום אופן ועיין בלק"מ שמבואר שם מענין זה כי כך ראוי להיות שיהי' קשה על השי"ת כי אם לא כך הי' דעתו כדעתינו ח"ו וכו' ע"ש:

(ענין המחלוקת שעליו). אמר איך אפשר שלא יחלוקו עלי מאחר שאני הולך בדרך חדש שעדיין לא הלך בו אדם מעולם וגם הבעש"ט לא ושום בריאה לא אעפ"י שהוא דרך ישן מאד אעפ"י כ הוא חדש לגמרי:

(שם) פ"א דברנו עמו מענין חרוזים [שקורין גראס] ואמר שיש בזה דבר כי כל העולם [מתנהג בזה. או איזה לשון אחר מענין זה] והביא ראיה מפסוק ישעי' ה' „ויקו למשפט. והנה משפט. לצדקה, והנה צדקה“ לשון נופל על לשון ומעשה שהי' וכו': (בהקדמה לחיי"מ) אבל חיים שזכה הוא ז"ל עדיין לא טעמו שום אדם מעולם ואשרי מי שזוכה וכו':

(שם) בזה הספר נכתב כל המעשיות ששמענו מפיו הק', גם כמה שיחות וסיפורים ששמענו מפיו הק' כי שיחתו הוא כולה תורה. גם כמה מעשיות שנעשו ועברו בינו ובין מקורביו, ומכולם יבין המשכיל עוצם גדולתו ותוקף קדושתו המופלג מאד מאד וכו' (כנדפס לעיל בהשמטת הקדמת השיחות הר"ן):

(השמטות שיחות וסיפורים שאצל כל תורה) סימן יד. י"ט אדר ושכח לגמרי שעכשיו היא"צ שלה ולא הדליקו נר וכו' שם בסופו. דברים בגאו לפני מיעוט דעתינו כי הקטנה הנ"ל היתה שמה פייגה ע"ש אמו ז"ל שהיתה שמה פייגה, והתורה הנ"ל שייכה לענין הסתלקות הנשמה שממנה נמשך ביאורי התורה כי יש נשמה

שסובלת מרירות וכו' כ"ש ע"ש שעסקנו בתורה הנ"ל באתה נק גדולה, ופ"א שמעתי מפיו הק' והדברים עתיקים כי כל דברי הק' אין בהם דבר אחד שלא יהיה מאד עמוק עמוק מי ימצאנו כן כי בניו הם בחי' למעלה משש רע"ג בלק"מ על פסוק ובני עליהם מה שעבר המקום ירחם פליטה הנשארת חיים ואריכות סוף כל הדורות אמן ואמן:

(סי ל"ה) ענין יותר והצד (דף ח' סי' מ"ה שם בסופו) בשיחות סי' קמ"א מענין תקון

עוד דיבר עמהם אז ואמר שקורין (פאנצער) וכו' וכו' ואנן בסד ולא יגלוהו כ"א ליחידיו קפיטל יאמרו ויגלו בפני המ עבירה יש לה תיקון מיוחד א תיקון הכללי וכו' כנדפס שם (שם סי' מ"ה) מענין ה בעהמ"ח ס' עשרה מאמרות ש (י"ז ע"א סי' י"א) המס שומר שיחה המתחלת:

כי בודאי צדיק ה' בכל
דרכיו והנהגותיו את
מענין זה כי כך ראוי
ה' דעתו כדעתינו ח'ו

שר שלא יחלוקו עלי
לך בו אדם מעולם וגם
דרך ישן מאד אעפ"כ

קורין גראס] ואמר שיש
ה לשון אחר מענין זה]
והנה משפח. לצדקה,
י' וכו':

יא ז"ל עדיין לא טעמו

ששמענו מפיו הק', גם
שיחתו הוא כולה תורה.
מקורביו, ומכולם יבין
המופלג מאד מאד וכו'
י'ן):

תורה) סימן יד. י"ט אדר
ליקו נר וכו' שם בסופו.
הנ"ל היתה שמה פייגה
ירה הנ"ל שייכה לענין
י התורה כי יש נשמה

השמטות מחיי"מ

נט

שסובלת מרירות וכו' כ"ש ע"ש ומחמת זה נלע"ד שדייקא בעת
שעסקנו בתורה הנ"ל באתה נשמת אמו ז"ל כי אמו היתה צדקת
גדולה, ופ"א שמעתי מפיו הק' בפירוש שאמו היתה לה רוח"ק,
והדברים עתיקים כי כל דברי רבינו ז"ל והמעשיות שמספרין ממנו
אין בהם דבר אחד שלא יהיה בו סודות גבוהות ונוראות ועצומות
מאד עמוק עמוק מי ימצאנו בפרט המעשיות שעברו על זרעו הק'
כי בניו הם בחי' למעלה מששים רבוא נשמות ישראל כמובן בסי'
רע"ג בלק"מ על פסוק ובני רחבי רבו למעלה, ובשביל זה עבר
עליהם מה שעבר המקום ירחם עליהם להבא שימשך עליהם על
פליטה הנשאר חיים ואריכות ימים ושנים עליהם ועל זרעם עד
סוף כל הדורות אמן ואמן:

(סי ל"ה) ענין יותר והצדיק הב' יש לו עזות יותר ע"כ וכו':
(דף ח' סי' מ"ה שם בסופו) ענין זה הסיפור ושייך למה שנדפס—
בשיחות סי' קמ"א מענין תקון מקרה לילה לומר העשרה קפיטל
תהלים:

עוד דיבר עמהם אז ואמר כשהולכין במלחמה לובשים שריון
שקורין (פאנצער) וכו' וכו' ואמר שענין סיפור זה של השריון יהי'
בסוד ולא יגלוהו כ"א ליחידי סגולה אבל ענין התיקון של העשרה
קפיטל יאמרו ויגלו בפני הכל ואמר שהוא תיקון הכללי כי כל
עבירה יש לה תיקון מיוחד אבל תיקון הנ"ל (העשרה קפיטל הוא
תיקון הכללי וכו' כנדפס שם בשיחות הנ"ל:

(שם סי' מ"ח) מענין התו' אי' מקום כבודו. והזכיר אז את
בעהמ"ח ס' עשרה מאמרות שטעה וכו':
(י"ז ע"א סי' י"א) המסיים בתיבת שמחה צ"ל ענין זה אחר
שאמר שיחה המתחלת :

(שיחות הר"ן סי' ע') היתכן שאנו מניחין את השי"ת לגזור וכר
אמר אח"כ דברי צחות אלהים אל דמי לך, לבלי להניח את השי"ת
דאמען שהתיבה הזאת הוא בלשונם טראכטין:

(ספורים חדשים אחר סי' ד' המסיים בתיבת מאד צ"ל ענין זה).
וארא בחלום שהי' יוהכ"פ וזה הי' פשוט אצלי שבכל יר"כ מקריבין
אחד לקרבן שהכה"ג מקריב אותו ובקשו א' לקרבן ונתרציתי אני
להיות לקרבן ואמרו לי שאכתוב עצמי ע"ז וחייבתי עצמי ע"ז בכתב
אח"כ כשרצו להקריב אותי חזרתי בי והייתי רוצה להתחבא אך
ראיתי שכל ההמון סביבי ואיך אפשר להתחבא ורציתי לצאת מן
העיר והייתי יוצא והולך מן העיר ובתוך יציאתי חזרתי ובאתי לתוך
העיר והנה אני מסתכל שחזרתי ובאתי לתוך העיר והייתי רוצה
להתחבא בין (פאלק מאסקוויטער) אומות העולם וחשבתי שאם
יבואו כל העולם ויבקשו מהם שיחננו אותי בוודאי ימסרו אותי
לידם, ונמצא א' שנתרצה להיות קרבן במקומי אך אעפ"כ מתיירא
אני על להבא: ולא נכתב כסדר גם חסר הסיום וכפי ששמעתי הי' זה
שנתרצה להיות לקרבן במקומו הרב מבארדיטשוב ז"ל כי נסתלק אז
וזה שאמר מתיירא אני על להבא כי גם הוא נסתלק בשנה האחרת
אחר פטירת הרב מבארדיטשוב ז"ל (א"ה ועיין בתוספות סוף מסכת
מנחות על תיבות ואשי ישראל ובכתבי האר"י ז"ל שלא לומר מהרה
אחר ואשי ישראל ותפלתם וכר עיי"ש):

(שם סי' ואו בסופו), זה ראוי לו נגד המפורסם של עכשיו:
(סי' י"ח שורה ו'), מאד ואמר לאנשים שליוו אותי, העולם
מתגעגעים מתי יהיה כהבעש"ט שאילו הי' הבעש"ט ז"ל הי' ג"כ
מחפש יותר ופתאום וכר:

(שם סי' כ' בסופו), בעזרו ומי שזכה להתקרב אליו הי' רואה
קצת מענין זה ולא היה לרבינו ז"ל שום מנוחה כל ימיו אפי' רגע א'
כי תמיד היה לוחם מלחמת ה' בכל עת ובכל רגע ודע וכר:

(נסיעתו לא"י סי' י"ג בסופו)
אז שזכה למה שלא זכר תנאים וא"כ
וצריכין לשאול לו עוד כמה דברים
(נסיעתו לנאוריתש סעי' א')
שרצה שהשי"ת יחזור ויאמר לו
(בסוף סעיף ב'), והמובן בדבר
זה לא ידע עדיין מזה שום צדיק
(נסיעתו ללעמברג סעי' ג')
שלא זכינו שישאר אור הגדול
עליו מן השמים לשורפו:

(נסיעתו לאומין סעי' ח'), חת
לקבל משה והבן גם כבר נשמעו
(סעיף כ"ו), בעולם נאמר
(אחר סיפור המעשה מהלחם
ערבים ז"ל שלא לספרה לזר עי'
יספרה לזר מחמת שהיה איש מ'
מחמת שהיו יראים מרבינו ז"ל
ז"ל ואמר בעדו אני ערב ואח"כ
אם יודע מזה המעשה ולא ידע
שאמר רבינו ז"ל בעדו אני ערב
הזה:

(גדולת השגתו סעי' ח' בא'
גיוען אין וועט ניט זיין אם הייתי
(סעי' מ"ג באמצע) תוחב
וואלט גיווען אחברייא ואלט און

ת השי"ת לגזור וכו'
י להניח את השי"ת

מאד צ"ל ענין זה).
שבכל יר"כ מקריבין
קרבן ונתרציתי אני
בתי עצמי ע"ז בכתב
רוצה להתחבא אך
בא ורציתי לצאת מן
חזרתי ובאתי לתוך
העיר והייתי רוצה
עולם וחשבתי שאם
בוודאי ימסרו אותי
אך אעפ"כ מתיירא
וכפי ששמעתי הי' זה
שוב ז"ל כי נסתלק אז
נסתלק בשנה האחרת
בתוספות סוף מסכת
ז"ל שלא לומר מהרה

המפורסם של עכשיו:
שליור אותי, העולם
הבעש"ט ז"ל הי' ג"כ

התקרב אליו הי' רואה
ה כל ימיו אפי' רגע א'
גע ודע וכו':

השמטות מחי"מ

סא

(נסיעתו לא"י סי' י"ג בסופו), ולא רצה לגלות כמדומה שאמר
אז שזכה למה שלא זכו תנאים ואמוראים, ודבר א' גילה להאיש שלו
וצריכין לשאול לו עוד כמה דברים אשר שמע מפיו הק':

(נסיעתו לנאוריתש סעי' א' שורה כ"ז), אצל השי"ת היינו
שרצה שהשי"ת יחזור ויאמר לו התורה כמו לפני מרע"ה וכו':
(בסוף סעיף ב'), והמובן בדבריו שכמו שהוא יודע עכשיו בענין
זה לא ידע עדיין מזה שום צדיק בעולם:

(נסיעתו ללעמברג סעי' ג' באמצע), ושרפם שניהם אוי לנו
שלא זכינו שישאר אור הגדול הזה של הספר הזה ובעוה"ר גזרו
עליו מן השמים לשורפו:

(נסיעתו לאומין סעי' ח'), חכמה שאפי' העיר וקדיש צריך ג"כ
לקבל משה והבן גם כבר נשמע וכו':

(סעיף כ"ו), בעולם נאמר ושם אלהים אחרים לא תזכירו:
(אחר סיפור המעשה מהלחם) א"ה שמעתי בשעה שאמר אתם
ערבים ז"ל שלא לספרה לזר עמד שם א' שהיו יראים ממנו שלא
יספרה לזר מחמת שהיה איש מפטפט בדברים אך לא אמרו כלום
מחמת שהיו יראים מרבינו ז"ל אך במחשבתם חשבו זאת ענה רבינו
ז"ל ואמר בעדו אני ערב ואח"כ התחילו לחקור אצל האיש הנ"ל
אם יודע מזה המעשה ולא ידע כלל מזה הסיפור הנ"ל והבינו שזהו
שאמר רבינו ז"ל בעדו אני ערב כי עשה שלא ידע כלל מכל הסיפור
הזה:

(גדולת השגתו סעי' ה' באמצע) וואס אזוי אחידוש איז ניש
גווען אין וועט ניש זיין אם הייתי וכו' כמו שנדפס:
(סעי' מ"ג באמצע) תוחב ראשי ביניהם ומן הסתם וויא עס
וואלט גיווען אחברייא ואלט איך גווען זייער רבי:

(מעלת המתקרבים אליו סעיף ג') אמר על כל א' ואחד מאנ"ש
אומר השי"ת ישראל אשר בכ אתפאר:

(אחר סעיף י"א) שמעתי בשמו שפ"א דיברו מגדולת הרב
המפורסם מוה"ר שלום זצ"ל ענה רבינו ז"ל ואמר לעתיד לבא יראו
החילוק בין גדולתו ובין גדולת ר' שמואל אייזיק ז"ל. אח"כ שמעתי
זה הענין בנ"א מפי ר' נפתלי נ"י שאמר זאת לענין ר' יודיל ורש"א
ז"ל שדיברו ביניהם ומהנ"ל ואח"כ אמר לעתיד לבא יראו החילוק
בינו וביניהם:

(אחר סעיף י"ט) שמעתי בשמו שאמר עצה לזה שיוכל לבא
לאחר פטירתו להצדיק. לישיבע ע"ז בנק"ח ולא שמעתי זאת מפיו
הק' רק מפי אנ"ש ששמעו מפיו הק':

(סעיף כ"ב) עס הקטן שבאנ"ש יהי' נעשה עמו בעולם מה שלא
נעשה עם הג' שבמפורסמים על עכשיו:

(סעיף כ"ג באמצע) אמר המפר' יתקרבו ג"כ איליו וצריך להם
ממון הרבה והם בחי' גרים גרורים שנתגיירו מחמת ג"ש:

(שם) אמר תצייר לעצמך הגדול שבדור של עכ' לסוף בודאי
יעמד אצ' הפ' ויקנא מד המקור' מכ"ש את מי שזוכה להושיט לי
אש להמעלה עשן היינו לולקע. כשאני אהי' זקן כמו ר"ב אשר
בבית של זהב שכ' בודאי:

(אחר סעיף ל"ג) שמעתי שאמר כשקירב אותי שקשה מאד וכר
מחמת בעל מחשבה שהוא א' מכ"ד דברים המעכבים וכר' אהל
אעפ"כ אנסה א"ע:

(אחר סעיף ל"ז) ר' שמעון פעל אצל רבינו ז"ל שיזכה לשמש
אותו אחר מותו כמו ששימש אותו בחייו ויש בזה מעשה לספר
ויבואר במ"א:

השמטות מחיי"מ

(מעלת תורתו סעיף א' בסוף)
יש לי ניגון לזמר לעתיד לבא שהיו
והחסידים. וזה יש לו שייכות לש
בהתר תקעו תוכחה (בלק"ת סי'
מדבר מהניגון של ע"ב נימין וכו'
הז' בעטלירס בספמ"ע:

(סעיף ג' בסוף) אבל הוא יפ
והבן. כל זה שמעתי מכבר:

(סעיף ז' באמצע) ומי שעוסק
כך אמר בפירוש:

(סעיף י' באמצע) ומי שאי
לו ויקנה זה הס' שלי ומי שא
(סעיף י"ד באמצע) אבל אנ

ואפי' אם בא אצלי תורה כר
חדשות. ואמר שהוא מקבל תורה
מעולם [כ"ז שמעתי מפי אחר
כנדפס וכו' ממקום גבוה ועליון
(סעיף ט"ו בסוף) הרבה וכו'
ז"ל:

(סעיף כ"א באמצע) כמו ש
גדול יותר מן הנסמך כן התורה
(להתרחק מחקירות אחר
בספרי המקובלים שסוברים
ז"ל שאינו כן. וכ"פ שסיפר מ
והס' שג"ע שיצא מחדש בנ

(מעלת תורתו סעיף א' בסוף) אח"כ שמעתי בשמו שאמר בר"ה יש לי ניגון לזמר לעתיד לבא שהוא יהי' העוה"ב של כל הצדיקים והחסידים. וזה יש לו שייכות לשיחה הנ"ל ששמעתי בעצמי ועיין בהתר' תקעו תוכחה (בלק"ת סי' ח') שאמר סמוך להסתלקותו שם מדבר מהניגון של ע"ב נימין וכו' ועיין בהמעשה של יום הששי של הו' בעטלירס בספמ"ע:

(סעיף ג' בסוף) אבל הוא יכול להתחיל מכל מקום שהוא רוצה והבן. כל זה שמעתי מכבר:

(סעיף ז' באמצע) ומי שעוסק בזה הס' א"צ עוד ס' מוסר אחר. כך אמר בפירוש:

(סעיף י' באמצע) ומי שאין לו במה לקנות ימכור כל ספ' שיש לו ויקנה זה הס' שלי ומי שאין לו ספ' למכור ימכור כר וכו': (סעיף י"ד באמצע) אבל אני אומר תורה ממקום שהוא למעלה ואפי' אם בא אצלי תורה כר איני רוצה בהם כי אני רוצה רק חדשות. ואמר שהוא מקבל תורה ממקום שלא קיבל ממנו שום אדם מעולם [כ"ז שמעתי מפי אחרים בשמו וגם בעצמי שמעתי פ"א כנדפס וכו' ממקום גבוה ועליון נורא ונשגב מאוד מאוד:

(סעיף ט"ו בסוף) הרכה יותר ממה שמתגעגעים אחרי הבעש"ט ז"ל:

(סעיף כ"א באמצע) כמו שסומכין על איזה דבר שבודאי הסומך גדול יותר מן הנסמך כן התורה שלו וכו'

(להתרחק מחקירות אחר סעיף ט"ז) בענין השמיטות שיש בספרי המקובלים שסוברים ענין זה כמבואר בספרים אמר רבינו ז"ל שאינו כן. וכ"פ שסיפר מענין זה לא הי' מסכים לדיעה זו כלל והס' שג"ע שיצא מחדש בימינו הי' למראה עיני רבינו ז"ל ולא

כל א' ואחד מאנ"ש

יברו מגדולת הרב
ר' לעתיד לבא יראו
ז"ל. אח"כ שמעתי
בין ר' יודיל ורש"א
לבא יראו החילוק

נה לזה שיוכל לבא
א שמעתי זאת מפיו

עמו בעולם מה שלא

כ איליו וצריך להם
מת ג"ש:

של עכ' לסוף בודאי
י שזוכה להושיט לי
זקן כמו ר"ב אשר

ותי שקשה מאד וכו'
המעכבים וכו' אבל

בו ז"ל שיזכה לשמש
ש בזה מעשה לספר

הוטב בעיניו מחמת זה מחמת שכל יסודו עפ"י ענין השמיטות. ופ"א אמר רבינו ז"ל בפי' על ענין זה שאינו כן והיינו חפצים לשמוע ממנו יותר ענה ואמר מה יהי' אם אגלה לכם זאת ג"כ וכי לא אמרתי לכם עדיין מה שיש בו די ולא רצה לגלות אבל זאת אמר בפי' שאינו כן כמו הסוברים ענין השמיטות כנ"ל. וגם דעת האר"י ז"ל אינו מסכים כלל לענין השמיטות. והקושיא שהקשה בס' שעג"ע הנ"ל בתחלת הס' אינו מיושב כלל בתירוצו שמיישב עפ"י השמיטות כי סוף סוף צריכים רק להשאר באמונה ואסור לחקור כלל מה לפנים וכו' ע"כ טוב טוב אם אינם מתחילים לכנוס כלל בחקירה וקשיא בענין זה וסומכים מיד על האמונה. כי באמת בכל עניני חקירות וקשיות כאלו שיש בענין הנהגתו ית' ויתעלה ובענין בריאת העולם בכל ענינים אלו אסור לכנוס בהם כלל בחקירות וקשיות רק לסמוך על האמונה כמבואר בדברינו כמה וכמה פעמים. ועיין בס' שבחי האר"י ז"ל הגדול המחובר לס' ליקוטי הש"ס וז"ל שם בדף ל"א. לאפוקי מהסוברים שיש שמיטות ומקודם הי' שמיטת החדש ועתה היא שמיטת הפחד כל זה אינו אמת ושמעו מרבה וכו' והוסיפו הם מדעתם סברות השמיטות והאמת אינו כן וכו' כנ"ל.

השמטה (סעיף ב' בסוף) ואמר רבינו ז"ל שמה שמובא בס' הגלגולים שהר' הי' פאת שמאל של משה אינו יודע אם יצאו דברים אלו מפי האר"י ז"ל ולדעתו אינו מהאר"י ז"ל. ופ"א סיפר שחלם לו שהי' מתקוטט עם הר' על שכתב דברים כאלו וכו' כנ"ל.

(מחיי"מ עבודת ה') אמר ס' רזיאל אינו מאדה"ך ולא זה הס' שנתן המלאך לאדה"ר ואין בו כח להציל משריפה וכבר אירע שהס' בעצמו נשרף והאריך בזה בראיות ברורות:

אמר כשנכבה נר בא חושך וכשדולקים הרבה נרות אור כשנכבין בא חושך גדול ביותר כי כל מה שהאור גדול כן נגדל החושך אה"כ אחר הסתלקות האור והנה כשנפטר הרב החסיד ר' גדלי' בליניץ והוא הי' נר קטן שהאיר רק לעירו וכו' נעשה אה"כ חושך וכו' ואין החושך גדול כ"כ וכו' וגם אינו מ"ג כ"כ אבל כשנפטר הרה"ק ר' שלום ז"ל והוא האיר קצת בעולם כמה גדול החושך שבא אחר הסתלקותו היינו וכו' ולא על חנם הי' כואב לי בטני ג' ימים כשנסתלק ר"ש כי ידעתי שיהי' כך הוא כמו שחוק כל אה"ש שא' מהם מ' וקשה לי המיד למה זה מ' וזה ה' וכו' וא' שכוזרה להיות כך השחוק כן במש וכו' והבן. עוד אכר הוא כמו קוף שלובשין אותו במלבושים של אדם בל' ומכנסים וכל תעוה רצין אצלו לראות החידוש ונותנים לו מעוה והוא רכסל וכו' במלבושיו ואה"כ פרשטין מבנו המלבושי' כבוד והאנשים חסידים אותו חולקין עם המעוה והבן:

(סוף סעיף ק"א) ואמר על מ' א' שהוא עוקר ראש אלהים שבודאי לא יקומו בתחיית המתים:

(אחר סעיף מ"ה) המעשה מקאפצין מאש וכו' באריכות בס' אבנ"י ברזל: המעשה מהמרש"א (נ"ל) אבנ"י ברזל:

(סעיף נ"ד באמצע) והבן אלו הן חומים וכו' אייר כ"ז... סוף י"א... טבת י"א... ואמר כ"א... סיפר לענין צדיק מפורסם שלא הי' לו חסידים כהמה ז' שאינו ב"ר כמו ב"ז לענין מ"ש ג' ערטה ענין אחר לגמרי ואותה טעם וכו'. ועוד יש בזה מעשה לענין חלד' כנגדו אך אה"כ אירע לבניו וכו' וכו' שמעתי בכבר מסיו' ה"ל שאמר שגפל גרוע במשומד רח"ל ואמר אצלו במעדותהקע מהב' חידוש וכו' (אחר סעיף ל"ב) אבנ"י ברזל: השפע דהיינו עשירות גדול כמו שרואין בתרבי' (בשיחות הר"ן) ויהבאר אצל חסידים (סעיף ר"ד) מנינים כח' לבאי מדרש' ע"ה

השמיטות.
היינו חפצים
זאת ג"כ וכי
בל זאת אמר
דעת האר"י
שהקשה בס'
שמישב עפ"י
אסור לחקור
לכנוס כלל
כי באמת בכל
תעלה ובענין
כלל בחקירות
וכמה פעמים.
שי הש"ס וז"ל
ומקודם הי'
אמת רשמעו
אמת אינו כן
ה שמובא בס'
ים יצאו דברים
סיפר שחלם לו
ל:
ולא זה הס'
בר אירע שהס'

השמיטות מחי"מ

סה

אמר כשנכבה נר בא חושך וכשדולקים הרבה נרות אזי
כשנכבין בא חושך גדול ביותר כי כל מה שהאור גדול כן נגדל
החושך אח"כ אחר הסתלקות האור והנה כשנפטר הרב החסיד ר'
גדלי' מליניץ והוא הי' נר קטן שהאיר רק לעירו וכו' נעשה אח"כ
חושך וכו' ואין החושך גדול כ"כ וכו' וגם אינו מ"ג כ"כ. אבל
כשנפטר הרה"ק ר' שלום ז"ל והוא האיר קצת בעולם כמה גדול
החושך שבא אחר הסתלקותו היינו וכו' ולא על הנס הי' כואב לו
בטני ג' ימים כשנסתלק ר"ש כי ידעתי שיהי' כך הוא כמו שחוק של
אח"ש שא' מהם מ' וקשה לי תמיד למה זה מ' וזה ה' וכיוצא אך
שכורחה להיות כך השחוק כן במש וכו' והבן. עוד אמר הוא כמו
קוף שלושין אותו במלבושים של אדם בל' ומכנסים וכל העולם
רצים אצלו לראות החידוש ונותנים לו מעות והוא מקבל ובניה
במלבושיו ואח"כ פושטין מכמו המלבושי כבוד והאנשים המוליכין
אותו חולקין עם המעות והבן.
(סוף סעיף ק"א) ואמר על מ' א' שהוא עוקר ראש אלף אנשים
שבדאי לא יקומו בתחיית המתים:
(אחר סעיף מ"ה) המעשה מקאפצין פאשא וכו' (א"ה נכתב
באריכות בס' אבני' ברזל): המעשה מהמרש"א (ג"כ יתבאר בס'
אבני' ברזל).
(סעיף נ"ד באמצע) והבן אלו הן הימים שהיו לי אדר כ"ב...
אזי מ'... סיון ו"א... טבת ו"א... ואמר שאם יהי' הל' וכו' כנדפס:
סיפר לענין צדיק מפורסם שלא הי' לו בנים הגונים ואמר שזה
מהמ' ז' שאינו ב"ר כמו ב"ז לענין מ"ש כי הצדיק ב' ז' מסתמא
עשה ענין אחר לגברי ואיתא שיצא פגע והגיע בו למ' ע"ש הר'
וכו'. ועד יש בזה מעשה לענין הלצ' וכו' והי' לו דבר צחות לומר
כנגדו אך אח"כ אירע לבניו וכו' רח"ל:
שמעתי מכבר מפיו הק' שאמר בזה"ל. זה אין אתה יודע שהסיד
שנפל גרוע במשומד רח"ל ואמר זאת לענין שדברתי עמו כשהייתי
אצלו במעדודקע מחב' הידוע שמו וכו':
(אחר סעיף ל"ב) אמר זה לא נודע מכבר שעכשו א"א להמשיך
השפע דהיינו עשירות גדול כ"א ע"י שמקרבין א"ע לאיזה שררה
כמו שרואין בהר"י:
(בשיחות הר"ן סעי' רמ"ה) המתחיל א' עמד לפניו וכו' הסיום
(יתבאר אצל המופתים שבס' אבני' ברזל).
(סעיף רפ"ג באמצע) ובפרט כפי שידע הוא ז"ל עד היכן
מגיעים סודות דברי התיקונים הק' אשר כל אילי נביות לא יספיקו
לבאר סודותיו ורמזותיו וכו':
התורות ס"ב ס"ד ו"ג כ"א ככת"י רבינו ז"ל ועד ב' תורות א'
על רב לכם סוב ההר הזה פנו לכם צפונה וכו':
(א"ה יודפסו בעזה"י בקונטרס מיוחד) ע"כ מועתק מחי"מ שלא נדפס